

PERSFOCUS

ACHTSTE JAARGANG NUMMER 7 - JULI 1992

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

IN DIT NUMMER:

Hoe pak je seksueel misbruik aan?	pag. 2
Verdachte ontkent	pag. 6
Sluit ze op in Gracewell!	pag. 9
Jongens als slachtoffer	pag. 12
Alert op ontucht	pag. 13
Smartegeld/Rheden/kinderporno	pag. 14
In de ban van verdwijningen	pag. 15
Kindermoord in Duitsland	pag. 17
Duitse kinderen vertrapt	pag. 19
Ontucht van de maand	pag. 23
Gelijk behandelde homo's	pag. 26
Homo's en aids	pag. 29
Aidsvoorlichting	pag. 31
Nieuws over Doucé	pag. 32
Laat 'ns wat van je horen...	pag. 33
Onterecht	pag. 35
Achtergrond	pag. 36

PERSFOCUS, ACHTSTE JAARGANG, NUMMER 7, JULI 1992

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Zwolsche Courant	ZC
Alkmaarsche Courant	AC
Haagsche Courant	HC
Het Nieuwsblad	NB
VPRO-gids	VPRO
Gay Krant	GK
Margriet	
Uit Duitsland:	
Tageszeitung	TAZ
Express	EXP
Die Welt	Wel
Wochenende	WOC
Muencher Tageszeitung	MTZ
Abendzeitung	AZ
Quick	Qui
Der Spiegel	Spi
Koelner Stadtanzeiger	KSA
Stern	Ste
Uit Engeland:	
Sunday Times Magazine	ST Mag
The Guardian	Gua

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief is f 15,-- duurder en komt op f 80,--.

Losse nummers f 8,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 43.548
1009 NA Amsterdam

Rollenspel volgens deskundigen wel degelijk geschikt om incestslachtoffertjes te verhoren

'Niemand gebruikt poppenspel nog als enige methode'

Van onze verslaggeefster
MARIA HENDRIKS

UTRECHT — Er zijn fouten gemaakt. Er zijn kinderen op een onjuiste manier gehoord en als er rechters zijn geweest die zich uitsluitend op zo'n verhoor hebben gebaseerd, zijn er mogelijk mannen ten onrechte veroordeeld voor seksueel misbruik van kinderen. Toch is de kritiek die nu wordt geuit op de poppenmethode en vooral op twee onderzoeksters niet terecht, aldus drie collega-'kinderreders', zoals ze schamper worden genoemd.

De drie reageren op de ongewoon scherpe kritiek op de manier waarop kinderen zijn verhoord over seksueel misbruik — voor het gemak vaak samengevat als de 'poppenmethode' — door met name twee orthopedagogen. W. Wolters, hoogleraar kinder- en jeugdpsychologie en verbonden aan het Wilhelmina Kinderziekenhuis in Utrecht, H. Baartman, hoogleraar kindermishandeling aan de Vrije Universiteit en R. Bullens van het Ambulant Bureau Jeugdwelzijn in Leiden, spreken van 'een heksenjacht', 'afbranden' en 'prijschieten'.

Het offensief begon met de publicatie van twee boeken: *Het seksuele gevaar voor kinderen*, onder redactie van B. Rossen en J. Schuijter, en *Dubieuze Zaken*, geschreven door H. Crombag, P. van Koppen en W. Wagenaar. In beide boeken worden twee vraagstukken met kinderen geanalyseerd en te licht bevonden, extreem stupide zelfs. De interviews zijn gehouden door F. Lamers-Winkelman en van C. van Deutekom. De laatste was indertijd betrokken bij De Bolderkar-affaire.

De conclusie luidt dat de orthopedagogen vooringegenomen te werk gaan. Tijdens het gesprek oefenen ze druk uit op de kinderen, leggen hun antwoorden in de mond, stellen suggestieve vragen en sturen de kinderen door middel van straffen en belonen in de richting van een bekentenis.

Na de boeken volgden kranteartikelen, geschreven door drie van de vijf auteurs, waarin zij hun bezwaren tegen de orthopedagogen herhalen en uitbouwen. Een andere auteur, over *Dubieuze Zaken* geïnterviewd in *NRC Handelsblad*, noemt ze 'niet meer te redden', zo slecht. Andere critici sloten zich aan. KNO-arts/pleegouder J. Wind eiste in *de Volkskrant* het vertrek van Lamers en Van Deutekom.

Maatschappelijk werker J. Louwrier zegt dat zijn cliënten, na echtscheiding beschuldigd van incest, hun kinderen niet meer zien, en daar zitten Lamers en Van Deutekom achter. Ook in het artikel over een man die ten onrechte was beschuldigd van incest met zijn nichtje,

seksuele kindermishandeling met die van een nieuwe ziekte die zich openbaart. In het begin hebben de medici weinig kennis en een gebrekkig instrumentarium. In dat stadium sterven nogal wat patiënten. Wolters: 'De deskundigheden zijn in een snel tempo bezig hun methoden te verbeteren. Als blijkt dat iets niet werkt, wordt er snel bijgestuurd. Wat mij steekt, is dat de critici doen alsof wij dat niet doen en er alleen maar op uit zijn zoveel mogelijk mannen veroordeeld te krijgen.'

Het werken met poppen werd in 1986-'87 vanuit Groot-Brittannië geïntroduceerd. Zo'n 120 psychologen, kindersychiaters, pedagogen en Riag-medewerkers volgden de eerste cursussen, waartoe al direct werd gepleit voor de 'brede-bandaanpak'; het gaat niet om spel met poppen, maar om het verhaal van het kind dat eventueel met poppen wordt verduidelijkt. Betrek daarbij het gedrag van het kind, spreek met de ouders en met anderen uit de omgeving van het kind. Tegenwoordig wordt volgens de drie deskundigen niet anders meer gewerkt. Gesprekken die dienen als verhoor worden bovendien meestal op video opgenomen.

Achterhaald

De kritiek is op de meeste punten achterhaald en op detailpunten onjuist, vinden de drie. Zo wordt in de boeken geageerd tegen suggestieve vragen. Bullens zegt dat die soms zelfs noodzakelijk zijn, om te toetsen hoe gevoelig het kind is voor suggestie.

Herhaling van vragen, bijvoorbeeld als een kind zegt 'Ik weet het niet', is ook een methode waartegen bezwaar wordt gemaakt. Daarmee tik je het kind op de vingers en lok je uit dat het maar wat gaat verzinnen.

Bullens: 'Een vraag herhalen is heel normaal. Deze kinderen hebben nogal wat te verheimelijken. Er is ze vaak met hel en verdoemenis gedreigd als ze zouden praten. Zo'n gesprek is heel moeilijk voor ze. Er wordt van zo'n kind ineens verwacht dat het tegenover een vreemde opening van zaken geeft over dingen waarover wij als volwassene al bijna niet durven praten.'

Fout is ook een gesprek beginnen met 'dat nare'. Daarmee zeg je al dat er iets ergs is gebeurd.

Bullens: 'De uitdrukking "dat nare" kan ook slaan op een tand door je lip.'

Wolters kan echter met deze opmerking meegaan. 'Ik praat altijd over "moeilijke dingen". Maar de kritiek komt van laboratorium-psychologen die nooit een kind zien. Logisch, systematisch redenerend hebben ze gelijk, maar de werkelijkheid zit vaak anders in elkaar. Zo'n gesprek voeren is heel moeilijk. Hoe meer ervaring je hebt, hoe beter je in staat bent je neutraal uit te drukken.'

Een 'kindvriendelijke' verhoorkamer voor vermeende incestslachtoffers, zoals die door de rijkspolitie wordt gebruikt. Vier videocamera's nemen de onderverving op. Foto Wim Rugrook - de Volkskrant

is sprake van een tendentieuze interview van Lamers.

Twee weken geleden kwam het bericht dat justitie de poppenmethode afwijst. Dat bleek wat al te sterk geformuleerd. De werkgroep Seksuele Kindermishandeling van het openbaar ministerie adviseert de poppenmethode niet meer als enig bewijsmiddel toe te laten in de rechtszaal. Maar dat gebeurde al niet meer. Bovendien geeft de werkgroep de voorkeur aan verhoor in 'kindvriendelijke' studio's, een advies dat eveneens aansluit bij de praktijk.

De aangevallen orthopedagogen houden zich onbereikbaar voor commentaar. Baartman, Bullens en Wolters willen wel praten, deels om hun collega's te verdedigen, deels omdat, aldus Wolters, 'de kritiek zich richt op een klein,

oninteressant element, de poppen, en op personen, en voorbij gaat aan het gegeven dat seksueel misbruik van kinderen op grote schaal voorkomt'. Wolters vindt de kritiek op de orthopedagogen en de wijze waarop die wordt geuit, vaak niet terecht en onfatsoenlijk. Niet omdat zij geen fouten hebben gemaakt; iedereen maakt fouten. Maar er wordt nu gedaan alsof niets aan hen deugt, of zij hun vak niet verstaan.

'Vooral de agressiviteit van de aanval baart ons zorgen. Er zijn nu al onderzoekers die zeggen: ik doe het niet meer, zoek het maar uit met je kind. De kinderen zijn dus de dupe.'

Wolters en Bullens voeren zelf veel gesprekken met kinderen, als die worden aangemeld voor hulp of op verzoek van justitie. In dat laatste geval moeten

zij van het kind te horen krijgen wat er is gebeurd en zeggen of zij als deskundige vinden dat het kind de waarheid spreekt. De critici vinden dat hulp en recht gescheiden moeten zijn — dat gebeurt dus al zoveel mogelijk.

Lakmoesproef

Wolters doet ook *second opinions*: verzoeken om de rapportage van collega's te beoordelen. Baartman was betrokken bij de opleiding van agenten van de jeugd- en zedenpolitie, die in kindvriendelijke ruimtes voortaan zelf de verhoren kunnen afdemen. Geen van drieen ontkennt dat er fouten zijn gemaakt, niet alleen door de twee omstreden orthopedagogen maar ook door anderen. Vooral toen de poppenmethode

de net nieuw was en bij de eerste tentallen verhoren door de politie.

Wolters: 'In het begin zijn de poppen door sommigen als lakmoesproef gebruikt. Justitie ging er ook te snel op af. Bij de Bolderkar-affaire bleek waartoe veel aandacht. Er is niemand meer die alleen afgaat op het spel van kinderen met poppen.'

Er zijn ook kinderen die, al dan niet onder druk, een verhaal verzinnen. Valse beschuldigingen komen volgens Wolters het meest voor in de sector gescheiden ouders. Wolters: 'Ik heb ongeveer honderd van die zaken onderzocht en ik schat dat bij de helft niets is gebeurd.'

Fouten zijn volgens Wolters onvermijdelijk. Hij vergelijkt de aanpak van

De 'poppenmethode' om seksueel misbruik bij kinderen vast te stellen, moet worden afgeschaft als bewijsmiddel, zo vindt een commissie onder voorzitterschap van de Arnhemse procureur-generaal mr. Hulsenbek. De commissie adviseert om in plaats daarvan videobanden van 'kindvriendelijke' verhoren te gebruiken. De Rechercheschool in Zutphen heeft daarvoor in de afgelopen twee jaar 75 specialisten opgeleid.

(Door Francisca Muller)

ZUTPHEN - Het ondervragen van kinderen die mogelijk seksueel misbruikt zijn, is spitsroeden lopen, weet Aart van den Elskamp van de Rechercheschool in Zutphen. Want: waar gaat werkelijkheid over in fantasie en hoe voorkom je dat een kind zich laat leiden door de vragensteller? Het is niet voor niets dat de Rechercheschool twee jaar geleden begon met een speciale opleiding 'kindvriendelijk verhoren' voor leden van de jeugd- en zedenpolitie.

Een justitiële commissie die h bezig heeft gehouden met de rijproblemen in incestzaken, dat slachtoffers van sek-

Opleiding rechercheurs voor verhoor incestslachtoffers

'Iedereen is gebaat bij kindvriendelijk verhoor'

sueel misbruik bij voorkeur door daarvoor opgeleide rechercheurs gehoord moeten worden. Dat verhoor moet plaatshebben in een speciale verhoorstudio voor kinderen. De videoband van het gesprek zou dan als bewijs moeten dienen.

Deze methode is, aldus de commissie, het beste alternatief voor de omstreden 'poppenmethode', waarbij hulpverleners mogelijke incestslachtoffers met poppen voorzien van geslachtsdelen laten spelen en uit de manier waarop ze dat doen, afleiden of ze al dan niet misbruikt zijn. Die poppenmethode moet geschrapt worden, aldus de commissie, omdat de waarde ervan in wetenschappelijke kringen zeer wordt betwijfeld.

Blokken

De Rechercheschool in Zutphen heeft inmiddels 75 rechercheurs van jeugd- en zedenpolitie opgeleid voor het afnemen van kindvriendelijke verhoren. In de speciale verhoorstudio's, in vrolijke kleuren en met volop speelgoed, gaan zij een gesprek aan

met een kind dat gehoord moet worden in een strafzaak. De rechercheur gaat gezellig bij het kind op de vloer zitten om met de blokken te spelen, legt het eerste contact via algemene, neutrale vragen en werkt langzamerhand naar het echte onderwerp van de sessie toe. Het hele verhoor wordt op video vastgelegd. In de regiekamer kunnen de officier van justitie en de advocaat aanwezig zijn. Als zij vragen hebben kunnen die naar de interviewer worden doorgespeeld.

Deze verhoormethode biedt voor alle betrokkenen alleen maar voordelen, zegt Van den Elskamp, die bij de Rechercheschool verantwoordelijk is voor de opleiding. „Het geeft de minste kans dat zo'n kind een traumatische ervaring overhoudt aan een dergelijk verhoor, omdat je aansluit bij de belevingswereld van het kind. Daarnaast hoeft het kind door gebruik van video maar één keer te worden gehoord, in plaats van wel drie keer: eerst door de politie, dan door de rechter-commissaris en op de zitting.

Verder kan de rechter met eigen ogen de videoband bekijken tijdens de zitting. Dat is heel wat anders dan wanneer hij een geschreven proces-verbaal van een verhoor onder ogen krijgt. Daar kun je niet aan afzien hoe de intonatie van de vraagstelling was, of hoe het kind non-verbaal reageerde. Zo'n videoband zou ook nog door een deskundige bekeken kunnen worden als het nodig is.”

Belevingswereld

De opleiding wordt gevolgd door rechercheurs van de jeugd- en zedenpolitie, die al veel ervaring hebben met 'gevoelige' verhoren. Maar voor het horen van jonge kinderen is nog veel meer deskundigheid nodig, aldus Van den Elskamp: „Van groot belang is het om kennis en inzicht te hebben in de belevingswereld van kinderen, en dan met name op seksueel gebied. En bij een kind van vier ligt dat alweer heel anders dan bij een kind van acht. Bovendien is de manier waarop kinderen over seksualiteit praten en hoe er thuis met seks, intimi-

ten en aanraken wordt omgegaan, zeer cultuurbepaald.”

De cursus bestaat behalve uit een theoriegedeelte uit een aantal interviewtrainingen. Belangrijk is volgens Van den Elskamp dat de vragen aan de kinderen zo open mogelijk worden gesteld. Dat kan voorkomen dat vergelijkbare bezwaren als die tegen de poppenmethode - te suggestief en te sturend - tegen deze manier

van verhoren zullen ontstaan. „Als je recht wilt doen aan de waarheidsvinding, zijn gesloten en suggestieve vragen uit den boze. Een rechercheur zal zich ook wel twee keer bedenken om te gaan sturen. De controle is immers groot omdat het gesprek op video wordt opgenomen. Als hij suggestieve vragen stelt, zal dat ten nadele van de zaak en het slachtoffer werken.”

In de verhoorstudio's wordt wel gebruik gemaakt van poppen, „maar geen anatomisch correcte poppen”, aldus Van den Elskamp. „Als een kind met een pop wil aangeven wat er gebeurd is, dan kan dat, maar alleen als het kind het zelf aangeeft. Een methode die in de verhoorstudio's veel wordt gebruikt, is tekenen. „En al kan zo'n tekening nog zo klungelig zijn, het gaat wel van het kind uit, dus van beïnvloeding is geen sprake.”

Reistijd

Er zijn in Nederland nu zes verhoorstudio's voor kinderen, die alleen gebruikt mogen worden door de rechercheurs die de cursus hebben gevolgd. Er worden in totaal ongeveer 250 verhoren per jaar afgenomen. Als de aanbevelingen van de commissie-Hulsenbek worden overgenomen, zal het aantal verhoorstudio's moeten groeien, want nu nog wordt soms afgezien van een dergelijk verhoor vanwege de lange reistijd. Of het aantal van 75 gespecialiseerde rechercheurs genoeg is, weet Van den Elskamp niet. „Het mooiste zou zijn als er straks na de reorganisatie in elke regio een aantal deskundigen is. De tendens bij de politie is echter dat alle agenten straks alle soorten werk moeten kunnen doen. Dat zou kunnen betekenen dat wat nu opgebouwd is weer verdwijnt. Dan zou funest zijn; dan zijn we weer net zo ver als een paar jaar geleden.”

Plan nodig voor aanpak seksueel misbruik kind

Van onze verslaggever

UTRECHT — De Gezondheidsraad vindt dat beroeps-groepen die betrokken zijn bij seksueel kindermisbruik samen een stappenplan moeten ontwikkelen dat houvast kan bieden voor het medisch handelen bij een vermoeden van misbruik. Het lichamelijke onderzoek van een mogelijk slachtoffer vraagt bijzondere deskundigheid van de arts. In elke regio moeten daarom speciaal opgeleide, op afroep beschikbare, artsen voorhanden zijn. Resultaten van dat onderzoek moeten altijd worden beoordeeld in samenhang met het gedrag dat het kind vertoont.

Een commissie van de Gezondheidsraad stelt dit in een advies aan staatssecretaris Simons (Volksgezondheid) over medisch ingrijpen bij seksueel

misbruik van kinderen.

Ondanks de betrekkelijk grote aandacht voor dit onderwerp zijn er nog steeds onvoldoende betrouwbare gegevens over de mate waarin seksueel misbruik van kinderen voorkomt, stelt de commissie.

In het stappenplan moet de onderlinge raadpleging van hulpverleners centraal staan. Het Bureau Vertrouwensarts Kindermishandeling kan daarbij een raadgevende en coördinerende rol spelen.

De commissie ziet het lichamelijke onderzoek van het mogelijke slachtoffer als één van de elementen in een proces waarbij verschillende hulpverleners een rol spelen. Dat proces moet zich richten op het verband tussen gedrag, de lichamelijke symptomen en leefomstandigheden. Het periodiek geneeskundig onderzoek op consultatiebureaus voor zui-gelingen en op scholen is volgens de commissie ontoereikend om seksueel misbruik systematisch op het spoor te komen.

Poppenmethode

Een werkgroep van het Openbaar Ministerie zal aanbevelen de omstreden methode waarbij seksueel misbruik van

kinderen wordt vastgesteld door hen te laten spelen met poppen die voorzien zijn van geslachtskenmerken, bij rechtszaken niet langer als bewijs te laten gelden. Dit heeft procureur-generaal Hulsenbek van het gerechtshof in Arnhem, die voorzitter is van de werkgroep, gisteren bekendgemaakt. De poppenmethode wordt in de praktijk al sinds 1989 niet meer geaccepteerd als bewijs voor seksueel misbruik. De Hoge Raad, het hoogste rechtscollege, veroordeelde de methode toen en zei 'dat de rechter de kritiek op de methode serieus moeten nemen', aldus Hulsenbek.

De omstreden poppenmethode kwam eind 1988 in het nieuws. Het medisch kleuter-dagverblijf 'De Bolderkar' in Vlaardingen concludeerde toen op basis van gesprekken met kleuters, waarbij anatomische poppen werden gebruikt, dat enkele kleuters het slachtoffer waren van incest.

Verhoor kinderen vol risico's

HET NIEUWSBLAD - Dinsdag 14 juli 1992 - Pag. 9.

Fragment uit de transcriptie van de eerste ondervraging van de drie-jarige dochter van Schwagten. O staat voor onderzoekster, K voor kind. Tussen haakjes notities van de onderzoekster. Overigens is Schwagten niet op grond van dit eerste onderzoek veroordeeld.

- O: Is er iets gebeurd?
Is er iets met je gebeurd?
K: Ja. Toen mocht ik bij pappa slapen.
O: Hoe vond je dat?
K: Leuk.
O: Was dat alleen maar leuk of waren er ook dingetjes niet zo leuk?
K: Ook dingetjes niet zo leuk.
O: Wat was er niet leuk aan het slapen bij pappa?
K: Toen ik alléén in pappa zijn bed mocht slapen.
O: Zonder pappa erbij?
K: Ja, zonder pappa erbij.
O: We hebben het over het slapen met pappa. Wat gebeurde er dan?
K: Mocht pappa in mijn bed en ik in pappa zijn bed slapen.
O: Nu zit je er weer een beetje omheen te praten heb ik het idee.
K: Ja.
(Ze lacht schalks en ontwijkt een tijdje alle vragen.) (De tekst van de vragen en de antwoorden ontbreekt - red)
O: Vind je het eng om over pappa te praten?
K: Ja. Van pappa moet ik schrijven, dat kan ik niet.
O: Je moet van pappa iets doen wat je niet kan?
K: Ja.
O: Moet je ook andere dingen van pappa doen die je niet kan?
K: Ja.

De ondervraagster vraagt Nelleke of ze het wil vertellen en stelt voor om hier poppen bij te nemen. Ze lopen naar het ledikant waar de poppen op zitten.

- O: Dan waren er nare dingen met jou gebeurd.
Als dat gebeurde, wie was er dan bij?
K: Pappa.
O: Vertel eens hoe je vader eruit ziet.

Het kind zoekt een pappop uit en de onderzoekster geeft haar een meisjespop. Ze kleedt de manpop uit en legt hem terzijde. Kleedt de meisjespop uit en pakt opeens de penis van de manpop en zegt: hé piemeltje. Daarna richt ze haar aandacht weer op de meisjespop. Ze heeft belangstelling voor de voor- en achterkant van de billen van de pop.

- O: Wat is dat? (ze wijst de anus van de pop aan)
K: Kont.
O: En wat is dat? (wijst de vagina aan)
K: (spreidt de benen en wijst bij zichzelf aan) „Mijn poesje”. (Ze steekt de vinger stevig in de vagina van de pop. Ze tracht de poppen te laten coïteren.)
O: Heb je weleens gezien dat het zo gebeurde?
K: Nee.
O: Heb je wel eens op een plaatje gezien dat het zo gebeurde?
K: Ja.
O: Heb je wel eens op een filmpje gezien dat het zo gebeurde?
K: Ja.
O: Waar zag je dat dan?
K: Op de tv.
O: Wie had dat filmpje dan?
K: (onverstaanbaar)
O: Wie zette dat filmpje dan aan?
K: (geeft geen antwoord, manipuleert met de penis van de manpop.)
O: Met wie keek je dan naar die filmpjes?
K: (geeft geen antwoord, manipuleert met de poppen.)
O: Waar heb je die boekjes gezien van die mensen die dat deden?
K: Bij mamma.
O: Jij had toch wel eens zo heel erg pijn in je buik. Hoe kwam dat dan?
K: (na lang nadenken) buik-ont-steking.
O: Je doet nog steeds die vinger in het poesje van de pop. Is dat bij jou wel eens gebeurd?
K: Ja.
O: Hoe voelt dat dan?
K: Niet zo lekker.
O: Wat doet het kindje dan?
K: Dan gaat ze bloeden, dan gaat ze dood.
O: wie zit er zo met de vinger in je poesje?
K: Een jongen.
Het kind gaat achterover liggen op de kussens en spreidt de benen alsof zij zich aanbiedt.)
O: Mag jij vertellen wie er met de vinger in je poesje zit?
K: Nee.
O: Van wie mag je dat niet vertellen?
K: (Geeft geen antwoord.)
O: Wat zou er met je gebeuren als je dat zou zeggen?
K: (Geeft geen antwoord.)
O: Wat zou er met je gebeuren als je dat zou zeggen?
K: Doodmaken.
O: Hoe doodmaken?
K: Met een mes.
O: Heb je dat mes wel eens gezien?
K: Ja, heel scherp.
O: Was dat een meneer of een mevrouw die dat zei?
K: Jongen.
O: Een grote jongen of een kleine jongen?
K: Kleine jongen, nee grote jongen.

Is het mogelijk om met name jonge kinderen adequaat te ondervragen over seksueel misbruik? Vermengen kinderen fantasie en werkelijkheid; is hun spel altijd een afspiegeling van hun ervaringen? Zijn de volwassenen, gedreven door hun nobele streven het kind te beschermen, zich bewust van hun invloed op het kind en van hun eigen mogelijke vooringenomenheid?

Vragen en dilemma's bij het onderzoek van eventueel seksueel misbruikte kinderen. Een onderzoek dat vaak als belangrijk bewijsmiddel dient in de strafzaak tegen de verdachte. Dat onderzoek wordt cruciaal als de verdachte ontkent en er behalve de kinderen geen getuigen zijn. Zoals in de zaak Schwagten, de Tilburger die zegt onschuldig te zijn veroordeeld voor incest en ontucht met zijn drie kinderen en waarover deze krant afgelopen zaterdag berichtte.

Deskundigen zijn ernstig verdeeld over de onderzoeksmethoden.

Door Joke Knoop

„Feit is dat soms de maatschappelijke bereidheid seksueel misbruik te onderkennen, vooruitloopt op de beschikbaarheid van het instrumentarium waarmee men vermoedens over concrete gevallen zou kunnen onderbouwen.” Dat schrijft de Gezondheidsraad in een deze maand verschenen rapport over de benadering van seksueel misbruikte kinderen.

Er zijn fouten gemaakt bij het onderzoek van kinderen die mogelijk seksueel misbruikt zijn. Er zijn ook goede dingen gebeurd. Voor 1982 werd seksueel misbruik van kinderen niet eens onderkend. Sindsdien is menigeen gespitst op deze vorm van kindermishandeling. Dat leidde tot tal van aangiften. En ook tot overreacties: van verondersteld massaal misbruik in Oude Pekela en in het medische kinderdagverblijf de Bolderkar in Vlaardingen bleek naderhand geen sprake te zijn.

Hoe gaat het in de praktijk? Het kind vertoont bij voorbeeld volgens de leerkracht gedrag dat wellicht in verband staat met seksueel misbruik. De ouders proberen er eerst zelf achter te komen of er iets is gebeurd. In hun bezorgdheid vragen ze herhaaldelijk en met nadruk wat er is gebeurd. Aangifte volgt en de politie verhoort de kinderen. Vervolgens beslist justitie of er nader onderzoek nodig is.

In dat stadium komen de orthopedagogen of klinisch psychologen om de hoek kijken. Zij onderzoeken het kind via verschillende methoden en leggen hun bevindingen neer in een rapport voor de rechter.

Critici zoals hoogleraar rechtspsychologie H. Crombag, hoogleraar functioneleer W. Wagenaar, rechtspsycholoog P. van Koppen en psycholoog B. Rossen die hoopt te promoveren op de zaak-Schwagten, zien in zo'n proces van begin af aan grote risico's op ernstige fouten.

Het begint bij de gedragscriteria. Bij voorbeeld: Is bedplassen gecombineerd met angstig, depressief gedrag een teken van seksueel misbruik? Het kan van alles zijn, zeggen zij. Vanuit de wil het kind te beschermen, concentreert de hulpverlening zich te veel op dat ene aspect. Dat gaat volgens de critici zo ver dat ontkenningen van het kind wor-

den genegeerd: het nee wordt uitgelegd als een teken dat het kind onder grote druk staat het niet te vertellen.

Grote rol

Deze vooringenomenheid speelt volgens de critici een grote rol tijdens het hele proces: iedere volwassene is geneigd om een kind dat zegt seksueel misbruikt te zijn, te geloven. Dus zal die volwassene driftig op zoek gaan naar tekenen van misbruik. De vraag wordt niet meer gesteld of het kind inderdaad misbruikt is; men zoekt alleen nog naar de bevestiging.

Dat leidt tot suggestieve vragen en als het kind zwijgt op deze vragen wil de onderzoeker de oorzaak van dat zwijgen te achterhalen. Men vraagt door, herhaalt de vragen en zet daarmee volgens de critici het kind onder druk. Kinderen willen immers de ondervrager ter wille zijn; ze geven altijd antwoord ook als ze het niet weten.

Extra complicerende factor is dat in de herinnering van jonge kinderen realiteit en niet-realiteit niet meer uit elkaar te houden zijn. De kinderen hebben eerst aan hun bezorgde ouders, hulpverleners en politie meerder malen 'huh' ervaringen moeten vertellen. In de herinnering van het kind worden de suggesties ware gebeurtenissen. Tegen de tijd dat het bij de orthopedagoog komt, reageert het authentiek en oprecht. De kritiek luidt kort samengevat: zoekt en de psycholoog zal vinden.

Protocol

Hoe moet een kind dan wel verhoord worden? De vraag is eerder gesteld dan beantwoord. Al drie jaar praat een werkgroep Seksueel Misbruik die door het ministerie van WVC is ingesteld, over een protocol hoe te handelen bij onderzoek naar eventueel seksueel misbruikte kinderen.

Dit jaar is nog geen advies te verwachten. Een van de leden van de werkgroep is orthopedagoog dr. R. Bullens, als directeur van Ambulant Bureau Jeugd welzijnzorg (ABJ) verantwoordelijk voor het door Schwagten en psycholoog B. Rossen aangevochten onderzoek van de kinderen Schwagten.

Bullens wil niet ingaan op dit onderzoek, maar maakt zich wel kwaad over de analyse van Rossen over de interviews. „Quasi-

wetenschappelijk. Als de onderzoekster vraagt of er nare dingen zijn gebeurd, vist ze niet naar seksueel misbruik. Het antwoord kan ook zijn: tand door de lip gevallen, mijn fiets gestolen. Rossen's redenatie is: de vraag deugt niet, dus de man is onschuldig.”

Bullens, en hij wordt daarin gesteund door hoogleraar kindermishandeling H. Baartman en hoogleraar kinder- en jeugdpsychologie W. Wolters, stoort zich enorm aan de kritiek. „Het gevaar bestaat dat door deze hetze

tegen een klein groepje onderzoekers het seksueel misbruik van kinderen wordt ontkend. Er ontstaat een sfeer dat het allemaal wel meevalt. Het valt dus niet mee. Ik ben ervan overtuigd dat het in grote mate voorkomt. Er zijn ongeveer 800 aangiften per jaar. Dat is echt het topje van de ijsberg.”

Bullens en zijn medestanders stellen dat kinderen in principe even goede getuigen zijn als volwassenen. Alleen hebben jonge kinderen niet de taal en het

abstractievermogen en daarom worden anatomisch correcte poppen gebruikt. „Als hulpmiddel, ingebed in een groot scala van andere onderzoeksmiddelen”, benadrukt Bullens.

„De poppen zelf bevatten geen waarheidsserum, zijn geen test, geen methode. We kijken hoe het kind ermee omgaat.” Als een kind van vier jaar een coltus naspeelt, dan geeft dat te denken, is de ervaring van Bullens. „Geen enkel niet-misbruikt kind van vier, zes jaar is in staat om een geslachtsgemeenschap te reproducteren.”

Kan het die kennis niet op een andere manier hebben opgedaan: een pornofilm misschien? „Het kind kan een film gezien hebben, maar dan kan het niet weten of sperma kleverig is of niet.”

Onvermijdelijk

Gerichte vragen zijn volgens de orthopedagoog onvermijdelijk, al is het alleen maar om de beïnvloedbaarheid van het kind te meten. „Het is niet belangrijk of er 34 suggestieve vragen zijn gesteld. Interessant is het antwoordpatroon. Een beslist 'nee' op een vraag, kan de betrouwbaarheid van het verhaal van het kind verhogen. Zwijgt het kind, dan richt je daar je onderzoek op.”

Bullens ontkennt vooringenomenheid bij het onderzoek. Hij schat dat de 35 onderzoekers van het ABJ in 35 procent van de onderzoeken tot de conclusie komen dat er geen sprake is van seksueel misbruik. „Bij vooringenomenheid zou er in honderd procent van de gevallen seksueel misbruik vastgesteld worden.”

Dat een onderzoeker blanco aan een interview moet beginnen, vindt hij onzin. „Dat zou hetzelfde zijn als tegen een kinderchirurg zeggen: snij maar waar het je uitkomt. Gewoon de vraag stellen: vertel maar, kan

De Margriet Gids weet raad

Tekst: Marjolijn Voorberg met medewerking van Hetty Tonkes, psychotherapeute.

Mijn dochter werd gedwongen tot seksuele spelletjes

Ik heb twee kinderen: een jongen van vijftien en een meisje van tien. Sinds onze scheiding, ruim een jaar geleden, woont mijn zoon bij zijn vader en mijn dochter bij mij. Nu heeft mijn dochter me verteld dat haar broer haar al jarenlang dwingt tot seksuele spelletjes. Ze heeft er niet eerder over durven vertellen en is nog steeds heel erg bang voor hem. Ik heb mijn zoon ermee geconfronteerd, maar hij reageert er totaal niet op. Ik weet nu niet meer wat ik moet doen. Ik ben bang het contact met hem te verliezen als ik hier verder op doorga en dat wil ik absoluut niet. Ik geloof overigens mijn dochter wel. Ik kom er niet uit. Hoe kan ik deze moeilijke kwestie het best aanpakken?

Mevr. S.J. te A.

Uw dochter heeft na jaren haar stilzwijgen doorbroken en haar geheim aan u toevertrouwd. Dat ze dat durfde, mag u als een compliment beschouwen voor de relatie die u nu met haar hebt. Tegelijkertijd geeft het u de verantwoordelijkheid er iets mee te doen. Ze zou zich ernstig in de steek gelaten voelen als u er niet voor zorgt dat er een einde aan het misbruik komt. Inmiddels is bekend hoe diep seksueel misbruik kan ingrijpen in het hele leven van het slachtoffer. Maar ook uw zoon verdient aandacht. Niet alleen omdat het gedrag tegenover zijn zusje mogelijk voortvloeit uit andere problemen, maar ook omdat de kans groot is dat hij, als hij niet tot inzicht komt, vrouwen als gebruiksvoorwerpen gaat zien.

Probeer u eerst met uzelf in het reine te komen. Het relaas van uw dochter kan een scala aan emoties bij u oproepen. Bovendien zal het een schok zijn dat dit zich jarenlang ook onder uw dak heeft kunnen afspeelen.

Probeer bij uw dochter te achterhalen wat er precies is gebeurd. Het vertellen van details is niet alleen belangrijk voor haar verwerkingsproces, maar ook nodig met het oog op een eventueel inwendig onderzoek door een arts. Mogelijk is er iets in haar lichaam beschadigd. Bespreek met haar hoe een onmiddellijk eind aan het misbruik kan worden gemaakt. Betrek hier eventueel ook haar vader bij.

Wat betreft het gesprek met uw zoon is het belangrijk dat dit niet in de verwijtende sfeer plaatsvindt. Vanzelfsprekend mag u wel laten zien dat u kwaad en verdrietig bent. Maar maak vooral duidelijk hoezeer u zich zorgen om hem maakt. U spreekt terecht van een moeilijke kwestie. Er worden nu zulke enorme eisen aan u gesteld, dat het geenszins verwonderlijk zou zijn als u er in uw eentje niet uitkomt. Aarzel dan niet hulp in te roepen. U kunt terecht bij de adressen elders op deze pagina, maar ook bij de afdeling Jeugdzorg van het Riagg of het Bureau Vertrouwensarts.

haast niet bij kinderen. Een kind vertelt concrete verhalen. Als het niets heeft meegemaakt, ontbreken er veel details in het verhaal.”

„Bij de geringste twijfel luidt de conclusie dat we niet competent zijn een oordeel te geven. Dat gebeurt heel regelmatig.”

Bullens benadrukt dat kinderen goede getuigen zijn. „Wil je kinderen serieus nemen, dan moet je zorgvuldig onderzoeken. Dat ze realiteit en niet-realiteit vermengen, is door Amerikaanse onderzoek weerlegd. Bovendien verklaar je op deze manier kinderen onder een bepaalde leeftijd vogelvrij. Elke uitspraak kan dan fantasie zijn.” □

Bronnen:

Het seksuele gevaar voor kinderen, Benjamin Rossen en Jan Schuijjer.
De menselijke factor, psychologie voor juristen, onder redactie van P.J. van Koppen en H.F.M. Crombag
Dubieuze Zaken, de psychologie van strafrechtelijk bewijs, H.F.M. Crombag, P.J. van Koppen en W.A. Wagenaar.

Over uw persoonlijke problemen kunt u bellen met MARGRIETS VERTROUWEN-TELEFOON 020 - 6737331 op maandag tot en met vrijdag 's middags van 14.30 tot 17.00 uur en maandag- en woensdagavond van 19.00 tot 21.30 uur. U kunt ook schrijven naar Margriet weet raad, Postbus 497, 1000 AL Amsterdam. (Wilt u dan een postzegel van 80 cent bijsluiten?)

Doktertje spelen... Of is er meer aan de hand?

Ouders hoeven niet te schrikken als hun kinderen in de leeftijd van zo'n drie tot zeven jaar zo nu en dan 'doktertje spelen'. Dat is op die leeftijd heel natuurlijk: ze ontdekken hun lichaam en willen het vergelijken met dat van hun broertje, zusje, vriendje of vriendinnetje. Tegen het eind van de basisschool kan opnieuw zo'n periode optreden van het onderzoeken van het lichaam. Meestal gebeurt dat in groepjes en gaat het gepaard met veel gegiebel en verlegen plezier. Dit zijn normale, gezonde ontwikkelingen.

De volgende signalen kunnen er echter op wijzen dat er méér aan de hand is:

- de 'spelletjes' worden wel héél vaak 'gespeeld';
- het wordt angstvallig verzwegen;
- het gaat tegen de zin van een (of meer) van de kinderen;
- er wordt dwang bij gebruikt;
- het doet pijn;
- er komt geweld aan te pas.

Kortom: er moet ingegrepen worden als het niet meer gaat om samen spelen, maar om het misbruiken van de ander(en).

Waar kun je (als kind) terecht?

Landelijk bureau van de Vereniging tegen Seksuele Kindermishandeling binnen het gezin

(VSK), Zaadmarkt 105, 7201 DD Zutphen. Tel.: 05750-41445 (9-12 uur).

Informatie- en hulplijn kindermishandeling: 06-8381.

Kinder- of Jeugdtelefoon (de nummers staan vermeld aan de binnenkant van het achterblad van de telefoongids).

Om te lezen

'Ik was een vrolijk kind', over incest en therapie door Anouche Adams, Uitg. De Toorts, Haarlem, f 29,90.

'Seksueel Misbruik van kinderen in het gezin', Uitg. Boom, Meppel, f 22,50.

De brochure voor jongeren: 'Als je wordt aangeraakt op een manier die jij niet prettig vindt' kunt u telefonisch bestellen bij de VSK in Zutphen, tel.: 05750-41445. Prijs: f 2. (excl. verzendkosten)

Tilburger, veroordeeld voor incest, vecht conclusies rechters en deskundigen aan

Onschuldige vader achter tralies?

leerd en onder druk gezet via een systeem van straffen en belonen: aanmoedigen danwel afkeuren. De verhalen zijn gespeend van zintuiglijke waarnemingen en dat duidt er volgens de psycholoog uit Maastricht op dat ze hun verhalen niet uit de eerste hand hebben. Consistentie ontbreekt; de verhalen zijn de echo van de orthopedagoge. In zijn analyse, waarop Rossen hoopt te promoveren bij de professoren Hans Crombag en Willem Wagenaar, wijst hij op tegenstrijdigheden in de verhalen en op enkele fysiek onmogelijke handelingen.

Gerechtshof

Toch is het onderzoek destijds goedgevonden door het Psychiatrisch Psychologisch Pedagogisch Adviesbureau Randstad. Psycholoog Rossen ziet hierin het bewijs dat bij de kinderbescherming en het maatschappelijk werk een 'correctiemechanisme' ontbreekt. "Blijkbaar stelde niemand zich de essentiële vragen zoals met welke objectieve criteria is nagegaan of deze kinderen seksueel misbruikt zijn? Bestaat er een tegenhypothese die de feiten en gedane beweringen kan verklaren?"

De Tilburgse advocate M. Jude Luttkhuis hekelt eveneens het onvermogen of de onwil in

hulpverlenersland om elkaars werk kritisch te bekijken. Ze bepleitte eerder vrijspraak omdat niet was aangetoond dat seksueel misbruik daadwerkelijk heeft plaatsgevonden en noemde het tijdens de rechtszaak in Breda opvallend dat de kinderen pas bij het tweede onderzoek, terwijl de incest-therapie al liep, de vader expliciet aanwezig als incest/ontuchtpleger.

Oude Luttkhuis: "Alles draait om het wettig en overtuigend bewijs. Volgens mij waren de bewijzen niet overtuigend, maar liet de rechter zich wellicht meeslepen door de perversiteiten die in het onderzoek worden vermeld. Die zaken zijn niet bewezen en soms zelfs fysiek onmogelijk. Maar wat mij toen zo is tegengevallen, is dat geen enkele deskundige bereid was destijds een contra-expertise te doen. Het ABJ staat als expert bekend en niemand in hulpverleningsland was bereid om zijn nek uit te steken en een collega kritisch te volgen."

Het rapport van Rossen komt te laat om het proces tegen Schwagten te beïnvloeden. Inmiddels heeft het gerechtshof in Den Bosch het vonnis van Breda bevestigd; de cassatietermijn is verlopen. De enige resterende mogelijkheid is revisie van het proces bij de Hoge Raad. Daarvoor zijn nieuwe feiten nodig; de onderzoeken zelf aanvechten, is niet voldoende. Alleen een nieuw onderzoek van de kinderen zou daaraan kunnen voldoen. Momenteel loopt een verzoek van Oude Luttkhuis bij de kinder-rechter om de kinderen opnieuw te laten onderzoeken, deze keer door Rossen.

Zedenangst

Rossen, mede-auteur van het boek *Het seksuele gevaar voor kinderen*, spreekt daarin over de 'zedenangst' in Nederland en de daaruit volgende heksenjacht waarbij volgens hem verdachten schuldig zijn tot hun onschuld is bewezen.

Hij stelt dat er sprake is van een ingeslopen automatisme waardoor ouders, politie, hulpverleners en rechterlijke macht er van uitgaan dat er seksueel misbruik was en dat het er alleen om gaat om het te bewijzen. Niemand corrigeert zo'n proces; de verdachte kan slechts machteloos toezien, stelt Rossen.

Zowel Rossen als Oude Lut-

stoeien in een groep kinderen. De groepsleiding ziet de situatie als seksueel getint. Het kind vertoont aanvankelijk bij optillen niet de gebruikelijke aapjes houding. Aldus omschrijft de orthopedagoge van het tehuis het gedrag van het meisje.

Het echtpaar Schwagten spreekt de mogelijkheid van misbruik en probeert te achterhalen, waar dat gebeurd kan zijn. De verdenking rust - althans bij zijn vrouw - nog niet op Schwagten. Als ze die zomer naar het ziekenhuis moet, gaan de kinderen naar de vader. Tegelijkertijd lopen de echtscheidingsprocedure en de voogdijregeling. De maatschappelijk werkster van de Raad voor de Kinderbescherming velt een vernietigend oordeel over de opvoedingskwaliteiten van Schwagten. De woorden incest en ontucht zijn weliswaar nog niet gebruikt, maar er is al een negatief beeld ontstaan van Schwagten.

Infectie

Kinderen en moeder verhuizen naar een andere instelling. De dochter wordt behandeld voor een vaginale infectie; een ontsteking die volgens de ene medicus wijst op seksueel contact, maar die volgens een andere arts zich in elke lichaamsopening kan voordoen. Het meisje weigert bij de dokter haar benen te spreiden. In het medisch rapport wordt dit ook gezien als signaal van seksueel misbruik.

De moeder raakt meer en meer overtuigd. De naam van Schwagten valt uiteindelijk dient ze een klacht in tegen de vader van de kinderen. De kinderen worden bij de vader weggehaald. De opvliegende Schwagten gooit zijn woede eruit. Hij schreeuwt en bedreigt hulpverle-

ners en vernielt de auto van een van hen. Het beeld van een agressieve, gewelddadige man wordt bevestigd. Hem wordt het bezoek aan de kinderen ontzegd. Het experiment om de moeder zelfstandig voor de kinderen te laten zorgen, mislukt. De kinderen verblijven sindsdien in een internaat.

De gezinsvoogdes probeert via de kinderen te achterhalen wat er met hen is gebeurd. Justitie vraagt het Ambulant Bureau Jeugdwelzijnzorg (ABJ) in Leiden de kinderen te onderzoeken. In de eerste sessie noemt geen van de kinderen de naam van de vader. De kinderen krijgen vervolgens incest-therapie bij het Riagg en een tweede verhoor door de Leidse orthopedagoge volgt tien maanden na het eerste.

Daar valt de naam van Schwagten.

Deze twee interviews zullen het belangrijkste bewijsmiddel zijn tegen Schwagten. Daarnaast zijn er de bijkomende verklaringen van de moeder, een zwager en de gezinsvoogdes.

Pervers

Op de bewijsmiddelen is, zo menen Schwagtens advocaat M. Oude-Luttkhuis en de door Schwagten benaderde psycholoog B. Rossen heel wat aan te merken. Rossen heeft een bijna 300 pagina's tellende analyse gemaakt van de zaak en beoordeelt daarin de interviews van het ABJ als "volstrekt onvoldoende, uiterst pervers, een psychische marteling van de kinderen". En: "De kinderen zijn hierdoor ernstig beschadigd, getraumatiseerd". Rossen zet in zijn analyse ook vraagtekens bij de verklaringen van de moeder, de zwager en de gezinsvoogdes. (De moeder, die op een geheim adres verblijft en zelf de krant benaderde, is niet ingegaan op de uitnodiging tot een gesprek).

Volgens Rossen heeft de interviewster de kinderen gemanipule-

Zijn burens kennen dat gedrag, maar omschrijven hem als een man met een warm hart. Het kan er wel eens ruw aan toegaan in huize Schwagten, het gaat niet allemaal volgens de boekjes, onverbloemde taal, niets te verbergen voor de kinderen, altijd mensen over de vloer. Er is een hartelijke sfeer, zo blijkt uit getuigenissen van de burens.

Buurman Adelaar: "Hij mag alles gedaan hebben, het is geen lieverdje, maar dit heeft hij zeker niet gedaan." Zijn huidige vrouw, vorig jaar in de gevangenis met hem getrouwd: "Ik ken hem al zeventien jaar en ik heb nog nooit een seconde aan hem getwijfeld. Als ik jonger was, had ik graag een liefdesbaby van hem." Schwagten is in de beschrijvingen van nog meer vrienden en kennissen het type van ruwe bolster-blanke pit.

De pastor van de gevangenis, Voges, laat zich niet over Schwagten uit, maar noemt het opvallend dat de man gesteund wordt door andere gedetineerden. Het algemene beeld is dat de andere gevangenen het leven van daders van zedendelicten onmogelijk maken. Schwagten wil en hoeft niet in de aparte zedenafdeling te zitten.

Deskundigen

Daartegenover staan de rapporten van deskundigen. Een rapport van het Pieter Baan Centrum: "Betrokkene is uitsluitend bezig met het feit dat hij als dader wordt aangewezen en zijn uitspraak dat hij toch zo graag voor de kindertjes wil zorgen krijgt derhalve geen enkel reliëf en blijft, ondanks vele herhalingen, inhoudsloos en hol klinken. In wezen durft betrokkene niet onder ogen te zien dat zijn kinderen getraumatiseerd zijn en dat zij met een probleem zouden zitten. Kennelijk is dat zo moeilijk en beangstigend voor hem dat hij daarvan wegvlocht en zodoende een egocentrische karikatuur van zichzelf achterlaat."

En in hetzelfde rapport: "In de processen-verbaal wordt ook een andere kant beschreven, met name seksueel veeleisend, gewelddadig, dwingend en dreigend gedrag dat door betrokkene ontkend, verzwegen, gebagatelliseerd en/of verontschuldigd wordt."

Zonnig

Al deze ellende is niet voorzien als Schwagten begin jaren tachtig een relatie begint met een veel jongere vrouw. Het leven ziet er zonnig uit, het leeftijdsverschil (zij 19, hij 43) deert hen niet. Ze trouwen, krijgen drie kinderen. Schwagtens vrouw begint echter te sukkel met haar gezondheid.

Schwagten toont daar volgens haar weinig begrip voor. Het wordt haar te veel en op 9 mei 1989 loopt ze weg. Een dag later haalt ze haar kinderen op vertrek te naar een Blijf van mijn Lijf-huis. Schwagten probeert wanhopig zijn vrouw terug te krijgen en gaat daarbij niet altijd even fijnzinnig te werk. Seksueel misbruik van de kinderen is nog niet aan de orde.

Tijdens haar verblijf in de verschillende instellingen wordt de vrouw door hulpverleners geattendeerd op mogelijk seksueel misbruik van haar dochtertje. Want: het kind vertoont volwassen zorg-gedrag. Uit zichzelf doet ze allerlei karweitjes. Ze heeft veelvuldige klachten over bui pijn, eet niet of slecht, is ze gericht op volwassenen en voor op haar moeder.

Ze praat in de groep over 'neuken, hiigen, kutjes zijn nie om mee te spelen'. Ze maakt eer lusteloze, hangerige indruk, zie er bleek en witjes uit en korr vaak niet tot spelen. Aanvankelijk ging ze gewillig met haar vader mee, allengs sribbelde ze meten. Het meisje reageert 'ambivalent' op het kietelen tijdens hi

Is de Tilburger Jan Schwagten schuldig aan incest en ontucht met zijn drie kinderen? Of is hij slachtoffer van een maatschappij die zo gespist is op seksueel misbruik dat hij onschuldig in de cel zit? Schwagten is op 13 juni 1991 veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf wegens incest met zijn toen driejarig dochtertje en ontucht met zijn zoon-tjes van destijds vier en zeven jaar.

Schwagten houdt vol onschuldig te zijn. Hoevel een reeks van instanties zegt dat sprake is van een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid van incest. Op basis van een serie rapporten achtte de rechter vorig jaar incest en ontucht wettig en overtuigend bewezen.

De geschiedenis van Schwagten vertoont Kafkaïaanse trekken. Langzaam raakt hij verstrikt in verdachtmakingen; soms legt hij zelf ongewild een knoop in het net dat steeds nauwer om hem sluit.

Een poging tot een reconstructie van deze zaak, waarin de waarheid niet meer te achterhalen is. Maar waar op basis van verslagen, rapporten en documenten wel te zien is hoe Schwagten steeds meer in het nauw komt. En waarin een psycholoog en een advocaat trachten aan te tonen dat het bewijsmateriaal op grond waarvan Schwagten veroordeeld is, ondeugdelijk is.

Door Joke Knoop

De Koepel, officieel 'Huis van Bewaring de Boschpoort in Breda, is van binnen indrukwekkend groot. De kleine cellen liggen in een cirkel om een gigantische betonnen vloer waarop sportvelden zijn afgetekend. Jan Schwagten, scharrelaar en orgelliefhebber te Tilburg, heeft zijn cel op de begane grond. De wanden van de cel hangen vol met kaarten, foto's van de kinderen, familie en vrienden. Parkiet Floris fluit achter zijn eigen tralies.

De cel is al ruim een jaar zijn woon- en verblijfplaats. Schwagten heeft volgens het vonnis van de Bredase rechtbank nog drie jaar voor de boeg voor incest en ontucht met zijn kinderen.

"Hier zit een onschuldig vader achter de tralies", zegt hij. "Dit moet tot de bodem uitgezocht worden. Al is het mijn dood, de waarheid moet boven tafel komen. Ik had hier nooit mogen zitten, dit is mensonterend." Omdat hij vindt dat hij niets te verbergen heeft, mag zijn naam in de krant.

Voor alle duidelijkheid: Schwagten is geen schatje. Zijn woede kan hij moeilijk beheersen, dan schreeuwt hij en gebruikt grove taal. In zijn woede komt hij over als een agressief man en dat werkt niet in zijn voordeel. Ook tijdens zijn rechtszaak in Breda vloekt en tiert hij. "De verdachte raasde maar door", noteert de rechtbankverslaggever op 31 mei 1991.

VERVOLG NR II

tikhuis vinden het een manco in de wetgeving dat de verdachte niet bij voorbaat recht heeft op een tegenonderzoek, op inzage van verslagen/bandopnamen van de ondervragingen van de kinderen. Het is de rechter die daartoe besluit, maar in het geval Schwagten is daarvan afgezien om verdere beschadiging van de kinderen te voorkomen.

Mocht het tot revisie van het proces komen, dan is het resultaat daarvan niet meer dit jaar te verwachten, vermoedt Oude Luttikhuis. Mocht het tot vrijspraak komen wegens gebrek aan bewijs, dan kan Schwagten beginnen aan het gevecht om zijn kinderen terug te krijgen.

Schwagten denkt elke dag aan het moment dat hij De Koepel mag verlaten. „Ik wil met duvels geweld terug naar de Koningshoeven en mijn kinderen bij me hebben. Dan zoek ik een goede psychiater voor de kinderen, mijn vrouw en mij. Wat moet er van de kinderen worden? Wat wij aan ellende meegemaakt hebben....” □

Isabel Tang examines the case of false rape allegations

A far cry from the truth?

ALMOST EVERYONE was treating me with hostility and suspicion. „Oh, what a silly thing to write about,” said Jennifer Tempkin, law professor and author of Rape and the Legal Process. „Much is said on this theme and it's all hot air.”

Women who make false allegations about rape appear to occupy an ideological no-go area, in which denial is often preferred to acknowledgment. „I think it's dangerous to assume there is even one woman who has made a false allegation,” says Julie Bindel at Women for Justice. „False allegations come from men, when they say, 'She wanted it.'”

Yet women do make false rape allegations. A year ago a nurse was jailed for two years for making a false allegation against her ex-boyfriend's best friend; the year before, a Cypriot woman admitted falsely accusing a Lebanese businessman of raping her in her hotel room and was jailed for a year.

Earlier this year, a woman claimed she had been raped at gunpoint in a black cab under a bridge at Wood Green. Within a week, the police had come to the conclusion that the allegation was false. Detective Chief Inspector Peter Camilletti at Hornsey explains, „She said she was taken into an alley and that after he had raped her, he turned the cab around and drove back. But when we put a car down there and tried to turn it around, we couldn't. We had to reverse out.”

„Then there was a newspaper she claimed she'd bought in the West End; from the circulation batch we knew it was a North London one. So it's little things like that. Parts of the story were not hanging together.”

The official policy of the Metropolitan police is, „If a woman puts forward a charge of rape, she is believed.” Gone are the bad old days, we are assured, when detective sergeants would advise in Police Review to take a victim's statement and „drive a horse and cart through it”.

Despite the new public stance, or perhaps because of it, the police don't much like talking about false allegations.

„You think I'm being guarded, don't you? Well, I am,” says Detective Superintendent Glyn Morgan in Manchester. „I don't want to say anything that would put a woman off reporting. I'd rather have nine false complaints and the tenth be genuine than all 10 not report.”

Where a complaint is, strictly speaking, false, „there's usually something to it,” says Morgan. „For example, we were getting calls from a very young female

voice, a child's voice, and we traced the calls. It turned out she was in fact an adult who was relating experiences that had happened years ago, when she was sexually assaulted by her father. She could only now talk about it because her father had recently died.”

According to Bindel, „I think sometimes women do go mad with the pain of sexual violence. And, yes, sometimes that mad woman might point the finger at somebody who happens to be the wrong man or happens to have done it 20 years ago rather than yesterday. But there's no evil bitch Bette Davis type *femme fatale* who does it out of spite.”

Today, the police say that false accusations of rape are rare. „In 23 years,” confirms Peter Camilletti, „I could count the number of genuine false allegations on one hand.”

If their numbers are so tiny, why are false rape allegations so threatening, so unmentionable? The answer, of course, is that it's not the facts of false rape allegations that are threatening, it's the fictions they give

„It's dangerous to assume that there is even one woman who has made a false allegation”

rise to. For although there are apparently very few women in the world who make false allegations about rape, the public and judicial imagination is densely populated with vengeful, spiteful perjurers.

Such phantasms come ready-to-wear, set to dress up any rape defence in court. „The defence will say that she's come here with this trumped-up charge, that she's doing this out of revenge, or out of spite, or because she couldn't tell her husband she'd been with another man... Lawyers have about 10 excuses that they wheel out pretty regularly,” says Jennifer Tempkin.

A woman complaining of rape in a court of law is singled out for special suspicion. In an English criminal trial, the jury is entitled to convict on the unsupported evidence of a single prosecution witness. This is not the case with rape — the judge is required to warn the jury that to do so would be „dangerous”. As one judge once explained, „It is well-known that women in particular and small boys are liable to be

untruthful and invent stories.”

According to Tempkin, „The rape trial is essentially a mechanism for protecting men from false allegations of rape. That's what makes it so difficult to get convictions.” Last year the Law Commission finally recommended abolishing the corroboration rules; it is not obvious, however, that the judicial climate of distrust of rape complainants would go with them.

I attended a rape trial at the Old Bailey this month. The complainant, Mrs S, a 31-year-old New Yorker, was visiting England with her husband. She told the court that they spent the evening at a Brixton night club, but her husband left before her. In the early hours of that morning, she took the night bus to Trafalgar Square, then started walking back to her hotel in Bloomsbury. The accused, she says, approached her a couple of times and offered her money for sex. She says she tried to shake him off, telling him she wasn't a hooker, but he approached her again, saying, „I'm an Italian, I'm a man, I have my needs.” She claims he then dragged her to a bench behind one of the lions at the back of the British Museum, where he raped her.

„Mrs S, you've been telling lies about that morning. You know that, don't you?” accused the defence counsel, asking if his client had in fact „pestered you for sex and, feeling insulted and humiliated... you made a false allegation of rape?”

We will never know how convincing the jury found the idea that such an apparently robust, independent young American would be so humiliated and ashamed by the offer of money for sex that she would vindictively accuse a complete stranger of rape: the judge directed the jury to acquit due to unsatisfactory evidence.

What we do know, however, is that the reason defence barristers can so easily make such suggestions, and the reason juries continue to find such suggestions persuasive, has more to do with the fictions of false allegations than with the facts.

Guardian Women is edited by Louise Chunn

Rechter laat opgeëist zoontje onderzoeken

Van onze verslaggever V.K.G. VICTOR LEBESQUE

AMSTERDAM — De onzekerheid voor Jan U. duurt voort. Op zijn vroegst over drie maanden zal de 42-jarige man uit Zoetermeer weten of hij zijn zoon Hugo (9) bij zich mag houden of dat hij het kind moet afstaan aan de vrouw die door zijn in januari overleden ex-echtgenote bij testament tot voogdes over zijn twee kinderen werd benoemd. Hugo's zusje Sandra (13) woont bij de voogdes in Heeze.

De rechtbank in Den Haag, die moet beslissen over een verzoek van U. tot wijziging van de voogdij heeft woensdag de behandeling van de zaak aangehouden tot 21 oktober. De rechtbank heeft een nader onderzoek gelast. Dat moet worden uitgevoerd door het Psychologisch, Pedagogisch en Psychiatrisch Adviesbureau Randstad (PPPAR). Volgens de rechtbank dient vooral te worden onderzocht hoe Hugo het verlies van zijn moeder verwerkt. Pas met dit gegeven in de hand wil de rechtbank een uitspraak doen over de gezagsregeling.

Jan U. was gescheiden van zijn vrouw. Bij het echtscheidingsvonnis had de rechtbank de moeder benoemd tot voogdes en Jan tot toezien voogd. Toen

zijn ex in januari overleed, bleek dat zij buiten zijn medeweten een testament had laten opmaken waarin zij een vriendin belastte met de voogdij over haar beide kinderen. Jan U. was het daarmee niet eens; hij wil zelf de verzorging en opvoeding van zijn kinderen op zich nemen. Vergeefs vocht hij in een kort geding de geldigheid van het testament aan. Daarna spande hij een bodemprocedure aan bij de Haagse rechtbank, waarin hij wijziging van de voogdij vraagt.

Geheim adres

Na de dood van haar moeder ging Sandra vrijwillig bij de voogdes wonen. Hugo wilde liever bij zijn vader blijven. Om te voorkomen dat hij Hugo zou kwijtraken, liet hij de jongen onderduiken op een geheim adres. Dit leidde ertoe dat hij in april werd aangehouden op verdenking van kinderontvoering. Hij zat een week in voorlopige hechtenis.

Op 1 mei bepaalde de rechtbank in een tussenvonnis dat in afwachting van een rapport van de Raad voor de Kinderbescherming de status quo gehandhaafd moest blijven: Sandra bij de voogdes, Hugo bij de vader. Op 17 juni behandelde de rechtbank dit rapport. De Raad voor de Kinderbescherming adviseerde daarin nader specialistisch onderzoek. In het tussenvonnis van gisteren neemt de rechtbank dat advies over.

Hugo verbleef vanaf 19 juni enige tijd bij de voogdes in het Brabantse Heeze. Volgens U.'s raadsman, mr P. Prinsen in Den Haag, werd de jongen die dag op het schoolplein door de voogdes — die in gezelschap was van een vriendin en Sandra — weggevoerd. Volgens een andere lezing werd Hugo toen door zijn zusje overgehaald om mee te gaan. Jan U. spande een kort geding aan. De rechter beval op 26 juni dat de voogdes Hugo weer aan Jan U. moest afgeven. Op 27 juni werd dit vonnis in Heeze geëxecuteerd met behulp van een deurwaarder en de politie.

Prinsen had gehoopt dat de rechtbank in deze zaak niet langer zou wachten met het doorhakken van de knoop. Hij is het met nader onderzoek niet eens. „Zo'n onderzoek kan niet meer opleveren dan de authentieke werkelijkheid die al bekend is. Hoe langer de zaak zich voorsleept, hoe feller de partijen tegenover elkaar komen te staan. Bovendien vind ik het vreemd dat de rechtbank wel nader onderzoek naar Hugo's rouwproces wenselijk acht, maar niet naar dat van Sandra”. Volgens Prinsen had de rechtbank in iedere geval al definitief kunnen beslissen over het verzoek tot wijziging van de voogdij over Sandra.

Prinsen overweegt een klacht in te dienen bij de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens in Straatsburg. „Ik maak me — niet alleen in deze zaak, maar in het algemeen in kwesties op het gebied van familierecht — zorgen over de rechtspleging. Voor elk wisselwoord wordt de Raad voor de Kinderbescherming ingeschakeld en dan nog eens een speciaal onderzoeksbureau. Dat uitstellen en steeds maar rekken is niet in het belang van de rechtszekerheid.”

Wehrt sich öffentlich: Hans-Joachim H. aus Bonn. Seine Frau entführte die Tochter, weil er sie angeblich sexuell mißhandelt hatte

MISSBRAUCH MIT DEM MISSBRAUCH

Wenn in Scheidungsverfahren gegen Väter der Vorwurf sexueller Übergriffe erhoben wird, geschieht das nicht immer aus Sorge um das Kind. Fachleute schätzen, daß jede dritte Beschuldigung falsch ist

Der Bonner Diplom-Kaufmann Hans-Joachim H. fiel aus allen Wolken, als er im Januar 1991 einen Brief des Anwalts seiner von ihm getrennt lebenden Ehefrau öffnete. Er habe, so hieß es darin, die gemeinsame Tochter Nathalie* sexuell mißbraucht. Ein Jahr nach der Trennung im Sommer 1989 war ihm das Sorgerecht zugesprochen worden. Sechs Monate später tauchte die Mutter mit dem Kind unter, bezichtigte den Vater des sexuellen Mißbrauchs und forderte über ihren Anwalt das Sorgerecht. Das Familiengericht Bonn sprach von »Selbstjustiz« und wies die Klage zurück. Anfang Januar 1992 bekam die Mutter jedoch das vorläufige Aufenthaltsbestimmungsrecht. Be-

* Namen der beteiligten Kinder geändert.

das zunehmend verfahrenstechnisch eingesetzt wird. »Interessen- und Schutzgemeinschaft unterhaltspflichtiger Väter und Mütter - Verband der Unterhaltspflichtigen« (ISUV - VDU) spricht von einer »Modewelle sexueller Diffamierung«. Huschang Sahabi, Vorsitzender des Vereins »Dialog zum Wohle des Kindes«, der sich um friedliche Schlichtung bei Scheidungen bemüht: »Ob's stimmt oder nicht, mit dem Vorwurf hat die Mutter das Sorgerecht meistens in der Tasche.«

Fast täglich landen Mißbrauchsfälle auf dem Tisch der Sozialarbeiterin Christina Knappe im Jugendamt Bad Salzungen. Sie sieht sich mit einem schweren Dilemma konfrontiert: »Tatsache ist einerseits, daß dieses Verbrechen in der Familie zunimmt.« Therapeuten wissen auch, daß es oft Wochen dauern kann, ehe Kinder darüber sprechen, daß sie mißbraucht worden sind.

Doch wenn die Beschuldigung erst beim Streit um Besuchsregelungen vorgebracht wird, drängt sich der Sozialarbeiterin manchmal der Verdacht auf, daß auch andere Motive eine Rolle spielen als die Sorge um das Kind. »Manchen Müttern fällt erst ein, daß das gemeinsame Wannentbad von Vater und Tochter einen mißbräuchlichen Charakter birgt, wenn der Ex-Mann eine neue Freundin hat.«

Auch Siegfried Willutzki, Präsident des Familiengerichtstages in Brühl, hat beobachtet, daß der Vorwurf »dann aus der Kiste gezogen wird, wenn alle anderen Argumente nicht überzeugen«. Als Richter muß er jedem derartigen Verdacht nachgehen. »Ich würde mir ein Leben lang Vorwürfe machen, würde ich das nicht ernst nehmen, und dann war doch etwas dran.«

Das herauszufinden ist Aufgabe der psychologischen Sachverständigen. Doch bis das Kind von ihnen nach den sexuellen Annäherungen des Vaters befragt werden kann, hat es häufig schon nicht nur der Mutter, sondern auch Mitarbeitern von Beratungsstellen, Selbsthilfegruppen, dem Jugendamt und der Polizei detailliert Auskünfte

DIE UNSCHULD DES VATERS WIRD OFT NICHT EINKALKULIERT

geben müssen. »Dadurch sind die Aussagen oft so beeinflusst, daß die Wahrheit häufig nicht mehr festzustellen ist«, klagt Gerichtsgutachterin Margot Mütter aus Köln.

Albert K. aus Büdingen, Pflegevater des heute siebenjährigen John, wird des sexuellen Mißbrauchs beschuldigt, nachdem er versucht hat, der Pflegemutter von Johns Schwester Pia häufigere Kontakte zwischen den beiden Geschwistern abzurufen.

Dem Jungen erklärt man beim Jugendamt, weshalb er nicht mehr zu seinem »Papa« zurück darf. Danach befragt ihn ein Psychologe der Behörde, der den Auftrag erhalten hat, »gerichtsverwertbare Fakten« zu ermitteln. Ihm antwortet der Junge auf die Frage, ob er wisse, warum er nicht mehr bei seinem Pflegevater leben könne, laut Akten: »Wenn der Papa Fernsehen geguckt hat, dann war er nackt und saß im Sessel oder auf der Couch.« Und weiter: »... dann hab' ich ihm den Pimmel gestreichelt.«

John kommt in eine Diagnosegruppe für mißbrauchte Kinder. Anderthalb Mo-

lassen, aber keinen Strafanzug stellen; denn müßte der verurteilte Vater in der JVA einsitzen, er wäre nicht in der Lage, Unterhalt zu zahlen.«

Die meisten Experten nehmen den Müttern jedoch ab, daß »ihre Sorge echt ist«, so der Sachverständige Burkhard Schade.

Echt, aber, laut US-Studien, in rund 30 Prozent der Fälle nicht berechtigt. In den USA hat das Phänomen auch schon einen Namen: SAID-Syndrom - sexuelle Beschuldigungen in Verbindung mit Scheidungsverfahren (»Sexual Allegations in Divorce«).

»Auch bei uns ist jede dritte Beschuldigung falsch«, schätzt die Kölner Gutachterin Barbara Schoog. »Es ist schmerzhaft, aber wir müssen über den Mißbrauch mit Mißbrauch reden.«

Beschuldigte Väter dürfen die Kinder gar nicht oder nur unter Aufsicht eines Aufpassers sehen. »Viele verzichten wegen der Belastungen für sich und das Kind gleich auf ein Verfahren«, so Gutachter Antes. »Denn es spricht sich ja auch herum.« Die Konsequenzen können vernichtend sein: Der Ruf der Väter ist zerstört, die Existenz gefährdet, die Bindung zu den Kindern zerschlagen.

In den USA ahnden Richter solche Diffamierungen mit dem Entzug des Sorgerechts. In Deutschland »hat es noch keinen so gelagerten Fall gegeben, in dem eine Mutter wegen Verleumdung verurteilt worden wäre«, sagt »Diagnostik«-Mann Sahabi.

Er hat beobachtet, daß in- zwischen auch unbescholtene Väter vorbeugen: »Manche drücken wildfremden Frauen im Restaurant zehn Mark in die Hand, damit sie ihren Sprößlingen auf der Toilette behilflich sind.«

sen sei? »Des hat er nie gemacht.«

Was stimmt nun? Das Kind lebt seither bei einer dritten Pflegefamilie. Albert K. hat Strafanzeige gegen das Jugendamt und die Pflegemutter erstattet.

Kritische Gutachter wie die Kölnerin Margot Mütter sprechen inzwischen von »fragwürdigen Methoden« und »abenteuereicher Diagnostik« in diesem sensiblen Bereich, für den es keine einheitliche Untersuchungsmethode gibt.

»Professionelle Helfer«, bei Ämtern wie bei Selbsthilfegruppen, seien »häufig unzureichend ausgebildet«.

Die breite öffentliche Diskussion des sexuellen Mißbrauchs habe zu einer »Übersensibilisierung« geführt, die »teilweise hysterische Züge annimmt«, so Margot Mütter. »Daß der Vater auch unschuldig sein kann, wird dabei oft nicht einkalkuliert«, sagt ihre Kollegin Marie-Luise Kluck. Der Bonner Rechtsanwalt Wolfgang Radermacher ist der Ansicht, daß »in bestimmten Kreisen die Mißbrauchskarte als heißer Tip gehandelt« wird. Und Gutachter Ell wundert sich, daß vor Gericht »diese Mütter zwar dieses Argument sehr eindringlich vortragen

nate später wird er von der Polizei gehört. Dort erzählt er einer Beamtin: »... die Pia hat, glaub' ich, mein Papa, der Papa hat, glaub' ich, mein Schwester so Pimmel gestreichelt, und des dürft mer net, sonst kann mer ganz doll krank werden.« Ob er das denn gesehen hätte? »Nee, da war ich immer weg.« Ob denn sein Vater nackt in der Wohnung gewe-

At the Gracewell Institute and Clinic, in the Moseley district of Birmingham, the unthinkable becomes part of the common currency of everyday life. It is dedicated to the study of some of the most hated individuals in British penal society – men who have been convicted of serious sexual offences against children. Sally Vincent went to meet the staff and their clients.

Photographs: Peter Marlow

THE HOUSE OF LOATHING

Big Ron is leaving Gracewell. They try to make his parting an efficient affair but he balks at the door like a great wounded beast at the gate of an abattoir. All right, Ron? Cheers then, Ron. Ron puts his head down and his hand is cold and wet and quivers when you take it. One day at a time, Ron, they tell him. See your counsellor Thursday, the hostel's expecting you, and all the while edging him through the vestibule into the light of day. Ron says he'll be all right in a minute, just feeling a bit wobbly is all. You can't help feeling sorry for him; big, simple, sad old Ron.

It was worse when he came out of prison. He got three years for what he'd done. They advised him to crack on he'd done something ordinary; robbed a warehouse, grievously harmed somebody; but Ron reckoned he wouldn't get away with that. So they banged him up with all the other sex offenders and he passed his time listening to the nostalgic reminiscences and comradesly ambitions of kindred spirits.

In prison there was a fellow who'd got it all worked out for his release. The child, he'd say, by the time I'm out it'll be going

on for six, just the right age. And they'd all look forward with him, except for the straight rapists, who thought they were a cut above perverts like Ron. Ron knew his place in the scheme of things. Sex with children was what turned him on. Sex with his daughters, conceived and groomed for the purpose. Of course he'd never see any of them again; the authorities would see to that. He'll never go home again. When his parole came up he parked his 18-stone bulk at the governor's door and told them to throw away the key.

It was perhaps this coincidence of popular sentiment that distinguished Ron as a suitable case for treatment. Perhaps there was no other way of shifting him. But Gracewell got Big Ron, which means that the local authority into which Ron would otherwise have been released, chastened but unreconstructed, elected to find the funds to have him further detained at the Gracewell Clinic and Institute for the study of child sex abuse.

Big Ron was well pleased. He thought he was going for a cure. His present reluctance to stride off into his future sug-

gests he's a good deal wiser today. Whatever lessons he has learned at Gracewell, the idea of himself as a slate-cleaned, trustworthy citizen is not one of them. Only two things are certain: one is that in so far as it is humanly possible Ron now knows something about the nature of his sexuality and how to control it; the other is that his public funding has run out.

As the first incestuous paedophile I have ever consciously laid eyes on, Ron was big enough and ugly enough to personify anybody's worst loathing. I'd have expected a proper rage and revulsion to accommodate the moment; a recognition of evil, a tidal-wave of vengefulness or at the very least righteous indignation. It was like looking into a black hole and expecting to respond appropriately. The fact is I didn't think anything. Just as I didn't think anything when I was 11 and 12 and two little schoolchums told me what their fathers did when their mothers went out. I heard what they told me and I suppose I thought, well, that doesn't sound very nice, but Police Sergeant Collins and Mr Penton the greengrocer looked like

perfectly ordinary grown-ups to me. Not like bogeymen. I said hello and goodbye to them without a tremor. I came to Gracewell just as sanguine these 40 years on and said goodbye to Big Ron. I even wished him luck.

★ ★ ★ ★ ★

Gracewell was conceived about four years ago. It seems a bank manager noticed that among his more financially stagnant clients were two men who might usefully be introduced to each other. Trevor Price, a successful capitalist looking to plunge himself into some kind of philanthropic growth industry, and Ray Wyre, ex-submariner and disaffected probation officer, somewhat beggared by his decision to operate as a freelance in the care business. It was an unlikely alliance. Price the consummate operator: small, cold, steely, fast-talking and yuppie tailored; Wyre the visionary, podgy-soft, wry, shy, fingermarks on his spectacles and his shirt hanging out. Two halves of a genius. Price ploughed in his money and organisational skills; Wyre contributed his mind and experience; between them they

erected a monument to private enterprise and the blindness of a social system that has never known how to protect its children from the monsters it creates.

Three years into its existence, Gracewell enjoys an uneasy acceptance in the world that by its nature it protects and accuses. At one level it has won enthusiastic support and funding from local and central government, full charity status and the admiration of statutory bodies which flock to Gracewell seminars to relearn their business. At a purely local level, though, the clinic hovers on the brink of extinction, nagged by the opposition of neighbours who don't want a concentration of bogeymen in their parish.

Gracewell's ambiguous status is further complicated by its contradictory management style. Price and Wyre are equally pragmatic. Price wants to protect clients from outside intrusion and the subsequent media alarm that fans local outrage. Wyre attends to the letter of the Gracewell ethic he initiated and insists, in the eternal cause of enlightenment, that whatever goes on inside should be made as public as possible.

As a young probation officer he had his doubts about the usefulness of the proprietorial, protective attitude he was supposed to have towards his clients. He has never, for instance, subscribed to the idea that society is well served by its repre-

sentatives trusting and befriending men who rape women and children. Wyre trusts very few people. Never a client and rarely anybody else, which presents him with considerable staffing problems.

The burden of his experience has taught him that men who want to be with children are highly suspect: teachers, social workers, scout masters, vicars, youth club leaders, kindly uncles, Father Christmases, men in general. He worries that his method of hand-picking therapists for Gracewell will come to the attention of the Equal Opportunities Commission and he'll be had up for sex discrimination because of his preference for women. He is on the *qui vive* to the point of paranoia because, as he tells his

staff, "In this business you've got to think the unthinkable, believe the unbelievable, know the unknowable." Always in his mind, in what he calls "one of his victim boxes", he keeps the image of an abused child for which no words are adequate. That's so he'll not let up.

★ ★ ★ ★ ★

The Gracewell Institute and Clinic occupies two rather grand houses, side by side on a pleasant street in the Birmingham suburb of Moseley. Decor and appointments are pristine, tasteful, comfortable; you soon forget the cold implications of video cameras, sound recording equipment and two-way mirrors. The atmosphere is serene, civilised, studiously

courteous. Clients, as they are politely known, are mini-bused to and from their living accommodation down the road at scrupulously regular hours and the administration of their days is streamlined and dovetailed to a fault.

Among the 21 residential clients at any one time you're likely to find the same physical variety of men you'd see in a saloon bar any day of the week. The big and ugly, the small and weaselly, old ones, young ones, one in a clerical dog-collar, one in a wheelchair. Perhaps more than averagely there is a preponderance of men who look like seven-year-old boys who have imperceptibly become middle-aged. But that might be prejudice.

When you come upon a group relaxing in the smoking room they are affable, forthcoming, anxious to talk about themselves. Often they come on like swots of the Remove, boasting of the sweat of their personal application, the hard lessons they have learned and generally praising the name of Gracewell as if it was their alma mater. This is more than group loyalty: there is something disconcertingly cultish about the sheer fluency of their jargon. They'll converse matter-of-factly, "sharing with you" the details of their "offending behaviour", how they "targeted" and "groomed" their victims, their "illegal fantasies", their "cycle of offending" and the patterns of their "distorted thinking". If anybody strays from therapy-speak, he'll

surely be pulled up by his peers. Hey, Joe, that's just your denial/blame mechanism speaking.

Such is their sanguinity and plausibility you begin to wonder where the hell they've put their guilt and anguish but, as Ray Wyre will tell you, those were the things that motivated them in the first place. There's no shortage of guilt, just displacement.

It is not something that Wyre and his therapists wish to stress, but of the 50 men who have passed through the process of Gracewell, all but one were sexually abused as children. Their reluctance to make much of it is based on the potential danger of drawing spurious conclusions. It's like saying all men are rapists because all rapists are men. All men are not rapists and all abused children do not grow up to be abusers. The buck that passes from generation to generation and feeds the popular mythology of child sex abuse as ineffable, a timeless fact of life and human nature, is far more mysterious than that. If the buck ever stops, it will be because it is no longer mysterious.

★ ★ ★ ★ ★

Ian's demystification programme is in its third month. A small, slight, innocuous-looking fellow from Edinburgh, Ian has committed and admitted crimes of mind-blowing, gut-churning wickedness. He was a paedophile ring boss, a maker and distributor of child sex pornography. He is on parole. He has nothing to lose and very little to gain.

He is candid. Today his therapist asked him, "When did you start abusing?" Without hesitation, Ian replied, "When I was four." The therapist looked into Ian's bland small-boy-of-40 face and, keeping his voice level, asked, "And who did you abuse?" "My father," said Ian.

This, apparently, is not a spectacularly bizarre claim for a paedophile to make. Ian's sense of personal responsibility and manliness precludes a concept of himself as a victim. He would rather remember himself as a four-year-old corruptor of his good father's innocence than confront the fact that once, long ago, he was a helpless, horrendously abused baby. In the course of a life predicated on this lie, Ian has found it easy to subscribe to society's tacit insistence that masculinity and vulnerability are mutually exclusive. A woman may be a victim and collect universal sympathy without impairing her femininity; but a pitied man is a despised man, not really a man at all.

There is very little Ian would not do to evade pity. And very little, psychopathi-

cally, he has not done. But Ian's self-image is of a proper, socially acceptable man's man. A man in control of his own destiny. Nobody's victim. He might have been a very, very bad boy, but he wasn't hurt. Oh dear no. He was strong. He was in charge. He knows he has been wicked, he understands he has to be locked up and punished, but deep down, as deep down as Ian goes into the sprung trap of his heart, Ian feels he is normal. What happened to him when he was four was nor-

mal. It must be. He engineered it himself.

By the same token, he cannot feel that the children he has abused and caused to be abused were victims. He identifies with them. He believes, as do all paedophiles, that children are sexually wanton. It's the way he keeps himself from extinction.

Ian told his story flatly, as though it was quite mundane, which of course it is to him. He had an idyllic childhood. The eldest of three, he was particularly close to his father. All his good times, all his fun and happiness came from his father. It was Dad who took him to the fair, Dad who bought him things, Dad who played with him, who collected him every afternoon from nursery school and took him home to tea, bath and bed. His dad was great.

Then one day it wasn't his father at the school gate, it was Mummy. She took him home to tea, bath and bed and he was most alarmed. He showed off a bit. Then he showed off a lot. He wanted his dad.

Mummy was patient and kind but obviously something was up and she wanted to know what it was. So he told her. He explained, best he could, about the bathtime *quid pro quo* when he, in grateful recognition of the happiness his father gave him, would make his father happy.

Ian remembers a lot of shouting and screaming. He remembers how his father never again collected him from school, never took him out, never played with him, never looked at him or spoke to him again. He remembers, too, that when he got to be six or seven he stopped being quite so sad because he made friends with the man who drove the school bus who liked to be given happiness, just as his father had.

Pretty soon he discovered the world was full of men wanting to be made happy. Men in parks, men in cinemas, men hanging round the school gates, men who came into his house as friends of the family.

By the time he was eight Ian had abused them all. That's the way he sees it. He was in the driver's seat. And no amount of punishment, confinement, ostracism or analysis has so far served to persuade him otherwise or get him back to the innocence his father stole from him when he was four.

★ ★ ★ ★ ★

Sudden and dramatic revelations of childhood are daily occurrences at Gracewell. Mostly they come out as blatant ploys for the sympathy vote, lamp-swinging bleats of self-pity, excuses in lines of ameliorating circumstances long as your arm. Therapists listen politely and point out that sad as the tales are,

there's little point in banging on about them. You've got choices now, they say. You're responsible for your own actions.

George walked into his past in the smoking room between lunch and a get-in-touch-with-your-anger session. George is a hulking, brooding fellow who doesn't say anything much if he can help it. He has learned to say out loud what he has done with his adult life. How he hankered after little girls. How he pursued the mother of three young daughters, recently widowed and obviously needing a man's support in her life. How he married her. How he did so purely to gain access to her little girls. How he systematically belittled and isolated his wife. How he carefully, painstakingly gained the trust of his step-daughters. How he protected them, controlled them, gave them treats, played one

LETTER TO MY VICTIM.

DEAR PAUL,
IF THERE IS ANYWAY I
COULD SAY I WAS SORRY, I WOULD SAY
IT, BUT TO SAY SORRY FOR ALL THE
HARM I'VE DONE WOULD BE MEANING-
LESS. I ONLY HOPE AND PRAY THAT
IN TIME AND WITH THE RIGHT KIND
OF HELP, YOU SHOULD OVERCOME ALL
THE HARM AND THE HURT THAT I'VE
DONE TO YOU. SO PAUL REMEMBER NOT
ALL ADULT MEN ARE LIKE ME. THERE
ARE A LOT OF NICE PEOPLE AROUND, SO
I HOPE THAT YOU LEAD A NORMAL
LIFE IN THE FUTURE.

ROGER.

off against the others, manipulated their responses to him so that they wound up believing they wanted what he wanted. How they kept quiet about it, year after year, on pain of their mother's death.

Knowing all this, it is easy to read brutishness into George's raw, countryman's face and the lines of his lumpen, ox-like body as he hunches in a corner, rolling a fag in his tobacco tin.

I asked him where he was from, meaning which part of the West Country, and he said Dr Barnardo's. A big house with a house-mother and a house-father and lots of other children, he said. The only problem was he had to go to a different school from the one everybody else went to. He doesn't know why. Only that it was farther away from the home so he got back later than everybody else so he never got any tea. However fast he ran, they'd all have eaten and tea would be over and he'd be hungry. So what he did was, he'd sneak into the kitchen and steal bread and that was wrong so he'd get punished. Like when a boy got caught smoking they'd make him sit under the table and smoke a whole packet...

I lost interest in George's boyhood reminiscences. He seemed to have got stuck in a particularly dull groove, waffling on about how if you sit under the table with the cloth all around you the smoke builds up till you can't breathe. I looked away. The droning burr of his accent suddenly choked. When I looked back his entire aspect had changed. He seemed to have shrunk. His shoulders had narrowed and cringed up round his neck, his knees pressed together, his face blank, like a small child's. His voice, when it came back, was about nine years old.

He was gasping. They locked him in a cupboard. For hours and hours in the pitch black. And they put live rats in there with him. He knew they were live rats because he could feel them. They said if you're so hungry, eat the rats. You can stay in there till you've eaten them. So he did. He ate the rats and they let him out then and made him sit at a table. Then they gave him a plate of maggots. He had to eat them. They made him. They made him eat them all. And he knew you only got maggots in your mouth when you were dead. So he knew that he was dead.

I have all this safely in my tape-recorder. I remember the other clients watching George's outburst. Covertly, but not without respect. When he came back to himself they took him over. They encouraged him to talk about the way the house-mother used to watch while the house-father buggered him. Something ordinary we could all understand and get to grips with. Later, listening to the cassette of George's regressed outpourings, I could hear my own voice interjecting little grunts and authoritative hums of disbelief. Of course the man was lying. Making it up. The whole thing was an act; a hideous, repulsive, ludicrous pantomime.

I asked George's therapist if she believed it. She said no, but she did believe it was his experience and his memory.

Children, like regressing adults, are absolute duffers at accurately reporting their experiences of horror. We know, for instance, that children rescued from heavy bombardment in a war-zone will embellish their accounts of their experiences with quite transparent fantasies and that psychologists recognise this as a necessary defence mechanism.

Members of the judiciary and caring professions are quick to spot the discrepancies and inconsistencies in children's testimonies about the sexual abuse they have suffered. Media commentators, loyal to the system, report the facts and we pick up the obvious inferences. Children are unreliable witnesses. And this is true, not only because they lack the language and frame of reference to be properly objective, or that their psychological survival depends to some degree on their ability to erect memory-protective devices, but because their entire experience of abuse has been framed by an impassable barrier of incredulity. The men who raped them told them that no one would ever believe them and they were right.

Metaphorically they eat rats while we grunt and hum and look away. In the last analysis their experience can only be substantiated by their abusers. Nobody else was there. The only way we can begin to comprehend the enormity of the psychic murder done to children in this democracy is to harness the co-operation of convicted paedophiles.

★ ★ ★ ★ ★

As any Gracewell therapist who has been trained in the probation service will tell you, the criminal system operates on a "need-to-know" basis, because information causes problems. A good young probation officer will learn techniques to avoid getting it because if he had it he wouldn't know what to do with it. Hence, if your client is banned for drunk driving you say to him, "I hope you haven't been driving this week," because if you said, "Go on, how many times have you driven your car this week, twice or three times?" he might say no, only once, and you'd be in trouble. If your client's a child sex abuser you do not question his assessment of himself. He'll tell you his offence was out of character, that "something came over him" and "it just happened" and it is not within your remit to argue him into a saner sense of personal responsibility. His victim is not on your case-load.

At Gracewell the victim is the case-load. The offender's therapeutic process merely coincides with the fact that he's being pumped dry for information leading to the protection and healing of child victims, past, present and future.

After a week at Gracewell the question of how the therapists get their information begins to be less compelling than the question of how, personally, they can bear to live with it. Sometimes they tell you it's

a sort of addiction: you know it's bad for you but you can't stop once you've started. The morning after a visit from the obscene publications squad, where a little lantern-slide show of paedophile porn was shown to whom it might concern, everybody looked a touch green around the gills. Images of such unspeakable villainess were now ineradicably etched on minds that might otherwise have soldiered quite usefully through life without knowing the depths of human capability. Somebody said, "Put it in your victim box and get on with it," and the day passed as any other day.

There is a job satisfaction in knowing that you're doing your best, that the addiction is perhaps the only thing worth having. One senior therapist, hollow-eyed and grim after a seven-day stint without the respite of going home to his family, tried to think up a few triumphs, something heart-warming to be going on with. He said that most of the time he's looking at clients, thinking "You selfish, self-absorbed lying bastards, why don't I just leave you all alone so you can tear each other apart like the bloody sharks you are?" And then suddenly, when he least expects it, one of them will say or do something so gentle, so kind, so human, it takes his breath away. It didn't sound like much. Then he said, "Look. What we're doing here is better than nothing." You'd better believe it.

★ ★ ★ ★ ★

Rex came in yesterday. Having lived for 42 years as Albert, Rex has renamed himself. He is a new man, reborn in prison by the zealous attentions of New Age Christians who successfully persuaded him to give his past, his guilt and his crimes to Jesus. The information Rex possesses is buried deeper than most for this and other reasons. For most of his adult life

he has done his bit for society by fostering homeless children. Some 300 children have been officially placed in his care over the years, one of whom he has pleaded guilty to abusing sexually for six years.

Rex has served the time thought appropriate for his lapse from grace, availed himself of celestial love and forgiveness and is now ready for a more worldly rehabilitation. But Rex is not a fool. He knows that his fellow offenders suspect, because of what they know about themselves, that he probably abused more than one child. And he knows they know he knows what they suspect because they know he's the same as them. He has yet to learn the parameters of that similarity.

This morning there is to be a group therapy session featuring Rex. Five other paedophiles accompany him into the room with the wall-sized two-way mirror. From this side of the glass a senior therapist, sound recordist and video-cameraman are in attendance. Rex's case-worker is young, new to Gracewell, learning the ropes. He explains the extent of their audience, journalist and all, and the clients shrug. They are accustomed to being watched. Perhaps they depend on it.

Rex is wearing heavy-rimmed spectacles and a Marks & Spencer zip-up cardigan in shades of grey and maroon. He looks like a man in a do-it-yourself advertisement; if he didn't live next door to you, you'd wonder why not.

By way of a preamble, the case-worker offers a few pleasantries. How are you? How are you feeling? Rex is explicit on both points. Not too good, actually. Actually he's a bit upset. He's just heard his wife's divorcing him so there's no chance of a reconciliation and he's not too

THE EXTENT OF THE PROBLEM

Official statistics offer little information about the true incidence of the crime of paedophilia. As with all sex offences, child sex abuse frequently goes unreported and, when it does become known, prosecution and conviction of the offender are extremely difficult. When the only witness to the crime is the victim, and that victim is a child, the problems of proof are often overwhelming.

On March 31, 1992, about 200 inmates of prison service establishments were serving sentences for unlawful sexual intercourse with a female under 16 years of age or gross indecency with, or indecent assault on, a child. Other inmates were serving sentences for rape, buggery or other sexual offences where the victim was a child. However, these men represent just a fraction of known or suspected paedophiles: 1142 incidents of gross indecency with a child were reported last year and Scotland Yard alone has 2000 suspected paedophiles on record.

It has been estimated that every paedophile may force his attentions on 100 or more children in a lifetime, if he does not receive treatment. Unfortunately, the availability of treatment is extremely limited. The Gracewell Institute is the only place where men can receive specialist long-term, full-time therapy within the community, whether or not they have been convicted of their crime. Elsewhere the

happy about that. He smiles ruefully, bravely, winningly, and takes off his glasses the better to scan the therapist's face for a sympathetic reaction.

Rex continues in the rueful, brave, winning mode as he approaches the big Bowcourt A1 flipchart pad set up there on its easel to be a sort of focal point for the revelations to come. He adjusts his spectacles, accepts a nice big Pentel and stands to attention, smiling at his "cycle of abuse" chart neatly laid out for him.

At first hearing you'd think Rex had been the innocent victim of a child's plot to seduce him from the straight and narrow. Because Mandy was a beautiful, loving child. Beautiful, loving and of mixed race. He couldn't help noticing these things. And when the other children taunted her and called her nigger, well, naturally enough, Rex was on hand to protect and defend her. He'd, well, he'd do his best to make things up to her. Give her the extra apple, the spare packet of crisps, though of course he tried to be even-handed about it so as not to give the other kids something to bait her about.

Trouble was, Mandy took to getting up early in the mornings and she'd come wandering into the kitchen while Rex was preparing breakfast. Of course he knows now he should have sent her back up to bed, pretty damn smart, but well, he was a soft touch, and he'd let her help him round the kitchen and give her an extra breakfast. And she'd sit on his lap and he'd give her a cuddle and she never objected, even when he put his hand on her leg.

He felt warm and comfortable with Mandy. Particularly when he found out her mother had died. That gave them something more in common because his mother was dead as well. He was getting

only treatment on offer is generally within the prison and probation services, access to which is restricted to those who have been convicted. This excludes the vast majority of paedophiles.

At the end of last year the prison service introduced a structured treatment programme for sex offenders to 14 prisons and one young offender institution. So far, 122 men convicted of child sex abuse have taken part in a pilot core programme. Longer-term treatment is offered by establishments such as Grendon, a category B psychiatric prison in Buckinghamshire. Here sex offenders can be treated for up to 18 months before being transferred to an ordinary prison to complete their sentence.

Sadly, not all convicted paedophiles are guaranteed the treatment they need. They must initially volunteer themselves for therapy and to do this they must first accept they have a problem, something many are unable to do. They must also be considered suitable for treatment. Those men who are most likely to re-offend can pass through the prison system without receiving any treatment at all. Last year Terence McCready was jailed for life for sexually assaulting and murdering an eight-year-old girl. He had 11 previous convictions for sex offences against children but, despite having pleaded for help, he had been refused admission to a secure psychiatric hospital, having been deemed to be "untreatable". **Sasha Miller**

comfort from Mandy. Comfort, yes, and warmth; the warmth he'd have liked to get from his wife, except she was a bit of a cold fish. So Mandy, for all her seven years, could get and give all this warmth and affection he never had and wasn't getting from anywhere else, particularly when they made him redundant at work and he had all this time on his hands. He started reading this book called *Falcon Crest* all about the deep South and slavery and, well, Mandy fitted into that, being coloured. And she never objected, never. Not once in all the six years. Of course she must have been scared they'd send her back to the children's home if the fostering didn't work out, but she didn't object.

While he's recounting all this, Rex writes words up on his cycle of abuse chart whenever the therapist indicates it might be a good idea. By now he's written "protection", "security", "trust", "love", "safety" - all the key words for the things he thinks he has given to Mandy. There they are, writ large by his own hand, immutable. Rex stands there with his glasses on and his Pentel in his hand, smiling his rueful, brave, winning smile.

His case-worker is methodical, polite, tentative but very insistent. Rex's fellow offenders are rather less measured in their questions and comments, but between them the job gets done. Pretty soon Rex's ideas of Mandy's experience of his gifts to her are accompanied by other words up on the chart. Words like "abused", "dirty", "guilty", "frightened", "out of control", "in danger", "insecure". When he's written them up, Rex stands looking at them.

Paul, an old hand at group therapy and with a record of quite spectacularly violent abusing, offers, "It's like madness,

isn't it? What you think was going on was really the exact opposite."

Rex doesn't appear to have heard. He stands stock still looking at the words on the flipchart pad. "I was trying to make it all right for myself, wasn't I?" he says. Nobody answers and he goes on standing there, holding his Pentel and wearing his glasses, while the silence lasts.

The session is over. The senior therapist takes his junior aside for a debriefing; the video recorder is turned off. Ray Wyre has picked up the tail-end of the Rex session. He wants half an hour with Rex. Just to move it along a bit more, he says. There's just time before lunch.

★ ★ ★ ★ ★

This side of the mirror they converge to watch the master at work. The picador has done his bit and we're sending in the matador with his coat of lights and his sword snuck inside his gory cape.

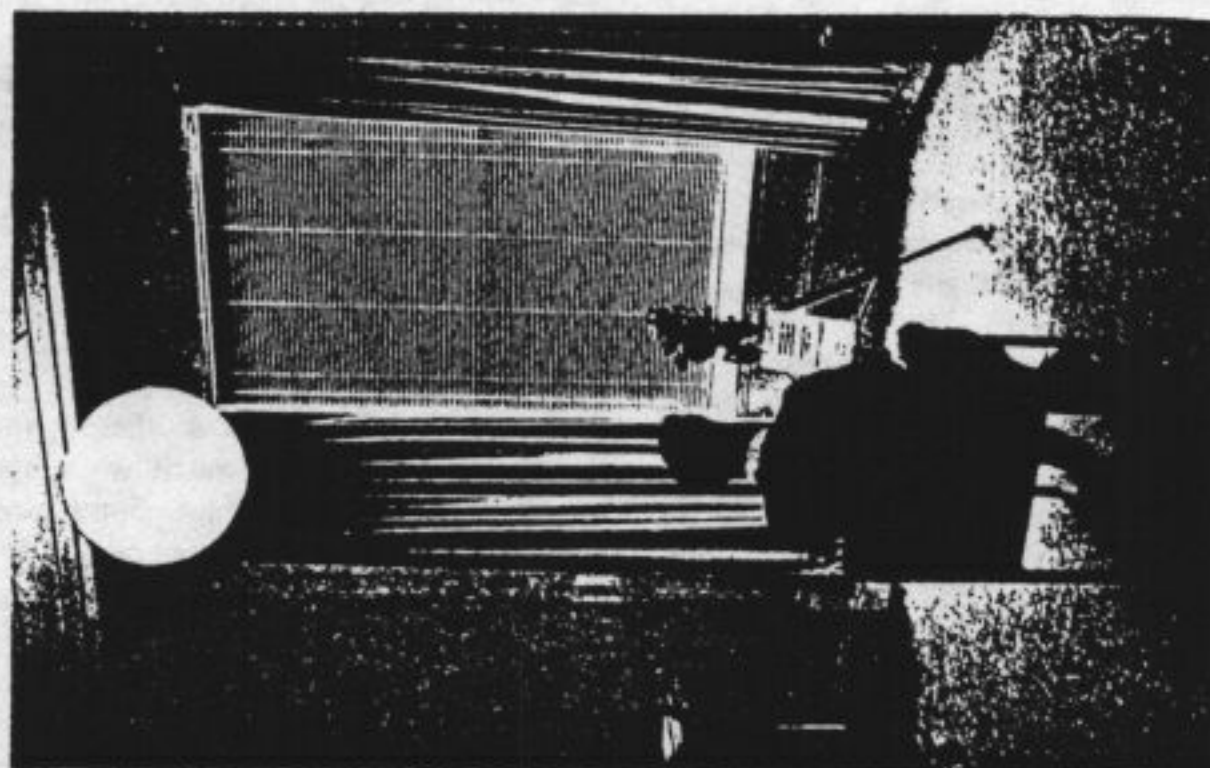
What follows is 35 minutes of a psychic excavation the average analyst would probably stretch out for three years. Ray Wyre hasn't got three years. He's got a dangerously repressed man, a head full of victim boxes and the ability to go like the clappers. His interviewing technique, he once said, is based on paragliding. If you slow down you're likely to collapse. Another time he said it was like dancing; there's no end to the steps you can perfect and, besides, the other fellow doesn't know he's being led.

You can see what he means. It is a kind of dancing. Wyre literally mirrors his man's physical movements so that the pair of them seem to be in emotional accord. But it also looks like shadow-judo, with Wyre using the weight of Rex's guilt and self-deception to pull him about till he's left with no defences.

"The truth shall set you free," said Wyre for openers, playing with the linguistics of Rex's recent conversion. "Oh yes," said Rex, little suspecting that the truth of his sexual deviancy was about to be torn ruthlessly from his own throat. He fought long and hard and with all the weapons of self-defence and denial in his armoury. Until finally there was nothing left but the truth. "I would like to abuse," said Rex. "I would like to abuse I would like to abuse I would like to abuse."

"Good," said Wyre. "Well done." Rex has been disabused of himself. Rex, the changed man, no longer a danger to children, no longer hankering after sexual congress with a seven-year-old child in a gym skirt, whose only problem is how to experience redemption in a world that might not want to trust him, became Albert again. Albert who hadn't changed at all. Albert the habitual child abuser who should never hope or expect to be trusted.

At Gracewell he will be helped to learn who Albert is and how he can learn the exhausting, eternal process of controlling him. "I feel a lot freer here," said Rex at the end of his struggle with Wyre, sitting back in his chair and folding his arms across his chest. "Oh yes?" said Wyre, imitating the gesture. Both men laughed, but only one of them knew why ●

All clients make a video saying how they view their offences. Over a period attitudes change

Steven slaat terug: "Nu is hij het slachtoffer!"

Door Matthieu klein Tank

DORDRECHT - Dertien jaar was Steven toen zijn pleegvader hem seksueel misbruikte. Drieëntwintig is hij nu en nog steeds staat zijn leven in het teken van de ruim drie maanden die hij aan de zorg van deze man was toegewezen. Ruim een jaar geleden overkwam Steven zo ongeveer het ergste dat iemand die als kind seksueel misbruikt is kan gebeuren: de Officier van Justitie legde het proces verbaal waarin hij zijn pleegvader aangaf naast zich neer. 'Gebrek aan bewijs' was diens oordeel, waarmee de verwoesting van een kinderleven in juridische termen ontkennd werd. Maar daarmee is het gebeuren niet afgesloten. Niet voor Steven die dit waarschijnlijk de rest van zijn leven zal meedragen. En ook niet voor de pleegvader, want Steven was - de rol van slachtoffer beu - bepaald niet van plan het hierbij te laten zitten.

Dat meisjes vaak seksueel misbruikt worden staat de laatste jaren volop in de aandacht. Dat ook jongens hiervan het slachtoffer worden is veel minder bekend. Veel slachtoffers hebben het extra moeilijk omdat ze denken dat ze de enigen zijn wie zo iets is overkomen. Mannelijke slachtoffers zullen zich, wegens de onbekendheid van het probleem, nog eerder een uitzondering voelen. Uit onderzoek blijkt echter dat het in tien tot dertig procent van de gevallen van seksuele kindermishandeling om jongens gaat. (De mate waarin de schattingen uiteenlopen geeft nog eens aan hoe weinig er over het onderwerp bekend is.) In een Amerikaans onderzoek verklaarde negen procent van een groep mannelijke studenten ooit seksueel misbruikt te zijn. Voor vrouwen is na de eerste berichten over incest en andere vormen van misbruik een hulpverleningsprogramma op gang gekomen. Voor jongens of mannen is dat er nog nauwelijks. Hoewel de genoemde cijfers er wel degelijk aanleiding toe geven is seksueel misbruik van jongens nog steeds geen punt dat hoog op de agenda staat. Als het over dit onderwerp gaat zijn de mannen immers altijd de daders en de vrouwen de slachtoffers, zo wordt nog steeds gedacht. De rol van slachtoffer past ook niet bij het beeld dat we in deze maatschappij van mannen hebben. Mannen horen sterk te zijn en moeten zich kunnen redden zonder de hulp van anderen.

Net als bij meisjes het geval is komen jongens, als ze er al over spreken, pas op latere leeftijd met hun ervaringen naar buiten. Schaamte en onzekerheid brengen hen er meestal toe deze gebeurtenissen te verdringen. Verwerkt worden ze hiermee natuurlijk niet.

Aangifte doen

Intimidatie ('niemand zal je geloven!'), schaamtegevoel ('heb je het niet zelf uitgelokt?') en verdringing maken dat veel slachtoffers geen aangifte doen. Dat is jammer voor hen zelf, want zo'n aangifte kan, hoe moeilijk het zetten van die stap ook is, toch een begin van verwerking van het probleem inhouden. Maar het is met name jammer voor andere kinderen die bloot blijven staan aan ongewenste seksuele toenaderingen.

De pleegvader van Steven is vrijgesproken is het gevolg van een belangrijk principe van ons rechtssysteem. Iemand kan nooit veroordeeld worden op uitsluitend de beschuldiging van één persoon. Dan is immers onmogelijk te achterhalen wie de waarheid spreekt. En dit houdt jammer genoeg in dat er mensen rond blijven lopen die wel schuldig zijn. Wanneer meerdere slachtoffers met een beschuldiging komen heeft de officier van justitie een sterkere zaak.

De gevoelens van Steven over het al dan niet doen van aangifte zijn verdeeld: "Het is een zware weg. Er wordt weer zout in alle wonden gewreven. En ik heb toch het gevoel dat het allemaal maar weinig nut heeft gehad. Maar er moet meer over gepraat worden. Als we maar in het donker blijven zitten komen we er nooit uit."

Toen hij in de vijfde klas van de lagere school zat wist Steven al dat hij homoseksueel was. "Ik heb toen een medeleerling opgestookt om naar de onderwijzer te gaan om te zeggen dat ik verliefd op hem was. Op die manier wilde ik horen dat zo iets ook bestond. 'Het gaat wel over,' zei die leraar. Binnen het gezin waarin ik opgroeide heb ik er nooit problemen mee gehad. Toen ik het verteld had riep mijn jongste zusje op school zelfs trots: 'Mijn broer

is homo!'

Door de vroege ontdekking van zijn homoseksuele identiteit kreeg Steven niet te maken met het probleem waar veel seksueel misbruikte jongens mee kampen. Als ze later zelf homoseksuele gevoelens koesteren denken ze dat dit terug te voeren is op hun ervaringen als kind. Het omgekeerde komt ook voor: Jongens denken vaak dat ze juist door een man benaderd zijn vanwege hun homoseksuele-zijn. En dit wordt dan verbonden met het idee dat ze zelf medeschuldig zijn. Ook Steven kreeg te maken met het schuldgevoel het zelf uitgelokt te hebben. "Ik draaide inderdaad ook veel met mijn kont. En ik ben klaargekomen..."

Dat hij met dit gevoel bepaald niet de enige is blijkt uit het vorig jaar verschenen boekje 'Er zijn geen namen voor', dat handelt over jongens als slachtoffer van seksueel misbruik. De auteur merkt hier op dat veel jongens die seksueel misbruikt zijn te kampen hebben met schaamte in verband met het feit dat ze opgewonden zijn geraakt. Hierdoor geeft men zichzelf de schuld van het misbruik.

Vaak wordt seksueel misbruik door de omgeving niet herkend. Bij Steven was dat wel het geval. "Er waren genoeg symptomen. Mijn moeder wist het. Als ik weer even thuis was geweest zei ze: 'Ga maar terug naar die pedofiel.' Ik voel me zelf schuldig, ik had immers weg kunnen gaan. Maar ik was nog maar dertien. Mijn moeder had voor mij aangifte kunnen doen."

IEDERE DAG EEN ANDER

Op zijn zestiende laat Steven alle pleeggezinnen en zijn ouders achter zich en gaat hij alleen op kamers wonen. Het gaat dan niet goed met hem. Al snel moet hij zich laten opnemen in een psychiatrische inrichting. "Ik wist toen niet waarom ik daar zat. Ik voelde concurrentiegevoelens ten aanzien van andere jongens. Ik had een lage eigenwaarde en zelfmoordgedachten. Maar de hulpverleners hadden geen idee wat er met me was. Meestal liep ik daar ook heel vrolijk rond."

Maar die vrolijkheid was gespeeld. Alleen bij mensen die hij echt vertrouwt kan Steven zichzelf zijn. Anders hangt hij liever de clown uit. "Daar kun

je je je... gebied had Steven over aandacht niet te klagen. "Ik had toen ik zestien was bij wijze van spreken iedere dag een ander in bed. Ik stelde seks ten dienste van dat wat ik wilde hebben: aandacht. Ze vonden mij zo'n geinig jochie. Eigenlijk is dat nog steeds zo. Wel met me naar bed, maar als ik dan een gesprek wil beginnen dan nokken ze af. 'Oh jee, zoveel sieraden, zo extreem en dan heeft het nog een mening ook...' zie je ze dan denken." Maar als het soms meer wordt dan alleen seks is het ook niet goed: "Als ik iets voor die ander ga voelen en hij voor mij, dan word ik bang. Dan moet ik mezelf bloot gaan geven en dat durf ik niet. Dus had ik veel relaties met getrouwde mannen. Dat is zakelijk. Die willen met je naar bed en dan gaan ze weer." Van de andere kant was er wel degelijk het verlangen naar iemand op wie hij kon terugvallen. Maar die potentiële partner moet aan heel wat voorwaarden voldoen. "Zo iemand moet zelf sterk in zijn schoenen staan. Hij moet mij m'n eigen gang kunnen laten gaan, me los kunnen laten, maar er weer zijn als ik wil schuilen. Iemand die me niet te veel beklemmt, maar ook niet iemand die altijd ja-en-amen zegt."

De problemen die Steven heeft met seksualiteit zijn kenmerkend voor slachtoffers van seksueel misbruik. Door de vroegere ervaringen verbindt men nabijheid automatisch met seks. Nabijheid wordt daarmee enerzijds heel bedreigend; anderzijds gaat men al heel gauw over tot seks als men eigenlijk aandacht of liefde wil.

PANISCH

Veel plezier beleefde Steven niet aan de seks. "De

eerste keer dat ik met iemand naar bed ga is altijd heel moeilijk. Ik praat van tevoren niet met mensen over mijn ervaringen. Dat schrikt alleen maar af. Dan krijg je wel dat ze niet snappen waarom ik zo panisch reageer als ze me op mijn buik leggen. Ik neem geen tijd voor bepaalde aspecten van de liefde omdat ik steeds bezig ben met hygiëne. Meteen na de climax ren ik naar de douche. Lichaamsgeuren associeer ik met het verleden. Ik douche me dus sowieso drie keer per dag." Alles wat hem aan zijn pleegvader doet denken roept een sterke negatieve reactie op. "Als ik FA-zeep ruik, dan sla ik door. Of als ik van die grote HEMA-onderbroeken zie..., verschrikkelijk!"

Dit zijn maar enkele voorbeelden van situaties waarin Steven nog dagelijks door zijn jeugdervaringen achtervolgd wordt. Ook het simpele feit dat deuren soms niet op slot kunnen is voor hem een ramp. "Bij mijn pleegvader was er maar één bed. Ik sliep dus bij hem; privacy was er niet bij. Om die reden vind ik bijvoorbeeld pashokjes en badkamers zonder slot op de deur nog steeds erg bedreigend."

CLUB VAN DADERS

Voor volwassenen die seks hebben met jonge kinderen kan Steven geen enkel begrip opbrengen: "Die Pedofiliegroep van de NVSH, die weten niet waar ze mee bezig zijn. En zo'n Vereniging voor Pedofilie krijgt dan ook nog subsidie. Dat maakt me kwaad, dat kan ik niet vatten. Ik zie het gewoon als een club van daders die bij elkaar komen om met genot te vertellen wat ze nu weer hebben uitgevreten." Onderzoeken hebben uitgewezen dat kinderen die

seksuele relaties onderhouden met volwassenen daar later toch vaak positief op terug kijken. Daarbij gaat het dan wel om relaties waarbij volstrekt geen sprake is geweest van enige vorm van dwang. Het staat natuurlijk buiten kijf dat een vereniging als 'Martijn' ervaringen zoals Steven die heeft meemaakt afwijst. Mensen die kinderen dwingen tot seks zullen zich dan ook niet snel wenden tot de Pedofiliegroep van de NVSH of de vereniging Martijn. Maar ook als er geen sprake is van afgedwongen seks blijft Steven een tegenstander van seksuele relaties tussen kinderen en volwassenen. "Als je acht of negen bent ben je niet in staat zelf te beslissen wat je wilt. Seks is iets wat je met leeftijdgenoten moet ontdekken. Die seksuele gevoelens moeten niet door een oudere aangegeven worden. Dat vergalt de boel. Genegenheid en liefde zijn oke, maar daar moet het dan wel bij blijven."

11 november 1991, de dag na zijn 22e verjaardag, schudt Steven de rol van slachtoffer van zich af. Met de aanklacht die hij meer dan een jaar hiervoor indiende had de officier van justitie dus niets gedaan. Dat was al een klap voor Steven. Hij moest worden opgenomen in een psychiatrische inrichting en deed tot twee keer toe een zelfmoordpoging. Nog moeilijker werd het door het feit dat hij merkte dat er nog steeds kinderen werden toegewezen aan de man die hem ooit misbruikte. Steven schreef een gedicht waarin hij zijn vroegere pleegvader ontmaskerde als kinderverkrachter. Hiervan maakte hij dertig kopieën die hij bij diens bureaus bezorgde. "Elk briefje dat ik in een bus liet glijden was weer een overwinning: 'Ja, ik heb hem!'." Maar daarmee was de kous nog niet af. Ruim twee weken later werd zijn pleegvader die 's ochtends nietsvermoedend de gordijnen opende geconfronteerd met een spandoek over de weg waarop hij wederom werd aangemerkt als kinderverkrachter.

Dat ditmaal Justitie wel in actie komt en hem veroordeelt, terwijl ze zijn pleegvader eerst hebben laten lopen, interesseert Steven eigenlijk niet eens zo. "Ik heb toch het gevoel dat ik mijn gram heb gehaald. Het gebeurde is niet zomaar verdwenen in een of ander dossier. Nu is hij het slachtoffer en ben ik de dader. Dat geeft toch een goed gevoel. En die straf (f 1.500,- voorwaardelijk) is natuurlijk een lachertje. Ik heb het spel gespeeld zoals ik het wilde spelen. Nu heb ik in ieder geval enigszins het gevoel dat ik erkenning heb gekregen." Steven heeft zijn leven kunnen veranderen, al was dat minder eenvoudig dan het veranderen van zijn naam. Wegens de haatgevoelens ten opzichte van zijn vader wilde hij af van zijn vroegere voor- en achternaam. Binnenkort zal hij ook voor de burgerlijke stand de naam dragen die hij in dit artikel al gekregen heeft.

"Ik raad iedereen die hetzelfde heeft meegemaakt aan alles achter zich te laten en precies te doen waar ze zelf zin in hebben. Laat niemand over jou beslissen. Doe gekke dingen en geniet van het leven. Oke, je zult best weleens depressief zijn, maar doe dat dan maar op het strand!"

Het in het artikel genoemde boek "Er zijn geen namen voor" is geschreven door Jos van den Broek en verschenen bij uitgeverij Ambo. (ISBN 90 263 1135 4)

Shame and scandal in de buurtvereniging. Dat bleek toen twee vrijwilligers zich voor politierechter mr. Arpeau moesten verantwoorden wegens smaad en aantasting van de goede naam van de opbouwwerker van het buurthuis.

De twee vrouwen zouden rond hebben verteld dat de leider pedofiele neigingen zou hebben. In ieder geval zouden zij suggestieve opmerkingen in die richting hebben gemaakt.

VOOR DE RECHTER bleek wel dat er allerlei grotere en kleinere wrijvingen waren geweest, maar de vrouwen (43 en 50 jaar oud) ontkenden de beschuldigingen. De jongste gaf toe, dat zij op een emotionele vergadering over het al dan niet sluiten van de deur op een Sinterklaasavond, "je liegt" had geroepen. Verder was zij niet gegaan. In het proces verbaal stond echter dat zij op een vergadering zou hebben gezegd: "Zo weet ik, dat hij een meisje heeft verkracht, maar de moeder durfde geen aangifte te doen."

Verder had zij tegen andere mensen gezegd dat de leider pedofiel was en: "Hij houdt kinderen vast. Iedereen weet wat ie doet." "Hou hem in de gaten. Hij randt kinderen aan."

Ondanks deze letterlijke citaten ontkende de 43-jarige dat zij iets dergelijks had gezegd. "Vindt u het niet vreemd dat verschillende mensen deze letterlijke teksten weten." "Maar ik heb nooit met die mensen gesproken en ik heb hem niet voor pedofiel uitgemaakt. Echt waar niet", bleef de vrouw stug volhouden. De rechter bleef even stug citeren uit het proces verbaal. "U hebt gezegd, je moet je dochtertje van die club afnemen. Hij is pedofiel. We hebben de politie ingeschakeld. We zijn van plan hem uit het buurtcentrum te werken."

"IK STA hier versteld", reageerde de 43-jarige. "Ik weet niet waar ze het vandaan hebben. Het is een wraakactie tegen mij persoonlijk. Veron-

Roddels in de buurtvereniging

NIEUWBLAD N4 1-7
20-11-92

VOOR DE RECHTER

Door Bernadette Elias

derstelde de verdachte. Maar waarom. Dat wist zij niet. Inmiddels is de opbouwwerker uit het buurtcentrum verdwenen en houdt de 43-jarige zich met activiteiten bezig. De 50-jarige medeverdachte was in haar antwoorden wat duidelijker. Zij zou tegen een moeder de suggestie over de pedofiele hebben gemaakt. De vrouw had bij het schoonmaken van de toiletten na de kinderdisco in een pedalemer een bebloed slijpje gevonden. Zij was hiermee naar de leider gegaan, maar was weg gelachen.

Hierdoor had zij zeer beschaamd gevoeld, vertelde de vrouw de rechter. Toen er een moeder bij haar kwam om de geruchten over de opbouwwerker na te gaan, had zij dit verhaal verteld en ook gezegd: "Je bent zelf moeder. Dus trek je conclusies."

Als getuige was de voorzitter van het wijkberaad opgeroepen. Deze gaf ook toe dat er bij verschillende vergaderingen emotionele toestanden waren geweest. Ook al, omdat er klachten over de gang van zaken in het buurthuis waren en er geld was verdwenen. De leider zou toen hebben gezegd: "Als jullie er werk van maken, zie ik jullie voor de rechter." De wijkvoorzitter kon niet bevestigen, noch ontkennen dat hij had gehoord dat de twee vrijwilligers slecht over de opbouwwerker hadden gesproken. **OFFICIER VAN justitie, mr.**

M. van der Horst, stelde dat iemand onschuldig is tot het tegendeel is bewezen en dat daarom de goede naam van de opbouwwerker was aangetast. "Het is gewoon roddel in het wijkberaad. Het is wel goed dat er sociale controle is, maar men had naar de politie kunnen gaan. Nu is het in het roddelcircuit gebleven en die verhalen krijgen een grote lading."

Hij eiste tegen de 43-jarige zes weken voorwaardelijke gevangenisstraf en tegen de 50-jarige drie weken voorwaardelijk. En dat was even schrikken voor de twee vrouwen, die nog nooit voor de rechter hadden gestaan, want zij begrepen niet direct dat het om een voorwaardelijke gevangenisstraf ging. "Ik krijg het er warm van", zei de een.

RAADSMAN MR. W. van de Pol voor de oudste verdachte, voerde aan dat zijn cliënte het welzijn van de kinderen op het oog had gehad. Daarbij was hij er achter gekomen dat de opbouwwerker twaalf jaar geleden wel voor incest is veroordeeld. Niemand had dat op het buurtcentrum geweten.

De voorzitter begon door de zaal te sissen van verbazing en verontwaardiging, toen hij dit hoorde. Raadsman, mr. W. Teunis, voor de andere verdachte, meende dat de verhalen een geheel eigen leven zijn gaan leiden en dat men geen onderscheid meer kon maken tussen verdinging en waarheid. Beide raadslieden bepleitten vrijspraak.

In haar laatste woord zei de 43-jarige vrouw nog: "Het is een misselijke zaak om op zo'n manier op een moeder wraak te nemen." Rechter Arpeau achtte bewezen dat de verdachten de gewraakte opmerkingen hadden gemaakt. "U bent duidelijk te ver gaan." Zij veroordeelde de 43-jarige tot vier weken voorwaardelijke gevangenisstraf. In de zaak tegen de 50-jarige legde zij een schuldig verklaring zonder straf op. De rechter vond dat de vrouw te goeder trouw opmerkingen had gemaakt.

Verbrechen und Moral

Der Sexualmediziner Reinhard Wille wertete hundert Jahre Kriminalstatistik zu Sexualdelikten aus

Prof. Reinhard Wille hatte für sein Referat hundert Jahre deutsche Kriminalstatistik über Sexualdelikte ausgewertet, um die Spannungsbögen von Zeiten starker sexueller Repression zu Zeiten relativer Toleranz aufzuzeigen. Eins der Ergebnisse des Leiters der Kieler Sexualmedizinischen Forschungs- und Beratungsstelle: Von 1885 bis 1990 hat sich die Anzahl der wegen sexueller Delikte Bestraften halbiert. Die "Kriminalitätsziffer", das heißt die Zahl der Verurteilten auf 100.000 Einwohner sank in hundert Jahren von 20,3 auf 11,8.

Im frühen wilhelminischen Zeitalter war sie hoch, dann verringerte sie während der Weimarer Republik, stieg im Nationalsozialismus wieder extrem an und blieb auch in der restaurativen Nachkriegszeit auf recht hohem Niveau. Doch die Mitte der 60er Jahre einsetzende sexuelle Liberalisierung senkte dann beispielsweise die Empfindlichkeit gegenüber Exhibitionismus, der 20 Prozent aller Sexualdelikte ausmacht, oder auch die Anzahl der Taten selbst.

Bei der Pädophilie, die ein Drittel aller Sexualdelikte stellt, ist die Kriminalziffer ebenfalls stark gesunken: von 20,0 im Jahre 1890 auf heutige 6,1. Im Gleichklang dazu haben auch die Strafen für homosexuelle Handlungen, die nach Para-

graph 175 des Strafgesetzbuches gehandelt wurden — in seiner heutigen, zweimal reformierten Fassung ist die Strafbarkeit heute auf Sex zwischen männlichen Erwachsenen und Jugendlichen reduziert —, sehr abgenommen. Die Kriminalitätsziffer stieg bis zum Ersten Weltkrieg langsam an, um dann unter den Nazis mit 33,4 Verurteilten pro 100.000 Einwohnern geradezu zu explodieren. 1955 lag die Ziffer noch bei 14,0, 1990 bei 0,4.

Ganz im Gegensatz zu diesen Trends sind jedoch die sexuellen Aggressionsdelikte in hundert Jahren auf das Doppelte angestiegen. Vor allem zwischen Jugendlichen sei "Gewalt ein zentrales gesellschaftliches Problem geworden", so Reinhard Wille. Der Anteil der Gewalttaten lag in den Anfängen der Kriminalstatistik noch bei 8,7 Prozent, heute machen sie mehr als ein Viertel aller Sexualdelikte aus. Manches sei wohl auf den "Mittäter Alkohol" zurückzuführen, so der Sexualmediziner [free dope! d.K.]. Spielt hier womöglich noch ein anderes Moment herein, die Weitergabe von erlebter Gewalt von den Vätern an die Söhne? Jedenfalls findet sich laut Wille ein statistischer Höhepunkt sexueller Gewalt zehn Jahre nach dem Ersten und 15 Jahre nach dem Zweiten Weltkrieg.

TAZ 18.07.92

AC 22/7 Arrestantenverzorger ziet ontucht klacht als 'samenzwering'

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — Procureur-generaal A. Korvinus heeft gisteren voor het Amsterdamse gerechtshof twee maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf geëist tegen een arrestantenverzorger wegens oneerbaar gedrag en ontucht bij arrestanten. De eis is gelijk aan het vonnis van de politierechter in Utrecht uit 1990.

De 50-jarige verdachte B.T. uit Barneveld, die destijds op het politiebureau in zijn woonplaats werkte, is in hoger beroep gegaan omdat hij alle beschuldigingen ontkent. De verdachte meent dat het om een samenleving van een groepje arrestanten gaat. Die zouden hem willen 'terugpakken' omdat hij streng was opgetreden.

Het hof benadrukte echter dat over T. een jaar eerder al een ernstige klacht was binnengekomen voor hetzelfde vergrijp. De Utrechtse officier van justitie zag toen onvoldoende bewijs om tot vervolging over te kunnen gaan.

Procureur-generaal Korvinus achtte de vergrijpen wettig en overtuigend bewezen na zorgvuldig onderzoek van de rijksrecherche, die alle betrokkenen over het gedrag van B.T. had ondervraagd. Korvinus rekende de verdachte zijn oneerbaar gedrag extra zwaar aan. "De samenleving moet alert zijn op misbruik van de machtsuitoefening van bewaarders en verzorgers omdat we op zulke mensen moeten kunnen vertrouwen", aldus Korvinus.

'SPUIGATEN'

Na uw bericht van 26-6-'92: Lewenborg onrustig na misbruik van kinderen, moet mij wel wat van het hart.

Je zou verwachten dat de politie een diepgaand onderzoek gaat instellen na dit bericht.

Ook alleen al ter geruststelling van de ouders. Leek ligt tenslotte niet zó ver van Groningen.

Dit af doen als een verzonnen verhaal van kinderen tussen de 6

en 8 jaar oud gaat mij te ver.

En ik kan mij verplaatsen in de vader van die kinderen, want als je geen hulp kunt verwachten van die gene die je veiligheid garanderen, dan ga je voor eigen rechter spelen.

Want de tolerantie voor de criminaliteit loopt in Nederland de spuigaten uit. Zoals altijd worden de daders aan alle kanten beschermd en de slachtoffers kunnen verrekken.

Groningen, J. SIKKEMA

N4/N 2-7-92

Zedendelicten in Deventer vaker gemeld

haar aangifte moet gebeuren."

Niet elke melding van een zedendelict leidt automatisch tot een aangifte. Het komt voor dat een slachtoffer, bijvoorbeeld bij incest, na bemiddeling van de politie besluit tot therapie voor haarzelf en de dader. De contacten tussen de politie en instanties als RIAGG, Vrouwenarts en Slachtofferhulp zijn sterk verbeterd. "Als mensen dat weten, durven ze kennelijk sneller naar het bureau te komen. Wij krijgen zelfs aangiftes van mensen van

buiten de gemeente, die weten dat ze hier goed opgevangen worden", aldus de politiewoordvoerder.

Het stijgend aantal aangiftes dat de Deventer politie signaleert, wordt, zij het minder extreem, ook elders in het land waargenomen. Het aantal aangiftes van zedendelicten liet de afgelopen jaren een stijgende lijn zien. In 1980 maakte de Nederlandse politie 3972 maal proces-verbaal op wegens een zedendelict ('schennis der eerbaarheid' uitgezonderd), in 1985 4838 maal en in 1990 5388 keer. In Utrecht heeft de afdeling zeden- en kinderplicht al enige jaren geleden voor een meer 'slachtoffergerichte' benadering gekozen. Het aantal aangiftes steeg aanvankelijk sterk, maar heeft zich de afgelopen paar jaar gestabiliseerd.

Door onze correspondent

DEVENTER, 10 JULI. Het aantal aangiftes van zedendelicten is in Deventer de laatste twee jaar sterk gestegen. De stad scoort per hoofd van de bevolking twee keer zo hoog als het landelijke gemiddelde. Volgens de politie is dat het gevolg van een nieuw beleid, waardoor de aangiftebereidheid aanzienlijk is gestegen.

In Deventer wonen 70.000 mensen. Volgens het landelijk gemiddelde zou de politie zo'n 55 aangiftes van zedendelicten gehad moeten hebben. Het waren er vorig jaar echter ruim honderd. Twee jaar geleden besloot de gemeentepolitie bij aangifte van zedendelicten uit te gaan van een 'slachtofferbenadering'. Volgens een politiewoordvoerder bepaalt het slachtoffer wat er gebeurt: "Zij geeft aan welke hulp ze wenst, ze zegt ook aan wat er met

Ontucht met meisjes in pleeggezin leidt niet tot vergoeding

Van onze correspondent
ALKMAAR — De Alkmaarse rechtbank vindt dat de Stichting Jeugd en Gezin (SJG) zorgvuldig heeft gehandeld bij de plaatsing van twee meisjes in pleeggezinnen. De kinderen, inmiddels negen en tien jaar oud, werden in de gezinnen door de pleegvader en na herplaatsing door een zoon seksueel misbruikt. De kinderen zouden door hun biologische vader ook al zijn misbruikt.

De moeder van de kinderen, C. van N. eiste vorige maand in een kort geding van de SJG en het Adviesbureau voor Jongeren en Ouders een voorschot op een schadevergoeding van tachtigduizend gulden, die in een bodemprocedure wordt geeist. De rechtbank ziet echter geen aanleiding aan de moeder van de kinderen een schadevergoeding toe te kennen.

Aanvankelijk stemde Van N. in met de plaatsing van de kinderen in de geselecteerde gezinnen. Na korte tijd viel het haar op dat ze steeds vaker agressief gedrag vertoonden. Volgens hun moeder was dat met grote waarschijnlijkheid toe te schrijven aan ontuchtige handelingen met de kinderen in de pleeggezinnen.

Van N. trok geregeld bij de voogdijinstellingen aan de bel, maar haar klachten werden niet serieus genomen. Bij herhaling zouden de klachten zijn afgedaan als waandenkbeelden van een overspannen en jaloezische moeder die niet voor haar kinderen zou kunnen zorgen.

Pas veel later bleek dat de kinderen wel degelijk seksueel werden misbruikt. De pleegvader uit het eerste gezin heeft een volledige bekentenis afgelegd en de zoon uit het tweede pleeggezin is inmiddels veroordeeld. Naar het misbruik door de biologische vader loopt nog steeds een onderzoek.

Het feit dat Van N. in eerste instantie niet werd geloofd en dat zij de handelwijze van de SJG als grievend heeft ervaren, kan niet leiden tot een aanspraak op immateriële schadevergoeding, aldus de president in zijn vonnis.

VK 17.07.92

Zestig mille toegewezen na ontucht

Door een onzer redacteurs
ZWOLLE, 16 JULI. Een inwoner van het Overijsselse Heino moet een inmiddels 27-jarige pleegdochter 60.000 gulden schadevergoeding betalen. Dat heeft de Zwolse rechtbank bepaald. Bij de bepaling van de schade is rekening gehouden met de draagkracht van de voormalige pleegvader. Die is weliswaar werkloos, maar de overwaarde van zijn woning is aanzienlijk, aldus de rechtbank in het vonnis. De man pleegde eind 1978, begin 1979 ontucht met de toen 14-jarige vrouw. De vrouw had 200.000 gulden geëist.

De man was indertijd maatschappelijk werker bij de Gooise Instelling voor Jeugd en Gezin in Hilversum. Op zijn advies werd het meisje uit huis geplaatst. Toen hij tot pleegvader werd benoemd bracht hij haar in een zeer onveilige positie door de — door hem pas in 1990 erkende — ontuchtige handelingen te plegen. De Amsterdamse advocaat van het slachtoffer, mevrouw mr. J.M. Legeland wijst er op, dat de Amsterdamse rechtbank in eerste instantie de Gooise Instelling Jeugd en Gezin heeft gedwongen een voorschot te betalen op een totale schade-claim van 250.000 gulden. Dat betrof bedragen van 35.900 gulden en 37.000 gulden.

Hof legt familieleden lagere straffen op in Rhedense incestzaak

ARNHEM (ANP) — Negen leden van een familie uit Rheden zijn vrijdag door het gerechtshof in Arnhem wegens incest veroordeeld tot gevangenisstraffen van acht maanden voorwaardelijk tot vijf jaar. De veroordelingen zijn aanzienlijk lager dan die van de Arnhemse rechtbank; deze legde de negen vorig jaar celstraffen op variërend van een tot zeven jaar.

De laagste straf in hoger beroep was voor de 56-jarige vader; de hoogste straffen kregen twee ooms van 32 en 34 jaar. Aan de moeder, die met de ooms in het komplot zat en hen soms assisteerde, werd vier jaar gevangenisstraf opgelegd.

De straffen zijn lager uitgevallen doordat de familieleden zijn vrijgesproken van verkrachtingen van het jongste slachtoffer. Deze vrijspraak baseerde het hof op een medische verklaring waaruit bleek dat het jongste slachtoffer in 1988 nog maagd was. Het hof voegde er wel aan toe dat de medische verklaring niet uitsluit dat er helemaal geen seksueel misbruik heeft plaatsgehad.

De raadsleden van de negen verdachten hadden de medische verklaring aangehouden in een oud strafdossier en op grond daarvan vrijspraak voor hun cliënten geeist. De Nijmeegse hoogleeraar prof. T. Eskes liet het hof tijdens de behandeling in hoger beroep weten ervan overtuigd te zijn dat het medisch onderzoek juist is uitgevoerd.

Kinderpornografie

ANTWERPEN, 11 JULI. De Antwerpse politie heeft een Nederlander aangehouden die verdacht wordt van verspreiding van kinderporno in de Scheldestad. De man drijft een videotheek waar de politie zeven videobanden met kinderporno aantrof en die in beslag nam.

Hunderte von Kinder pornos gefunden

Händlerring in Köln und Bergheim gesprengt

Von Friedemann Siering

Köln/Bergheim — Einen Kinderporno-Händlerring haben jetzt die Kriminalpolizei aus dem Erftkreis und aus Köln bei einer gemeinsamen Durchsuchungsaktion in Bergheim und Köln ausgehoben. Dabei wurden mehrere hundert Videokassetten, sogenannte Lolita-Magazine, Bestellscheine, Adressenlisten und Prospekte gefunden — mehrere Kleinbusladungen. Als Haupttäter gelten ein 48-jähriger Mann aus Bergheim und sein Kölner Kompagnon.

Der 48-jährige hatte mehrere Helfer dazu veranlaßt, in Holland verschiedene Postfächer zu eröffnen. In einschlägigen Kontaktmagazinen warb er verdeckt für seine Produkte. Einige Interessenten fielen laut Polizei „aus allen Wolken“, als sie Werbung für Kinderpornografie nach Hause geschickt bekamen. Sie erstatteten Anzeige.

Die Kripo kam erst nach aufwendigen Recherchen dahinter, daß hinter dem Vertrieb über die verschiedenen Postfächer eine einzige Person steckte. Die Polizei suchte Hunderte von verdächtig erscheinenden Anzeigen aus Kontaktmagazinen heraus und antwortete unter Chiffre. Dabei ergab sich nicht nur der Verdacht auf Kinderpornografie, sondern auch auf Gewalt- und Tierpornografie. Im ganzen Bundesgebiet wurden Strafverfahren eingeleitet.

Anfang Mai fand die Kripo in Köln, wo der 48-jährige bis Ende 1991 wohnte, sein Büro, in dem sich Kinderporno-Filme und -Magazine und eine Kopierstation für Videofilme befanden. Der 48-jährige Bergheimer wurde bereits Anfang des Jahres zu zehn Monaten Gefängnis wegen Verbreitung von Kinderpornografie verurteilt. Er hatte jedoch Berufung eingelegt.

Kinder pornos: Kripo zerschlug Händlerring

Magazine, Kassetten und Kunden-Kartei sichergestellt

Von FRED SELLIN
exp Köln/Bergheim — Zwei Festnahmen, mehrere VW-Bulli-Ladungen Kinderporno-Kassetten, Lolita-Magazine, Bestellscheine, Kunden-Adressen, Videofilm-Kopierer und Sex-Prospekte — das ist die Ausbeute einer großangelegten Ermittlungsaktion gegen einen Bergheimer Kinderporno-Händlerring, der jetzt aufgeflogen ist.

Die Beute ist riesig, ob der Polizei-Erfolg genauso groß einzuordnen ist, scheint zumindest ungewiß. Denn sowohl der Haupttäter als auch seine zwei Komplizen sind auf freiem Fuß.

Der Chef (48) des Händlerrings ist im Urlaub und dürfte von der Polizei-Razzia in seinem Kölner Büro noch nicht einmal etwas wissen.

Der 48-jährige, der erst vor einem halben Jahr von Köln nach Bergheim gezogen ist, wurde bereits Anfang 1992 vom Landgericht Köln wegen Verbreitung von Kinderpornografie zu zehn Monaten Freiheitsstrafe verurteilt.

Die Strafe mußte er allerdings

nicht antreten, weil er gegen das Urteil Revision eingelegt hat. Offenbar hielt ihn die Verurteilung auch nicht davon ab, weiter dem verbotenen Geschäft mit Kinder pornos nachzugehen.

Seine zwei Mitarbeiter, die von der Polizeiaktion in Köln und Bergheim überrascht wurden, ließ die Kripo wieder frei. „Weil die Voraussetzungen für die Beantragung von Haftbefehlen fehlten“, heißt es im Polizeibericht.

Dabei ermittelten die Beamten seit Monaten intensiv und aufwendig. Denn die Bande hatte ihre Geschäfte bestens getarnt.

Die Porno-Händler überredeten firmenfremde Personen, gegen Honorar Post-Schließfächer in Holland zu eröffnen. In einschlägigen Kontaktmagazinen, aber auch in Handels- und Fotozeitschriften, wurde dann unter dem Slogan „Spezial-Sex aus Holland“ geworben.

Das Geschäft flog schließlich auf, weil zahlreiche Kunden, die harmlose Sexstreifen erwarteten, schockiert waren und Anzeige gegen das Unterneh-

men erstatteten. Dann begann für die Polizei eine komplizierte Puzzle-Arbeit.

Zunächst wurden die Besitzer der Postfächer ermittelt. Außerdem schrieben die Beamten auf zahlreiche Anzeigen in verschiedenen Kontaktmagazinen. Erschütternd, was sie dabei erfuhren: Nicht nur Kinder pornos, auch Tier- und brutalste Gewalt pornos wurden ihnen angeboten.

Bei einigen Kontaktanzeigen konnte schließlich der 48-jährige Bergheimer als Urheber ermittelt werden. Anfang Mai entdeckten die Kriminalisten sein Büro in Köln. Auch hier stapelten sich Kinder pornos und Lolita-Magazine bis unter die Decke.

Nacheinander wurden schließlich fünf weitere Objekte erkundet und am Mittwoch zur gleichen Zeit durchsucht.

Neben dem pornografischen Material stellten die Polizisten wesentliche Beweismittel zu den geschäftlichen Abläufen sicher. Inzwischen wurde auch die Steuerfahndung eingeschaltet.

Rechercheteam van politie haalde alles uit de kast

Onderzoek naar verdwijning Nymphe eindigt in frustratie

Iedere politiemann maakt in zijn carrière mee dat hij bepaalde misdrijven niet tot een oplossing kan brengen. Daar moet hij mee leren leven. "Maar soms is dat erg moeilijk," zegt G. Nieuwenhuis, waarnemend hoofd van de tactische recherche van de rijkspolitie Groningen.

**Van onze verslaggever
Peter Grondsma**

Hij was bijna acht maanden lang de leider van het recherche-team dat intensief heeft gewerkt aan het onderzoek naar de mysterieuze verdwijning van de 7-jarige Nymphe Poolman uit Vriescheloo.

Deze week maakte de politie bekend dat ze de handdoek definitief in de ring heeft geworpen. Er zijn geen aanknopingspunten meer om verder te gaan.

"Het meest frustrerende in deze zaak is dat we nog niet eens weten wat er met het meisje is gebeurd. Zelfs daar hebben we als politie geen klaarheid in kunnen brengen. Bij een woninginbraak waarvan de dader nooit wordt achterhaald, weet je tenminste zeker dat er een misdrijf is gepleegd en dat bijvoorbeeld de stereotoren weg is. Maar in dit geval weten we eigenlijk niets zeker."

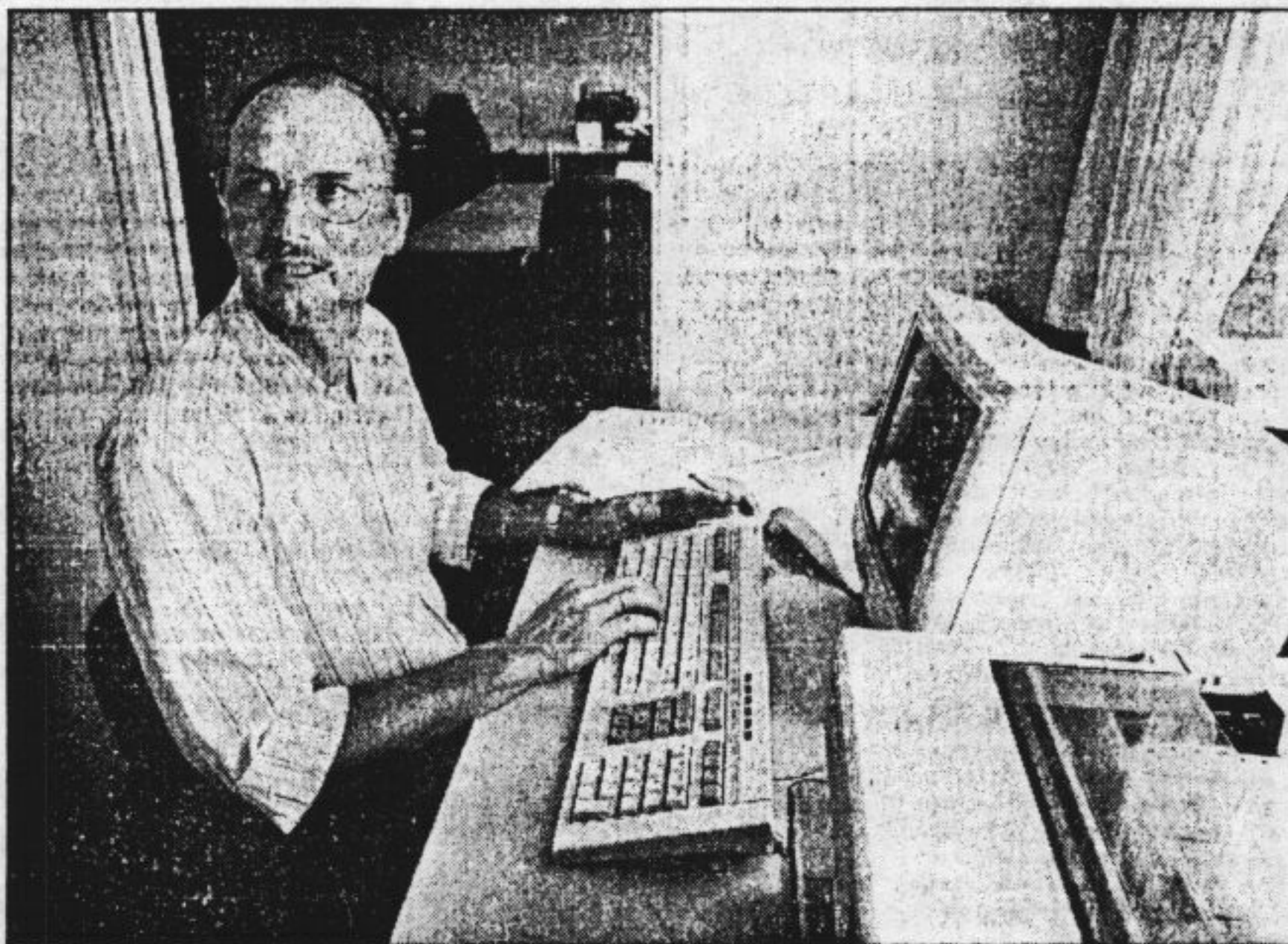
De manier waarop de politie de zaak Nymphe heeft aangepakt, verschilt technisch en tactisch gezien niet van de werkwijze bij 'gewone' misdrijven. Maar het was wel een emotioneel zwaar beladen klus, zo geeft Nieuwenhuis toe. "Iedere rechercheur, zeker de mensen die er van het begin tot het eind nauw bij betrokken zijn geweest, loopt rond met het gevoel dat het zijn eigen kind had kunnen zijn. Het is daarom heel moeilijk om je van deze kwestie los te maken. Het resultaat is heel erg onbevredigend."

Het gebrek aan concrete aanwijzingen vanaf de eerste tot de laatste dag van het onderzoek was voor de rechercheurs een onoverkomelijk probleem. "Het is heel normaal dat je dan af en toe met elkaar gaat filosoferen over wat er gebeurd kan zijn. Je moet immers flexibel zijn en voor alle mogelijkheden open staan. Maar het mag niet ontwaarden in fantasie en het bouwen van luchtkastelen. Er zijn dan ook momenten geweest dat we elkaar weer met beide benen op de grond moesten zetten."

Meedogenloos

De politiemann is meedogenloos voor zichzelf en zijn collega's. "Ik ga er vanuit dat alles oplosbaar is. Wij hebben ons ook heel wat keren afgevraagd of we iets over het hoofd hebben gezien. Of we misschien ergens tekort zijn geschoten en waarom we hebben gefaald."

Dat alles neemt niet weg dat Nieuwenhuis en zijn collega's de afgelopen maanden werkelijk alles hebben gedaan wat in hun

■ G. Nieuwenhuis, leider van het recherche-team dat de verdwijning van Nymphe Poolman onderzocht, geeft uitleg over de Amerikaanse methode waarmee de onderzoeksgegevens werden geanalyseerd. "Je stopt alle namen als het ware in een trechter en hoopt dat je die éne persoon overhoudt."

© NvhN/Wladimir van der Burgh

mogelijkheden lag. "Met name de eerste weken heeft het onderzoek een ontzettend zware wissel op onze mensen getrokken. De vrije dagen werden ingetrokken en iedereen werkte van vroeg tot laat."

Het enige dat voor de politie vaststaat is dat Nymphe op donderdagmiddag 28 november vorig jaar bij de dorpswinkel in Vriescheloo uit de auto van haar vader stapte. Ze wil het laatste stukje naar huis lopen. Het meisje wordt nog door verschillende getuigen gezien, lopend langs de Dorpsstraat naar haar huis aan de Bisschopsweg.

Een half uur later waarschuwden haar ouders de politie, omdat ze nog steeds niet thuis is. Bij de meldkamer in Groningen wordt eerst nog gereageerd in de trant van: Kijk nog eens even goed, misschien speelt ze wel ergens in de buurt. Maar als het meisje na een uur nog steeds onvindbaar is, gaan alle alarmbellen rinkelen en besluit de politie tot een serieuze aanpak.

Het onderzoek loopt in het begin op twee sporen. Enerzijds begint een gerichte zoekactie. Daarbij wordt er vanuit gegaan dat Nymphe aan de wandel is gegaan en in de invallende duisternis is verdwaald. Er worden veertig man van de ME opgetroepen, die ondersteund door politiemensen te paard, de rijkspolitie te water en een heliopolitie van de Duitse politie uit Lingen, de wijde omgeving uitkammen.

Geen spoor

Dat alles blijft zonder resultaat. Zelfs de speurhond pikt

geen enkel spoor op. Geen reukspoor, geen afdruk van een kindervoetje; niets. Volgens Nieuwenhuis is dat op zich niet onverklaarbaar. "Het hangt samen met de weersomstandigheden - het was mistig - en er hadden veel mensen in het gebied rondgelopen en gereden op zoek naar Nymphe."

Vrijwel tegelijkertijd met de zoekactie gaat de recherche aan de slag. Nieuwenhuis: "Bij de vermissing van een kind denken wij meteen aan een zedenmisdrijf. We hebben meteen een buurtonderzoek gehouden in de directe omgeving. Je zoekt in zo'n geval naar getuigen die iets gezien hebben op het cruciale tijdstip. Vaak zien de mensen er zelf de waarde niet van in. Het dringt gewoon niet tot de hersenen door dat het iets bijzonders kan zijn. Maar voor ons is het misschien een stukje van de legpuzzel."

De inspanningen leveren totaal niets op. "Niemand heeft iets gezien en dat is onbegrijpelijk. Daar hebben wij ook geen verklaring voor," zegt Nieuwenhuis. Het recherche-team bestaat de eerste weken uit twaalf mensen. "Meer mensen waren op dat moment beschikbaar. Bovendien was dat toen naar onze inschatting voldoende. Achteraf..."

Nieuwenhuis aarzelt even. "Misschien hadden we toch meer mensen moeten inzetten. Maar dat blijft altijd gissen." Het recherche-team heeft de eerste maanden de handen vol aan het natrekken van de enorme hoeveelheid meldingen en tips die over de zaak binnenkomen. Niet in de laatste plaats omdat de

ouders van Nymphe herhaaldelijk met succes de publiciteit zoeken.

Bekendheid

"Aan de ene kant werkt het positief als een zaak veel bekendheid krijgt. Maar er komen ook ontzettend veel meldingen binnen die van nul en generlei waarde zijn, terwijl ze wel aandacht en tijd vergen. We hebben allerlei vermeende spoorjes nagetrokken, maar eerlijk gezegd hebben we nooit het gevoel gehad dat de gouden tip er bij zat."

Hetzelfde geldt voor de stroom reacties op de televisie-interviews van Peter en Jacqueline Poolman. Het ging vaak om ellenlange telefoontjes over het volgens de bellers 'kille' gedrag van de ouders. "Daar hebben wij natuurlijk niets aan. Om die reden kunnen we de ouders natuurlijk niet als verdachten aanmerken. Wij hebben intensief contact met de familie Poolman gehad en hebben daardoor beter inzicht dan buitenstaanders in de wijze waarop zij over de verdwijning van hun kind denken en hoe zij daar mee omgaan."

Omdat de ouders van Nymphe zelf aangegeven dat hun dochtertje waarschijnlijk niet vrijwillig met een vreemde is meegegaan, worden wel de kennissen en relaties van de familie Poolman in het onderzoek betrokken.

Er zijn momenten dat de hoop bij de politiemensen plotseling opleeft. Zo komt er op 18 december twee maal een anoniem telefoontje binnen bij het Utrechts Nieuwsblad. De beller noemt zich

'de grote onbekende', die Nymphe heeft ontvoerd. Hij beweert dat het kind nog leeft en eist een losgeld van een ton. De telefoon op de redactie wordt door een agent een dag lang bewaakt.

De 'ontvoerder' belt echter niet naar de krant, maar wel naar de televisiestudio in Hilversum. Later neemt hij contact op met de politie in Groningen. "Deze ontwikkeling hadden we na zo'n lange periode niet meer verwacht," vertelt Nieuwenhuis. Er wordt met de man afgesproken dat het losgeld nabij de Dom in Utrecht overhandigd zal worden.

"Als hij daar was verschenen, hadden we hem zeker gepakt. Maar hij kwam niet opdagen en heeft nooit meer gebeld. Het is een misselijke grap geweest van iemand die als lichtelijk gestoord aangemerkt moet worden of iemand die heeft geprobeerd een slatje uit deze kwestie te slaan."

Duiker verstopt

Later loopt de spanning bij de politie ook op als een boer belt met de mededeling dat een duiker in een slootje, enkele honderden meters van het huis van de familie Poolman, verstopt is. Gemeentewerken graaft de buis op.

Nieuwenhuis: "Dan denk je even: 'verdikke, zouden we nu toch bij de oplossing zijn?' Ooit ditmaal blijkt het loos alarm. Er komen alleen stenen, gras en andere rommel tevoorschijn."

In januari houdt de politie op nieuw een bevolkingsonderzoek omdat het team verder geen enkel aanknopingspunt meer heeft. Ditmaal wordt geen enkele woning in Vriescheloo overgeslagen. Het levert zo'n 4000 namen van mensen op die in het dorp wonen of er regelmatig komen.

De CRI (Centrale Recherche Informatie Dienst) stelt een Amerikaanse methode met een computerprogramma ter beschikking waarmee de gegevens systematisch worden geanalyseerd. Daar is de recherche bijna een half jaar mee.

Nieuwenhuis laat over deze aanpak niet het achterste van zijn tong zien, maar geeft wel zittend achter de computer, een beknopte uitleg. "Alle namen en gegevens worden als het ware in een trechter gedaan met als doel die éne persoon over te houden. Maar het leverde alleen verdachtmakingen op, geen verdachten. Tijdens het hele traject hebben we wel een aantal mensen grondig 'gescreend'. Daarbij zochten we naar een alibi om hun betrokkenheid bij de verdwijning volledig uit te sluiten. Dat was in die gevallen uiteindelijk ook het resultaat."

De politiemann draait niet op de hete brei heen als hem de onvermijdelijke vraag wordt gesteld. "In mijn belevingswereld leeft het meisje niet meer. De mogelijkheid dat ik het mis heb natuurlijk niet uit te sluiten. Ik hoop dat ooit op een of andere manier nog eens duidelijk wordt wat er precies met haar gebeurd is. Niet alleen voor ons, maar vooral voor de ouders."

NvhN 24-7-92

Verdwenen meisjes uit Koekange en Boekelo moeten elkaar hebben gekend

ZC 10/7

'Willeke Dost aan de telefoon'

(Door Ed van Tellingen)

BOEKELO/KOEKANGE - Tussen de mysterieuze verdwijning van Willeke Dost uit Koekange en Dianita van Hulzen uit Boekelo lijkt een verband te bestaan. Er zijn duidelijke aanwijzingen dat beide meisjes elkaar hebben gekend. De ouders van het ook spoorloos verdwenen meisje uit Boekelo weten 'voor negentig procent zeker' dat Willeke Dost hun dochter begin maart heeft opgebeld. Een opmerkelijk telefoontje, want dat zou betekenen dat Willeke Dost, die op 15 januari in het niets oploste, in de eerste week van maart nog een levensteken heeft gegeven.

Niet minder opmerkelijk is dat Dianita van Hulzen drie weken na het telefoontje van Willeke Dost, op 25 maart, op weg naar school in Enschede voor het laatst wordt gezien. Ook zij is nadien niet meer signaleerd. Zowel de vijftienjarige Willeke Dost als de zestienjarige Dianita van Hulzen zijn pleegdochters, die een aantal jaren geleden in dezelfde tijd hebben verbleven in het jeugdpsychiatrisch

centrum De Ruytersteer in Smilde. Beiden hebben elkaar in die tijd waarschijnlijk ontmoet.

Mevrouw G. van Hulzen uit Boekelo, de moeder van Dianita van Hulzen, herinnert zich het telefoontje nog goed. Zij, haar man, haar zoon en Dianita gebruiken de avondmaaltijd. De telefoon, die in een hoek van de kamer staat, rinkelt. Haar man loopt eraan toe, neemt de hoorn op en loopt terug naar Dianita met de boodschap: 'Willeke Dost is voor jou aan de telefoon.'

Het gesprek tussen beide meisjes is kort, een minuutje hooguit. En aan tafel niet te volgen. Maar de naam van Willeke Dost blijft hangen. Een leraar op de mavo in Enschede, waar Dianita naar school gaat, heet ook Dost. Zou Willeke een dochter van hem zijn?, oppert moeder Van Hulzen nog aan tafel. Maar de vraag blijft hangen. Geen wonder ook, want het echtpaar Van Hulzen is begin maart niet op de hoogte van de verdwijning van een meisje in Koekange, dat Willeke Dost heet. De precieze datum van het telefoongesprek kan de familie zich daarom niet herinneren.

Boekentas

Op dinsdag 25 maart fietst Dianita van Hulzen voor de laatste maal door Enschede. Op weg naar school wordt zij nog gezien door een leraar. Maar de mavo bereikt zij niet. Haar fiets wordt op het station aangetroffen. De

zwarte boekentas duikt elf dagen later op in Rotterdam. Elk ander spoor ontbreekt. Einde verhaal.

Niet zo lang na de verdwijning van zijn pleegdochter hoort het echtpaar Van Hulzen het verhaal over Willeke Dost uit Koekange. Een kleine schok. 'Ik voelde een bepaalde verantwoordelijkheid voor de pleegouders van Willeke,' reageert mevrouw Van Hulzen. 'Ik heb hun toen gebeld. Want is het geen kletsverhaal. En voor hen is het een lichtpuntje.'

Met veel nadruk: 'Wij weten heel stellig dat Willeke heeft gebeld met Dianita. Of het zou echt stom toeval moeten zijn dat nog een ander meisje, dat ook Willeke Dost heet, zou hebben gebeld.'

De verdwijning van Dianita van Hulzen, een Colombiaans pleegkind, is even raadselachtig als de verdwijning van Willeke Dost. Niets dat vantevoren haar vertrek had aangekondigd. Evenals Willeke maakte ook Dianita juist een heel positieve ontwikkeling door. Beiden hadden ogenschijnlijk hun draai in het pleeggezin gevonden. Twee huiselijke meisjes die buiten hun school nauwelijks buiten hun woonplaats kwamen.

Onwaarschijnlijk

Mevrouw H. Mulders uit Koekange, pleegmoeder van Willeke Dost, zou het verhaal van de familie Van Hulzen 'dolgraag geloven'. 'Het zou een aanknopingspunt zijn. Een teken van

leven. Het zou aantonen dat beiden ergens zitten.' Maar diep in haar hart kan mevrouw Mulders het verhaal van het telefoongesprek niet geloven. De politie heeft de zaak onderzocht. Maar heeft geen verdere aanwijzingen gevonden die duiden op een intensieve relatie tussen beide meiden. De politie van Assen en Enschede hebben het spoor samen gevolgd, zonder resultaat. Zoekacties zijn gehouden, alle tips nagetrokken. Loggepartijen tussen Willeke en Dianita hebben nooit plaatsgevonden. Geen verdere telefoongesprekken vanuit beide ouderlijke huizen. De pleegouders van Willeke hadden nog nooit van Dianita van Hulzen gehoord, de pleegouders van Dianita nog nooit van Willeke Dost. In de spullen van beide meisjes is niets gevonden waaruit een bepaald contact zou blijken.

Als leider van het Drentse recherche-team dat de verdwijning van Willeke Dost heeft onderzocht sluit Rein van der Veen niets uit. 'Maar ik vind het onwaarschijnlijk dat beiden samen op pad zijn geweest.' De strohalm die het vermeende telefoongesprek van Willeke Dost heeft opgeleverd, is opgepakt. Maar echt geloven dat Willeke Dost uit Koekange begin maart heeft gebeld, doet het recherche-team niet. Het blijft 'een veronderstelling'. Ook de collega's in Enschede zijn niet verder gekomen met hun onderzoek, aldus voorlichter J. Camphuis. F. Verasdonck van de stichting thera-

peutische gezinsverpleging heeft Willeke Dost veel jaren begeleid. Het is hem niet bekend dat beide meisjes contact met elkaar hebben gehad. Ook Verasdonck heeft dat zorgvuldig nagetrokken. Het telefoontje intrigeert hem wel. 'Je krijgt weer hoop, maar het valt weer niet te rijmen met het verleden.' Aan de andere kant, zegt hij: 'Het blijft uiteraard vreemd, dat drie weken na het telefoongesprekje het meisje verdwijnt.'

Miraculeus

De familie Van Hulzen vindt het 'miraculeus' hoe beide meisjes zijn verdwenen. Een raadsel dat niet is opgelost. Mevrouw Van Hulzen geloofstellig dat Dianita nog in leven is. Wellicht een hoop tegen beter weten in, beseft zij, maar haar gevoel zegt dat Dianita nog in leven is. 'Wij geven, de moed niet op.' De zestienjarige Dianita van Hulzen verdween op dinsdag 25 maart, op weg naar school in Enschede. Een meisje van 1.50 meter lang, met donker krullend haar. Op de dag van haar verdwijning droeg zij een blauwe spijkerbroek met een gemêleerde trui vol blauw en oranje. Zij droeg een pilotenjack met lichtgroene sjaal. De vijftienjarige Willeke Dost verdween op 15 januari vanuit haar ouderlijke woning in Koekange. Willeke vertrok die ochtend in alle vroegte, voordat de rest van de familie was opgestaan.

Suche nach dem vermissten Yannis mit Fotos aus dem Computer

Fahndung nach verschwundenen Kindern mit modernen Methoden (Belin)
19 Juli 1992 p. 28 Der Tagesspiegel

pebe. PARIS, 18. Juli. Das Gesicht eines Erstklässlers lacht zur Zeit von den Werbeflächen der Pariser Metro. „Yannis ist verschwunden“ lautet der Text. „Seine einzige Chance ist, daß Sie ihn gesehen haben.“ Erstmals versucht die Kinderschutzorganisation „Enfance et Partage“ mit einer landesweiten Plakataktion, ein vermisstes Kind zu finden. Die Besonderheit daran ist, daß das Kindergesicht auf dem Fahndungsfoto per Computer auf dem Stand gebracht wurde, wie der Vermisste, wenn er überhaupt noch lebt, heute aussehen würde.

Vor drei Jahren verschwand Yannis spurlos in der Haute-Provence. Mysteriöse Umstände begleiteten den Fall, wie Flora Seeger von „Enfance et Partage“ berichtet: Obwohl schon nach 20 Minuten das Verschwinden festgestellt wurde und die Suche in dem kleinen Dorf Ganagobie begann, gab es keine Spur des damals Dreijährigen. Nachdem das Fernsehen dann über den Fall berichtete, tauchten plötzlich Kleidungsstücke von Yannis auf, in einem Wäldchen abgelegt und fein säuberlich zusammengefallen.

Die jetzige Plakataktion, von Spendengeldern aus Unternehmen ermöglicht, wendet ein Computerverfahren des ameri-

kanischen „National Center for Missing and Exploited Children“ an. Ein älteres Bild von Yannis wurde nach gerichtsmedizinischen Erkenntnissen auf den neuesten Stand gebracht: Man weiß beispielsweise, daß während des Lebenslaufes eines Menschen sich die Form seiner Augen und seiner Brauen nicht ändert, daß ebenso der Abstand zwischen Nase und Oberlippe sowie der Ausdruck des Lächelns gleich bleiben. Unter Zuhilfenahme von alten und neuen Fotos der nächsten Verwandten wurden die veränderlichen Gesichtszüge per Computerprogramm „hinzugerechnet“. Herausgekommen ist das Gesicht eines Jungen mit wiedererkennbaren Zügen, allerdings in der typischen Unschärfe derar-

tiger künstlicher Fotos.

Das amerikanische National Center arbeitet mit dem FBI, dem Zoll und der Justiz zusammen. Laut „Enfance et Partage“ hat die Organisation bereits etwa 120 Kinderbilder künstlich älter gemacht - in zehn Fällen habe man mit landesweit öffentlich gemachten Fahndungsfotos die Gesuchten gefunden. Ziel ist es, so Flora Seeger, in Frankreich ein Netzwerk für derartige Aktionen aufzubauen und „langfristig auch europaweit nach verschwundenen Kindern suchen zu können“.

Nymphe Poolman 'gezien' op Duitse parkeerplaats

Van onze correspondent

VRIESCHELOO - Een 28-jarige vertegenwoordiger uit Eindhoven zegt dat hij zaterdag 18 juli in Duitsland de in november verdwenen Nymphe Poolman uit Vriescheloo heeft gezien.

Op weg naar Basel viel hem, tijdens een tussenstop op een parkeerplaats bij Karlsruhe, een blond meisje met halfslang haar op. Ze was volgens hem in gezelschap van twee mannen, twee vrouwen en een paar kinderen. Het leek hem een reisgezelschap dat met twee oudere auto's onderweg was. De Eindhovenaar meent dat het om Duitsers gaat.

De getuige nam contact op met

de vader van Nymphe, nadat hij foto's en een video-opname van het 7-jarige meisje uit Vriescheloo op de televisie zag. Die werden uitgezonden naar aanleiding van het bericht dat de politie het onderzoek naar de verdwijning heeft gestaakt. Volgens de politie is de reactie van de de Eindhovenaar de enige aanwijzing die naar aanleiding van het bericht is binnengekomen.

De recherche is vooral geïnteresseerd in -nog niet afgedrukte- foto's die op de Duitse parkeerplaats zijn gemaakt. Hoewel het is uitgesloten dat Nymphe daar op staat, kunnen daarmee mogelijk getuigen worden gevonden.

26-7-15 N/A/N

PROZESSE

Je mehr Gewalt, desto schöner

SPIEGEL-Reporterin Gisela Friedrichsen über einen Jungen in Leipzig, der mit 13 das erste Mal tötete

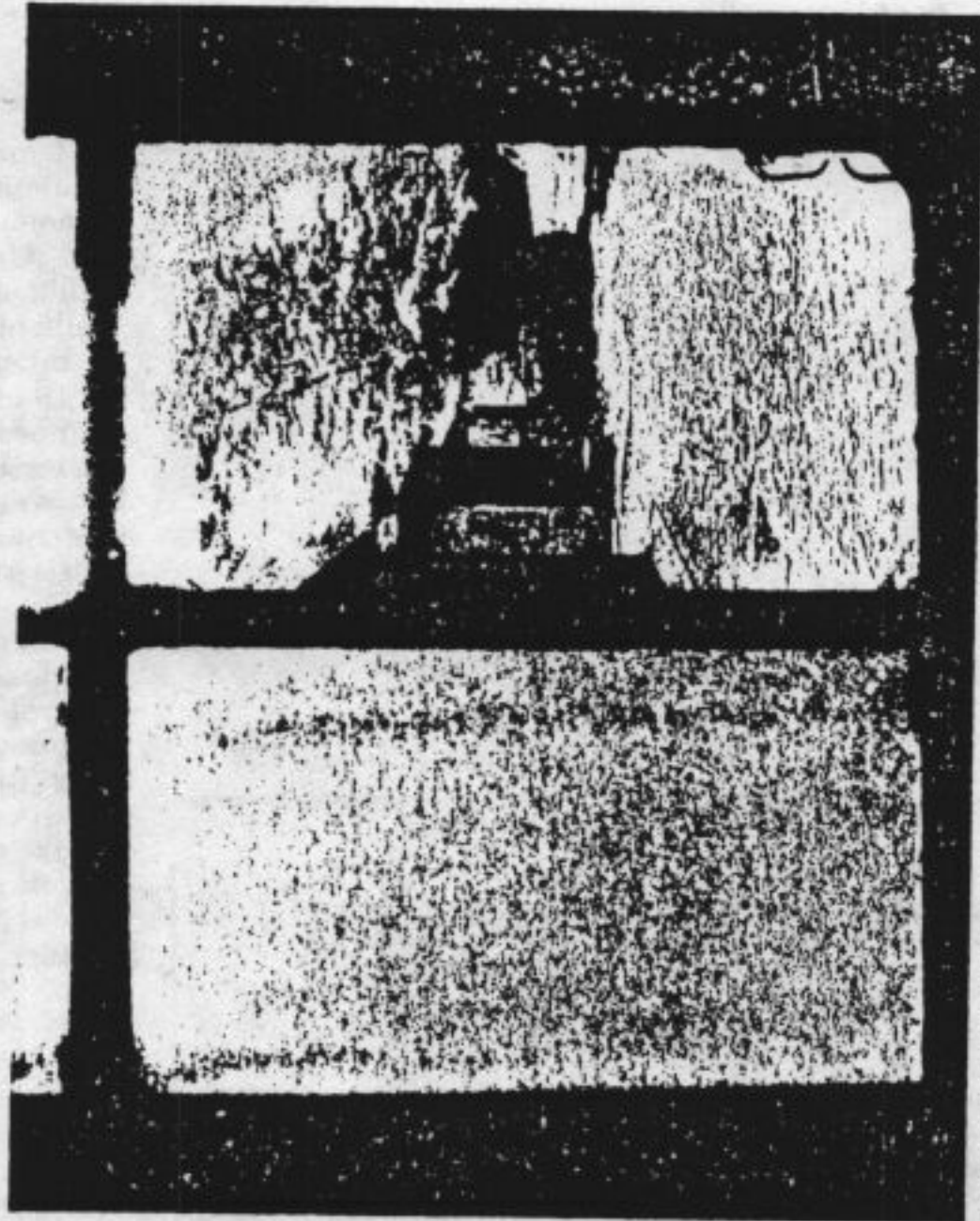
Am Ostersonntag vorigen Jahres kurz nach 18.30 Uhr, im Fernsehen läuft ein Tierfilm mit Schlangen, steht der fünfjährige Erik auf der Küchenbank und schaut hinunter in den Hof des Mietshauses Arthur-Hoffmann-Straße 80 in Leipzig. Er ruft seine ältere Schwester ans Fenster: „Komm mal her, da ist ein toter Junge.“

Das Mädchen sieht einen größeren Jungen, der einen kleineren wegträgt wie einen Sack. Der Kleine ist ganz blaß. Glieder und Kopf hängen schlaff herab. Der größere Junge späht um sich, als wolle er sich vergewissern, daß niemand ihn sieht.

Das Mädchen sagt der Mutter, was da im Hof ist. Die glaubt ihr nicht. Dann sieht auch die Frau den größeren Jungen, nur noch ihn. Da ihr sein Benehmen merkwürdig vorkommt, macht sie ihren Mann aufmerksam. Der meint: Ihr seht wohl zuviel fern. Doch dann geht er hinunter und fragt den frechen Ton die Antwort: Versteckspielen, das wird doch wohl noch erlaubt sein.

Der Anweisung, hinter einer der Garagen die Unordnung, die er verursacht habe, zu beseitigen, kommt der Junge wortlos nach: Obstkörben, Abfälle, Zweige, all das, was von einem Stapel gefallen war, schiebt er sorgfältig auf. Dann macht er sich davon, allein.

An jenem Ostersonntag, dem 31. März 1991, gegen 18.30 Uhr, hatte der

Tatort an der Arthur-Hoffmann-Straße: Da ist ein toter Junge

zehnjährige Denny Dahl aus dem Nachbarhaus seine Eltern gefragt, ob er noch mal kurz in den Hof spielen gehen dürfte. Im Hof, da gibt es alte Schuppen, enge, dunkle Winkel, Vergessenes, Weggeworfenes. Da gibt es Ecken, in denen man nicht gesehen wird von den vielen Küchenfenstern aus an den rückwärtigen

Häuserfronten, hinter denen die Mütter aufpassen.

Ja, in 20 Minuten solle er wieder hochkommen. Doch Denny kommt nicht mehr. Am selben Tag noch erstatten die Eltern Verhaftungsanzeige.

Zwei Tage später, als die Bewohner im Nachbarhaus hören, Denny sei seit

Der Fall des Jahrhunderts

wurde das genannt, was Jürgen Bartsch getan hatte: Als 15jähriger tötete er im Ruhrgebiet einen 8jährigen, das war 1962. In den folgenden vier Jahren starben durch seine Hand drei weitere Jungen. Ein fünftes Opfer blieb am Leben, weil es sich befreien konnte. Bartsch wurde 1967 in Wuppertal zu fünfmal lebenslang Zuchthaus, 1971 in Düsseldorf zu zehn Jahren Jugendstrafe und Unterbringung in einer Heil- und Pflegeanstalt verurteilt. Er hoffte auf Behandlung. 1976 starb er im Alter von 29 Jahren, als er sich kastrieren lassen wollte, durch einen Narkosefehler.

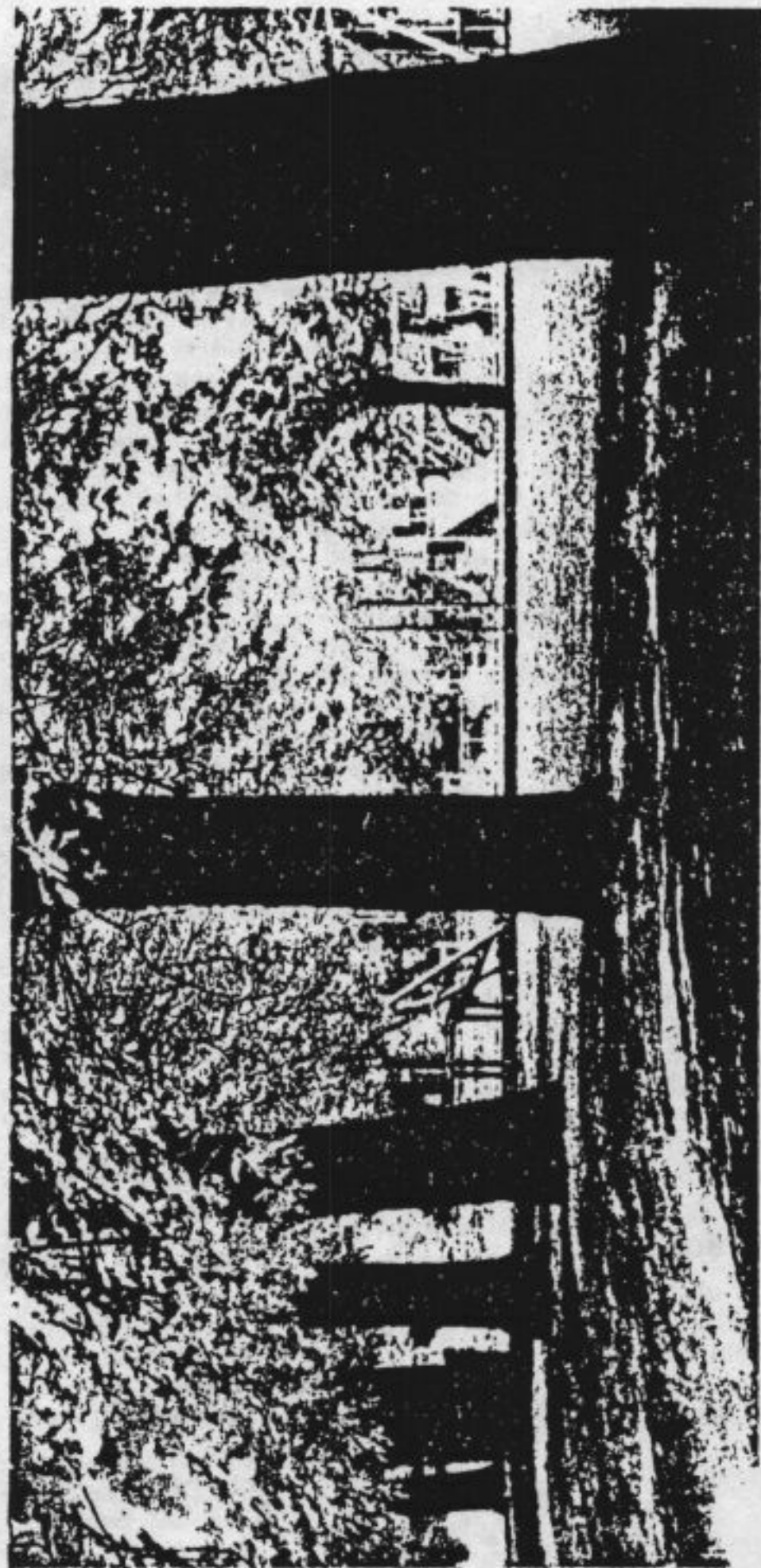
Erwin Hagedorn aus Eberswalde in der damaligen DDR war 16, als er

Bartsch

1969 zwei Jungen umbrachte. Zahlreiche Kinder, an die er sich heranmachte, hatte er laufen lassen müssen, weil er gestört wurde. Als 18jähriger tötete er noch einmal. Der Fall wurde vor ausgewählter Öffentlichkeit abgewickelt. Der Staat entließ sich seiner, indem die Justiz Hagedorn, obwohl bei den ersten Taten noch jugendlicher, zum Tode verurteilte. 1972 wurde er hingerichtet.

Im Leipziger Untersuchungsgefängnis sitzt seit mehr als fünf Monaten Marco Fechner, der gestanden hat, 1991 - mit 13 Jahren und drei Monaten - den ersten Jungen, ein Jahr darauf einen zweiten getötet zu haben. Weitere Kinder hat er, wie auch diese beiden Jungen, sexuell mißbraucht. Was soll mit ihm geschehen?

Kinderspielplatz an der Arthur-Hoffmann-Straße: Zuletzt sah man Manuel mit einem größeren Jungen

Ostersonntag abend verschwunden, sprechen sie über die Beobachtung des fünfjährigen Erik und seiner Schwester. Voll schlimmer Ahnung beschließen sie, sich den Abfallhaufen hinter der Garage im Hof gemeinsam anzusehen. Unter

den Kisten, die der fremde Junge so bereitwillig aufgestapelt hatte, liegt das Kind, erdröselt. Im Mund des Toten stellen Gerichtsmediziner Sperma fest.

Die Polizei sucht monatelang nach einem 12 bis 14 Jahre alten, etwa 1,50 Meter großen, sehr schlanken Jungen mit dunkelblonden Haar, Kinderheime und Schulen werden überprüft. Die Beschreibung des mutmaßlichen Täters wird bekanntgegeben. Handzettel werden verteilt. Ende des Jahres 1991 stellt die Polizei die Ermittlungen ein.

Zwei Monate später, am 14. Februar 1992, verschwindet in dieser Gegend zwischen der Leipziger Innenstadt und dem Stadtteil Connewitz wieder ein Kind, der achtjährige Manuel Kunze aus der Harndenbergstraße. Am Nachmittag war er auf dem Spielplatz an der Arthur-Hoffmann-Straße gegangen. Zwei Mädchen sehen ihn, wie er in Begleitung eines größeren Jungen von dort weggeht.

Die Leipziger Zeitungen bringen Suchmeldungen, unter anderem mit der Beschreibung der Kleidung des Vermissten. Darauf erscheint eines Tages die Familie Fechner aus der Arthur-Hoffmann-Straße auf dem Polizeirevier und gibt einen Anorak ab, der so aussieht wie der in der Zeitung beschriebene. Ihr 14jähriger Sohn Marco, sagt die Mutter, habe ihn am Tag, als Manuel Kunze verschwand, auf dem Spielplatz gefunden.

Sie habe ihn gewaschen. Marco, der öfter von der Schule ausreißt und sich herumtreibt, bringt nicht selten fremde Kleidungsstücke von seinen Touren mit.

Die Polizei befragt den Jungen. Sie läßt sich die Stelle zeigen, wo der Anorak angeblich lag. Marco soll den Polizisten sagen, wo er sich am Tag des Verschwindens von Manuel Kunze aufgehalten hat. Er führt die Beamten zu Ab-

Halbwüchsige ist das eine einzige Abenteuerwelt. Marco hat sich dort seine Lager eingerichtet.

Bei der Polizei verwickelt er sich in Widersprüche. Dann führt er die Beamten zu einem verwahrlosten Hinterhof mit mehreren Garagen. Er beschreibt, wo die nackte Leiche Manuel Kunzes liegt. Er beschreibt, wie er den Jungen vom Spielplatz fortlockte, wie er ihm drohte, die Haare mit einem Feuerzeug abzubrennen, wenn er sich nicht in der Garage ausziehe; wie er ihn in einem Schrottauto zum Mund- und zum Analverkehr zwang; wie er ihn mit verbundenen Augen vor das Auto führte. Ihn würgte, ihm die Ärmel eines Pullovers in den Mund stopfte und ihm die Nase zubielt, bis er nicht mehr atmete.

Während dieser ersten Vernehmung gibt Marco auch die Tötung des Denny Dahl hinter dem Schuppen im Hof des Hauses an der Arthur-Hoffmann-Straße im Jahr zuvor zu. Auch ihn hat er, mit einem Messer drohend, zum Mundverwehr gezwungen und ihm die Kehle zu gedrückt. Doch er sagt auch, daß er nur mehr zum Samenergüß kommt, wenn er an Gewalt denkt. Seit der ersten Tötung wuchsen seine sexuellen Wünsche. Je mehr Gewalt, desto schöner ist es für ihn.

„Aufhängen! Totschlagen! Wo bleibt die Todesstrafe? Vogelfrei! Wollt ihr dieses Schwein sein Leben lang ermähren?“ schrien Menschen 1967 im Gerichtssaal nach dem ersten, in entsetzlicher Öffentlichkeit verhandelten Prozeß gegen Jürgen Bartsch, der Kinder mißbraucht, zerstört und getötet hat-

Getötete Kinder Manuel, Denny

Sie spielten im Hof

rißhäusern, zu verwilderten Grundstücken mit verfallenen Schuppen, die das Stadtbild der Arbeitervorstadt Connewitz abseits der staubigen Hauptstraßen mit ihren ratternden Straßenbahnen („Duböcks Rache“) prägen.

In den verlassen Ruinen, in rostigen Schrottautos, dem Dschungel wildwuchernder Natur und stinkendem Müll tauchen zwielichtige Gestalten unter. Einzelne Häuser sind besetzt, zum Beispiel von „militanten Animalistinnen“ oder „syffisanten Fettschanten“, wie auf Brettern vor den eingeschlagenen Fensterhöhlen zu lesen ist. Für Kinder und

Wohin mit ihnen?

Gerhard Mauz über Bartsch, Hagedorn und Fechner

voll zur Rechenschaft zu ziehen für jede Stunde ihres Lebens. Und es finden sich immer und überall Psychiater, auf die sich die Gesellschaft verlassen kann.

Auch Jürgen Bartsch ist zunächst für schuldfähig und erst in seinem zweiten Prozeß wenigstens für vermindert schuldfähig befunden worden. In der DDR war man konservant bis zur Todesstrafe. Die Psychiatrie, die das ermöglichte, greift heute. Man habe ihr zugesichert, die Strafe werde nicht vollstreckt werden.

Heute fragt man sich in einem wiedervereinigten Land, was mit Marco Fechner geschehen soll. Wohin mit ihm? An Erwin Hagedorn hat die DDR versagt, ihre Justiz und ihre Psychiatrie - an Jürgen Bartsch die BRD in gleicher Weise.

Marco Fechner sitzt in einer Haftanstalt für Erwachsene. Schleppend kommt das Verfahren voran. Er soll nicht anders behandelt werden als andere. Doch es könnte sein, daß es bald mehr Täter gibt wie ihn und so gar noch jüngere, wenn man nicht begreift, daß hier mehr geschehen und daß man schnell versuchen muß, von ihm in Erfahrung zu bringen, was nur möglich ist, der Junge wird nicht ansprechbarer. Wie Jürgen Bartsch hat Marco Fechner in einem Heim erste homosexuelle Erlebnisse gehabt. Spielt ein unterschätzter Hirnschaden eine Rolle? Jedes Detail kann unendlich wichtig sein.

Der Bundesgerichtshof hob das erste Urteil gegen Jürgen Bartsch 1969 mit der Feststellung auf, das Gericht könne ausnahmsweise genötigt sein, zur Begutachtung einer ganz ungewöhnlichen, nahezu einmaligen Triebnomalie einen weiteren Sachverständigen mit speziellen Kenntnissen und Erfahrungen zu hören.

Wilfried Rasch ist der letzte noch amtierende Psychiater, der am zweiten Prozeß gegen Jürgen Bartsch als Sachverständiger beteiligt war. Er hat ihn - für alle Gutachter im zweiten Prozeß - exploriert, also befragt. Die Brücke zu einer Aufklärung, die vielleicht doch ein paar Schritte weiter bringt, muß endlich betreten werden. Das verlangt auch das Mitgefühl mit den Familien der getöteten Kinder. Man schuldet ihnen, daß alles geschieht, um wenigstens ein paar Einsichten zu gewinnen, mit denen man die Gefahr von Wiederholungen verringern kann.

Professor Otto Prokop, 70, bis 1987 als Österreichischer Direktor des Gerichtsmedizinischen Instituts der Berliner Humboldt-Universität, betrat eines Morgens in den sechziger Jahren den Sektionsaal und ging an den Toten vorbei auf den Oberarzt zu, der die Fälle vorzustellen hatte:

„Es war das tägliche Zeremoniell um 8 Uhr, und die Assistenten waren versammelt. Auf dem einen Sektionsstisch lag eine durch zahlreiche ‚wilde‘ Schnitte getötete Frau und auf dem daneben die Leiche einer anderen ebenso grotesk zerschnittenen Frau.“

„Sagen Sie nichts“, rief Prokop, „so schneidet ein Täter entweder im epileptischen Dämmerzustand oder ein Schizophrener.“

Der berühmte Gerichtsmediziner irrite sich nicht. Der Täter war wegen einer Schizophrenie in der Anstalt gewesen - und als „geheilt“ entlassen worden. Er hatte eine Frau „zur Probe“ getötet und danach seine eigene Frau.

In der Verhandlung hatte sich Prokop nur zur Tatausführung, zur Todesursache und zur Tatzeit zu äußern. Zur Frage der Schuldfähigkeit hörte man einen Gerichtspsychiater. Und da der schizophrene Angeklagte ja als geheilt entlassen worden war, wurde er für voll verantwortlich erklärt. Er wurde zum Tode verurteilt und - soweit sich Prokop erinnern - hingerichtet.

Es ist alles einfacher, wenn ein Mensch, der auf besonders schreckliche Weise getötet hat oder von dem man das überhaupt nicht erwartete, etwa weil er noch so jung ist, für voll verantwortlich erklärt wird. Man muß dann nicht grübeln, ob er in einer Klinik sicher genug verwahrt werden kann und wie man ihn, einen schwer Gestörten oder Kranken, ob mit oder ohne Aussicht auf Heilung, zu behandeln hat.

Professor Wilfried Rasch, 66, der Gerichtspsychiater der Bundesrepublik, hat immer wieder die Willfährigkeit seines Fachs beschriebenen. Er hat von der Eilfertigkeit gesprochen, mit der sich viele den Gehilfenkittel überstreifen, um sich den Gerichten anzudienen; mit der sie in die Rolle schlüpfen, die ihnen jeweils nach der kriminalpolitischen Großwetterlage zugeordnet wird.

Wenn schon Kinder töten und noch dazu so töten wie Jürgen Bartsch, Erwin Hagedorn und Marco Fechner, ist klar, was man von der Psychiatrie will: Die Täter müssen erböse sein und angesichts der Erkenntnisse über

Verteidigerin Zimmermann 22mal lief Marco weg

te. Er tat der Volksstimme bereits 1976 diesen Gefallen mit seinem Tod auf dem Operationstisch, der einer unbewußten Hinrichtung nahekam.

Mit einer öffentlich vertuschten Hinrichtung hatte sich 1972 die DDR den 19jährigen Erwin Hagedorn vom Hals geschafft, den der Anblick gestochener, ausblutender Jungen zum sexuellen Höhepunkt brachte. Nach Erkenntnissen aus dem Fall Bartsch über mögliche Ursachen solcher Verirrungen zu fragen vermieden DDR-Gutachter damals tunlichst: Im fortgeschrittenen Stadium des Sozialismus durfte es eine so schreckliche Fehlentwicklung nicht geben.

Doch die Verbrechen geschahen gleichwohl. Und Hagedorn war ebenso wenig organisch krank wie Bartsch. Al-Böse in ihm. Hagedorn durfte mit dem „Jahundertfall“ in der kapitalistischen Bundesrepublik nichts gemein haben, er mußte verschwinden. Friedhelm Werrmeier hat den Umgang mit Hagedorn in dem Buch „Der Fall Heckenrose“ beschrieben, das dadurch zu einem Zeitdokument geworden ist.

Marco Fechner, mit 13 der jüngste derartige Täter bisher, gilt heute weder als ein sensationeller „Jahundertfall“ wie weiland Bartsch, noch wird der Fall vertuscht. Die Meldung huscht vorüber. Ein wenig Aufgeregtheit vermittelt Berichte in Super über den „Mörder ohne Mitleid“, über „Marco, den kleinen Mörder aus Leipzig“. Ein bißchen Lebenshilfe anschließend in der Leipziger Volkszeitung: Nie mit Fremden mitgehen!

Dieser Rat, erteilt von der seit 30 Jahren in der DDR tätigen Kinderpsychiaterin Gisela Behrendt, die Marco Fechner begutachtet, ist oberflächlich und angesichts der Erkenntnisse über

heim, wurde wieder begutachtet: psychomotorische Unruhe, Schlafstörungen, emotional kaum ansprechbar, hieß es. Eine Kinderpsychiaterin vermutete eine frühkindliche Hirnschädigung.

Marco galt rasch als „nicht führbar“ in einem Normalheim. Ohne Wissen und Zustimmung der Eltern steckte man ihn mit neun Jahren in ein Spezialheim für Schwererziehbare in Saalfeld. Bis heute glaubt der Junge nicht, daß die Eltern davon tatsächlich nichts wußten. In Saalfeld bekam er „Aolept“ und „Parcopan“, stark dämpfende und für ein Kind ungewöhnliche Medikamente. Bei ungebührlichem Verhalten wanderte er für 24 Stunden in eine Arrestzelle ohne Licht.

In Saalfeld wird er erstmals und regelmäßig von älteren Jungen sexuell benutzt. Seit er zehn ist, sagt Marco, macht er es mit Jungen (oder Jungen machen es mit ihm). Zweimal fahren die Eltern zu ihm, weil man ihnen sagt, der Junge habe vom Dach springen wollen. Sie finden auf der Krankenstation ein unter schweren Medikamenten nicht ansprechbares Kind vor.

Nach zwei vergeblichen Jahren im Heim holen sie ihn schließlich nach Haus voran. Bis heute kann er kaum lesen und schreiben. Er läuft weg, wenn immer etwas von ihm verlangt wird, und seien die Anforderungen noch so gering. 22mal sei nach ihm gefahndet worden in der letzten Zeit, sagt die Leipziger Rechtsanwältin Christel Zimmermann, die sich zusammen mit dem Frankfurter Anwalt Horst Loebe um Marco kümmert.

Im Untersuchungsgefängnis von Leipzig - eine Anstalt für Jugendliche gibt es nicht, Marco werde behandelt wie die anderen auch, sagt man so schön - kommt es immer wieder zu Szenen mit dem 14jährigen. Der Junge reißt Eisenstangen vom Bett und geht damit auf die Bodenstände aus dem Fenster. Der Ermittlungsrichter reagiert mit Arrest und nochmals Arrest.

Nach alter DDR-Manier haben die Behörden die Hauptschuld an diesem offenbar irreparablen Kind rasch der von Sorgen zerquälten Familie, vor allem der Mutter, zugeschoben. Die Jugendgerichtshilfe kritisiert ein angebliches Mängelmilieu, das Unvermögen, die Inkonsequenz der Eltern. Als ob Marco zu Hause nur anders, eben „richtig“, hätte behandelt werden müssen.

Die Mutter sieht ihn am 14. Februar kurz vor der Tötung des Manuel Kunze von der Wohnung aus auf dem Spielplatz. Wieder einmal war er tagelang unterwegs gewesen. Sie geht nicht hinter, es hätte keinen Sinn. Wenn er kommt, dann nur von sich aus. Stunden später, nach der Tat, steht er vor der Tür.

Wald, auf der Wiese neben dem Schulgarten, in der Hofpause. Einmal hätte sie beinahe der Schuldirektor erwischt.

Neun Kinder hat er mißbraucht und wieder laufengelassen, sagt Marco. Mit Mädchen hat er es nur versucht, Knaben gefielen ihm besser. Zunächst wurde gespielt, dann ging es irgendwohin, wo kein Mensch war. Warum offenbaren sich die Opfer nicht? Oder schweigen auch die Erwachsenen aus Angst vor Gerede?

Die Eltern des 1977 an Heiligabend geborenen Jungen Marco Fechner, eine ganz normale, geordnete Familie mit drei Kindern, haben sich über Jahre verweigert und immer wieder vergebens um Hilfe bemüht. Der um ein Jahr ältere Bruder, die zwei Jahre jüngere

Abtransport der Leiche Dennys: Ein Anorak führte zum Täter

Schwester - wohlgeratene Kinder, allerdings immer etwas abgedrängt vom Sorgenkind Marco, dem mittleren, das schon als Kindergartenkind auffiel. Er biß und kratzte die Erzieher, schlug wild um sich. Körperlich und geistig schien er nicht altersgerecht entwickelt.

Obwohl ihn die Eltern nicht für reif hielten, wurde er 1984 eingeschult. Ärztliche und pädagogische Untersuchungen ergaben angeblich keine Besonderheiten. Die Auffälligkeiten verstärkten sich. Marco störte, er lernte nicht. Eine erste psychologische Untersuchung zeigte, daß er vor allem, wenn Leistung von ihm verlangt wurde, auffällig reagierte.

Er kam auf die Sonderschule. Auch dort ging es nicht besser. Marco riß aus, stahl erstmals. Die Eltern wußten nicht mehr weiter mit ihm. Sie baten, das Kind in die Hände professioneller Erzieher zu geben. Marco kam in ein Kinder-

Bartsch und Hagedorn längst korrekturbedürftig. Der „Fremde“ vor dem da gewart wird, kann auch ein Kind sein, das man kennt, ein Schulfreund, ein Spielkamerad. Ein Kind, von dem man vielleicht sogar schon mehr weiß als von anderen.

Auf die Spur des seinerzeit verweigert gesuchten Täters von Eberswalde, Erwin Hagedorn, führte erst die Befragung von Kindern, die ihn zumindest vom Sehen kannten. Bartsch, Hagedorn und Fechner hatten wiederholt versucht, sich an Kinder heranzumachen, ehe ihnen die Vollendung einer Tat gelang. Es gab Attacken, Spielereien, die unversehens bedrohlich wurden. In allen drei Fällen, so ist zu vermuten, hätte Schlimmes verhindert werden können,

wenn davongekommene Opfer nicht voller Scham geschwiegen hätten. Denny Dahl und Marco Fechner gingen in dieselbe Schule. Vor der Tat spielten sie zusammen Verstecken. Manuel Kunze kam mit Marco auf einem Spielplatz ins Gespräch, der in unmittelbarer Nähe der elterlichen Wohnung beider liegt.

Als Marco Fechner schon in Untersuchungshaft saß, meldete sich ein Vater bei der Polizei und gab an, der Junge habe einmal versucht, seiner achtjährigen Tochter die Hose herunterzuziehen. Bei der Vernehmung der um ein Jahr älteren Schwester, an der er teilnimmt, fällt der Vater aus allen Wolken.

Die ältere Tochter, die mit Marco zur Schule ging, sagt vor der Polizei nicht nur, daß der Junge der kleinen Schwester „den Puller in die Muschi gesteckt“ hat. Auch mit ihr, der Älteren, hat er längst und mehrfach dasselbe getan: im

Vom Stiefvater miß- braucht-Mütter verstieß 11jährige

EXPRESS-Report
2. Folge

Die Kinder vom Köerner Hauptbahnhof

Alkohol, Drogen, Prostitution

Sie sind zu Hause zwischen Drogendealern und Prostituierten. Sie sind zu Hause zwischen Drogendealern und Prostituierten. Sie sind zu Hause zwischen Drogendealern und Prostituierten.

noch schlimmer: „Immer wenn Mama kelnern war, schlich er sich in mein Zimmer, faßte mir an die Brüste und küßte mich. Eines Tages wart er mich auf dem Bett und versuchte, in mich einzudringen. Ich zitterte vor Angst, schrie wie ein Spieß – bis ich mich endlich losreißen konnte.“

Beate (14): „Ich ekle mich vor den Freiern“

Seit zwei Jahren geht sie auf dem Babystrich anschnappen

EXPRESS-Report
2. Folge

Die Kinder vom Köerner Hauptbahnhof

Alkohol, Drogen, Prostitution

Sie sind zu Hause zwischen Drogendealern und Prostituierten. Sie sind zu Hause zwischen Drogendealern und Prostituierten. Sie sind zu Hause zwischen Drogendealern und Prostituierten.

Die Geschäftsleute auf dem Bahnhof freuen sich über die Wachleute. Durch Stadstreicher und Diebe, die sich vor oder in den Läden aufhalten, wird die Kundschaft abgeschreckt. Viele der 32 Geschäfte haben kaum noch Umsatz. Ein Kaufmann: „Hier regieren Diebstahl, Prostitution und Drogenhandel!“

Von FRED SELLIN und REINER WIRTZ
Sie dösen in der Sonne – übermüdet, hungrig. Ihre Blicke sind leer, ihre Augen rot unterlaufen. „Wenn du rumrutschst, seibert und stöhnt. Manche Typen lecken mir das Gesicht ab und stinken dabei widerlich aus dem Mund. Dann kneife ich nur fest die Augen zu und halte den Atem an. Was soll ich denn machen? Ich brauche das Geld.“

Rund 30 Kinder leben ständig am Bahnhof. Eine seitsame Großfamilie, die zwischen Drogendealern und Prostituierten umherstreift. Die meisten sind aus Heimen ausgerissen. Um überleben zu können, gehen sie betteln, klauen, knacken Autos oder prostituieren sich.

Die 150 000 Reisenden, die täglich ankommen, umsteigen oder abreisen, achten nicht auf die 10- bis 17-jährigen. Nur die Polizei kennt sie alle. Wie Beate hat fast jeder von ihren Freunden Bahnstahlschweiß. Unter den Kids eine Auszeichnung. „Da hält sich aber keiner dran. Du mußt nur aufpassen, daß dich die Bullen nicht erwischen“, sagt sie trotzig. Doch das ist in den letzten Wochen schwer geworden. Polizisten gehen pausenlos Streife. „Ich wurde schon 173 Mal festgenommen.“

EXPRESS-Report 17. Folge

Die Kinder vom Kölner Hauptbahnhof

Alkohol, Drogen, Prostitution

Sie sind zu Hause zwischen Domplatte und Gleis 11. Gehen auf den Babystrich, schnorren oder kluaren. Rund 30 Kinder leben auf dem Kölner Hauptbahnhof - zwischen Prostitution, Alkohol und Drogen. Einige von ihnen erzählten EXPRESS ihre Geschichte.

Jens (14): Sein Arbeitsplatz ist das Männerklo

stien Freier. „Der trug tolle Klamotten, einen Seiden-Anzug und schwarze Lackschuhe. Wir führen in seinem unter die Zoobrücke. Er gab mir gleich 100 Mark. Aber ich habe danach geheult. Ich fühle mich so dreckig.“ Doch über das Geld freute Jens sich riesig.

Er trieb sich immer öfter am Hauptbahnhof herum, freunde sich mit den anderen Bahnhofskindern an. Jens ging nur noch selten zur Schule, bald gar nicht mehr. Die Lehrer schrieben blaue Briefe. Seine Mutter verprügelte ihn, weil er schwänzte.

Seit der Scheidung - Jens' Vater hatte die beste Freundin der Mutter geschwängert - war sie nervlich am Ende, nahm ständig Beruhigungstabletten. „Nur weil ich ein paar Tage meine Bude nicht aufgeräumt hatte, drehte sie im Februar plötzlich durch und schickte mich raus.“ Sie Doch Jens fuhr zum Bahnhof und suchte Stefan, der inzwischen dort lebte. Seitdem steht auch der 14-jährige abends oft am Geländer der Herren-Toilette, zugekifft mit Hasch.

Schnell lernte der hochgeschossene Junge mit der orangen Strähne im Haar, wie man Freier anlockt: „Haste mal eine Zigarette?“ Dann nickt er mit dem Kopf oder zwinkert mit dem linken Auge.

So genießt er am Heimfahrtstag an einen verstorbenen Mann Ende 30. Der fuhr mit ihm mit der Straßenbahn zur Messe. Im Rheinpark war keiner mehr.

„Gott sei dank, denn ich mußte vor ihm stinpen, dabei befriedigte sich selber.“ Doch so leicht verdient Jens sein Geld selten.

Etwas eine Woche darauf sprachen zwei schlecht gekleidete Männer den Jungen an. Sie wollten mit ihm Sex in ihrer Wohnung am Hansaring und versprachen 200 Mark. Da ging er mit.

„In der verdreckten Bude fielen die über mich her und fesselten mich ans Bett. Ich kriegte panische Angst, wollte mich losreißen. Doch das machte die erst richtig wieder.“ Die Männer zogen

schworen. Was aus ihm werden soll, weiß er nicht.

Schafft es Freundin Martina, ihn vom Bahnhof wegzuholen? Seit fünf Wochen ist Jens in die 14-jährige Gymnasiastin verliebt. Ihr beichtete er sein Leben als Strichjunge. Jens mußte dem blonden Mädchen versprechen, nie wieder zum Bahnhof zu gehen.

Er hielt sein Versprechen - 14 Tage, dann brauchte er Geld. Seitdem steht er nachts wieder vor dem Bahnhofsklo, alle Namen geändert

Von FRED SELLIN und REINER WIRTZ

Wenn du mitkommst, kriegste einen Hunderter.“ Auf dem engen Bahnhofsklo stinkt es nach Urin und Desinfektionsmittel. Jens (14) ist schart auf das Geld - dann kann er sich endlich seinen neuen Walkman leisten.

Er hockt sich auf die Klo-Brille, knopft seinem Freier die Hose auf. „Mach schon“, stöhnt der erregt und steckt ihm seinen versprochenen Schein ins Hemd.

Zehn Minuten später schneichen sich die zwei in seinem unbeobachteten Moment aus der Toilette. Vor dem Würstchenstand Jens' Freund Stefan (16).

Die zwei Stricher kennen sich aus der Mülheimer Gesamtschule. „Bei einem Schulausflug vor drei Jahren hat mich Stefan angemacht. Der kam nachts einfach in mein Bett und befummelte mich.“

Anfangs war das Jens noch unangenehm, doch nach der Fahrt trieben es die beiden oft auf dem Schuiklo. „Ist doch nichts dabei, machen doch alle mal“, meint der 14-jährige.

Zwei Wochen vor Weihnachten nahm ihn Stefan dann das erste Mal mit zum Bahnhofsstrich. „Er redete mir ein, daß ich hier leicht Geld verdienen kann.“ Schon am nächsten Tag ver-

schaffte er ihm den ersten Freier. „Der trug tolle Klamotten, einen Seiden-Anzug und schwarze Lackschuhe. Wir führen in seinem unter die Zoobrücke. Er gab mir gleich 100 Mark. Aber ich habe danach geheult. Ich fühle mich so dreckig.“ Doch über das Geld freute Jens sich riesig.

Er trieb sich immer öfter am Hauptbahnhof herum, freunde sich mit den anderen Bahnhofskindern an. Jens ging nur noch selten zur Schule, bald gar nicht mehr. Die Lehrer schrieben blaue Briefe. Seine Mutter verprügelte ihn, weil er schwänzte.

Seit der Scheidung - Jens' Vater hatte die beste Freundin der Mutter geschwängert - war sie nervlich am Ende, nahm ständig Beruhigungstabletten. „Nur weil ich ein paar Tage meine Bude nicht aufgeräumt hatte, drehte sie im Februar plötzlich durch und schickte mich raus.“ Sie Doch Jens fuhr zum Bahnhof und suchte Stefan, der inzwischen dort lebte. Seitdem steht auch der 14-jährige abends oft am Geländer der Herren-Toilette, zugekifft mit Hasch.

Schnell lernte der hochgeschossene Junge mit der orangen Strähne im Haar, wie man Freier anlockt: „Haste mal eine Zigarette?“ Dann nickt er mit dem Kopf oder zwinkert mit dem linken Auge.

So genießt er am Heimfahrtstag an einen verstorbenen Mann Ende 30. Der fuhr mit ihm mit der Straßenbahn zur Messe. Im Rheinpark war keiner mehr.

„Gott sei dank, denn ich mußte vor ihm stinpen, dabei befriedigte sich selber.“ Doch so leicht verdient Jens sein Geld selten.

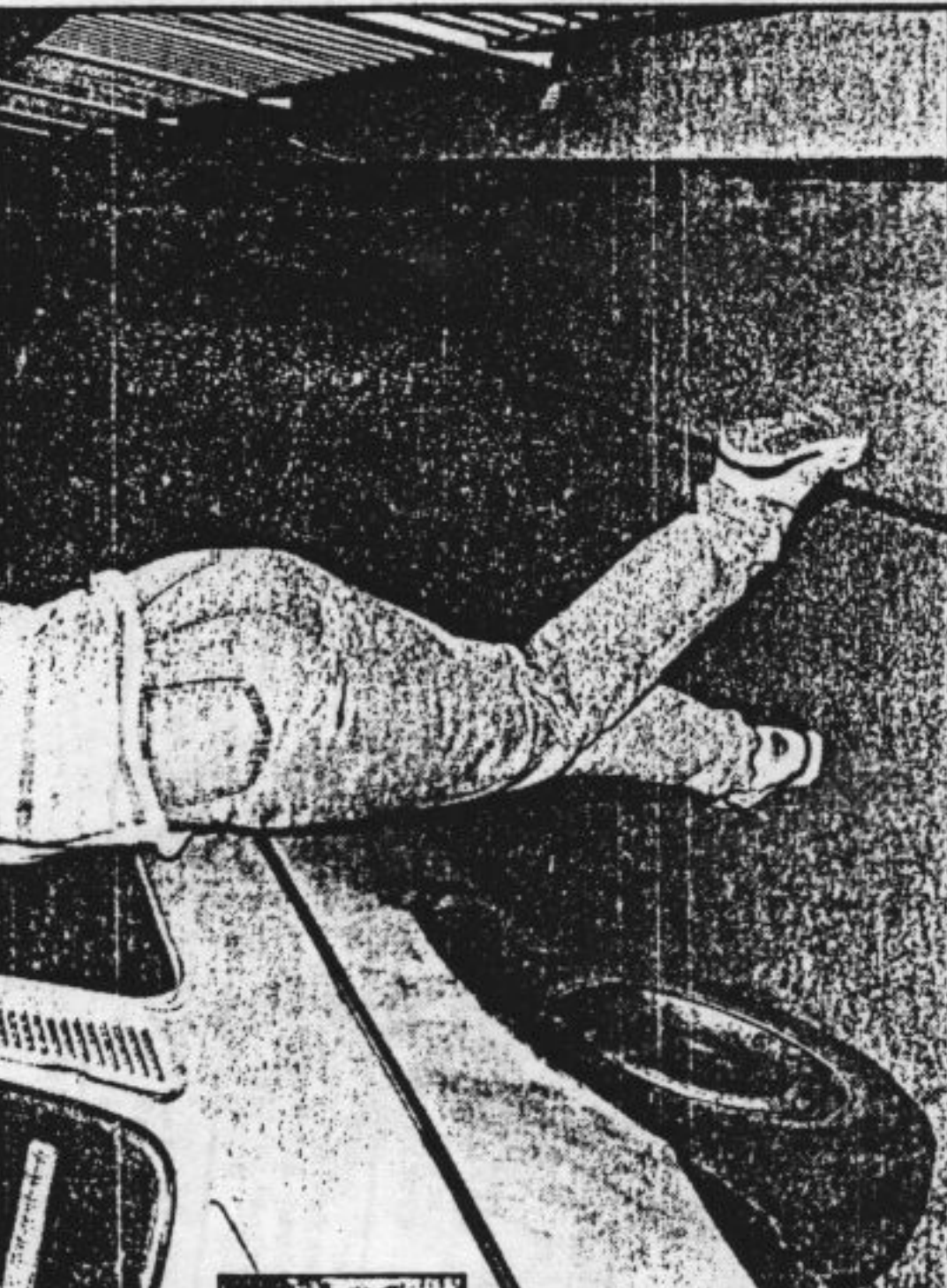
Etwas eine Woche darauf sprachen zwei schlecht gekleidete Männer den Jungen an. Sie wollten mit ihm Sex in ihrer Wohnung am Hansaring und versprachen 200 Mark. Da ging er mit.

„In der verdreckten Bude fielen die über mich her und fesselten mich ans Bett. Ich kriegte panische Angst, wollte mich losreißen. Doch das machte die erst richtig wieder.“ Die Männer zogen

schworen. Was aus ihm werden soll, weiß er nicht.

Schafft es Freundin Martina, ihn vom Bahnhof wegzuholen? Seit fünf Wochen ist Jens in die 14-jährige Gymnasiastin verliebt. Ihr beichtete er sein Leben als Strichjunge. Jens mußte dem blonden Mädchen versprechen, nie wieder zum Bahnhof zu gehen.

Er hielt sein Versprechen - 14 Tage, dann brauchte er Geld. Seitdem steht er nachts wieder vor dem Bahnhofsklo, alle Namen geändert

Beate am Autostrich. Drei- bis viermal die Woche geht die 14-jährige anschaffen. Kunden hat sie immer, denn Kinder sind begehrte bei vielen Freiern.

Die erschütternde Beichte einer 14-jährigen, die nur an die nächste Nacht, nicht aber an ihre Zukunft denkt. Anders ihre Freundin Yvonne, die sich nach einer Pflegefamilie sehnt. Zwei Kinder von rund 300, die jährlich auf Kölns Straßen aufgefunden werden (siehe Kasten rechts).

Freier nicht ertragen.“

Der Mann wurde einer von Beates Stammfreiern.

„Es war am 29. November kurz vor 21 Uhr. Es regnete Bindröhen. Ich hatte Angst. Mein Kunde war 35 - so ein glatter Typ mit Anzug und Krawatte. Wir machten es in einem kleinen, muffigen Hotel. Da kostet das Zimmer 25 Mark die Stunde.“

„Ich legte mich auf das alte Holzbett, das Bettzeug stank.“ Vergilbte, blumige Tapeten an den Wänden, ein stumpfer Spiegel hinter der Tür, im Lampenschirm surrten Fliegen. „Es ging alles schnell, ich hatte vorher kassiert - 120 Mark.“

Der Mann wurde einer von Beates Stammfreiern.

300 Kinder leben auf der Straße

„Rund 600 Wohnungslose sind bei der Stadt registriert“, so Sozialdezernentin Ute Christianissen. Die Dunkelziffer dürfte allerdings um ein Vielfaches höher sein. Kinder sind gar nicht aufgeführt. Jugendamtstichter Joachim Henkel schätzt aber, daß rund 300 Mädchen und Jungen auf der Straße leben. Thomas Specht-Kittler von der Bundesarbeitsgemeinschaft für Wohnungslosenhilfe: „Von den eine Million Obdachlosen in Deutschland sind über 200 000 Kinder und Jugendliche.“ Die Stadt Köln und gemeinnützige Vereine bieten den Obdachlosen Kontaktposten, Heime, Suppenküchen und Kleiderkammern. Doch viele nehmen die Angebote nicht an.

Exp. 25.06.92

Duitsland start campagne tegen kindermishandeling

DOOR ONZE CORRESPONDENT HC 1-7
Bonn - In Duitsland start vandaag een grootscheepse campagne tegen kindermishandeling. Een kleine teddybeer met een schaar in zijn buik is als beeldmerk voor de actie gekozen. Het mishandelde beertje zal onder meer op posters en stickers worden gebruikt om de aandacht te vestigen op de angstwekkend omvangrijke kindermishandeling en seksueel misbruik van kleine kinderen. Voorzichtige schattingen spreken over vijftigduizend tot zelfs driehonderdduizend gevallen van mishandeling jaarlijks in de zogenaamde 'oude Bondsrepubliek' alleen. Schattingen, laat staan cijfers, over dit fenomeen in de voormalige DDR kan niemand nog geven. 'Geen geweld tegen kinderen - signalen zien - hulpkreten ho-

ren!' Onder dat motto wordt de actie gevoerd. De minister voor vrouwen en jeugd, dr. Angela Merkel, onderstreept dat de actie vooral bedoeld is om de kindermishandeling uit de taboesfeer te halen. De Duitse samenleving wil liever niet weten dat er op zulke grote schaal kinderen mishandeld worden. Daarom zal ook geprobeerd worden de mensen duidelijk te maken dat ze hulpvragende kinderen moeten geloven. „Het gaat er niet zozeer om de daders te straffen, maar om die hulp te verlenen waar het kind het meest bij gebaat is“, aldus de minister. Op middellange termijn zullen ook de hulpdiensten in de Bondsrepubliek beter bemand en gehuisvest moeten worden, zeker als het aantal meldingen van gevallen van mishandeling gaat toenemen.

Sexuelle Belästigung - Beamte nahmen Kinder nicht ernst

Bielefelds Jugendamtsleiter Paul Hirschauer bekam Hinweis auf sexuellen Mißbrauch von Heimkindern. Er hielt das für „Gerüchte und vage Vermutungen“

Sozialarbeiter Gellrich hörte von sexueller Belästigung im Kinderheim - und fand keine Beweise. Jetzt will die Staatsanwaltschaft anklagen

gazin, in denen Friedrich N. Kindersex anbot. Erhard Büscher (54) vom Kreisjugendamt Siegburg behauptet heute, daß die Mädchen unter der Fehleinschätzung seiner Mitarbeiter leiden mußten. Er sagt: „Der Schutz der Kinder steht immer an erster Stelle. Aber im Rahmen unserer Möglichkeiten haben wir wirklich alles getan.“

Aber mit dieser Argumentation, so die frühere Kinderschutzbund-Präsidentin, Prof. Gisela Oestreich, darf sich heute niemand mehr herausreden. „Denn die Fälle von sexuellem Mißbrauch von Kindern nehmen rapide zu“, sagt sie. „Auf der anderen Seite wird im Sozialbereich immer mehr gekürzt, Personal und Geld. Also darf man sich nicht fragen, warum die Behörden versagen.“

Geschickt. Doch es gibt Fälle, wo es für das Versagen der Jugendämter keine Entschuldigung gibt.

Ein Beispiel aus Nordrhein-Westfalen. Der 14-jährige Waise Martin D. geht zum Jugendamt Bielefeld und packt aus: „Unser Heimleiter Edgar M.“ sagt der Junge, „macht seinen Mittagsschlaf immer bei den Mädchen.“

Keiner nimmt den Jungen ernst. Weder Sozialarbeiter Gellrich, noch Jugendamtsleiter Paul Hirschauer. „Für uns war es mehr ein Gerücht“, sagt der Amtschef heute. „Wir stuften die Schilderungen des Jungen als vage Vermutungen ein.“

Die Staatsanwaltschaft Münster ist ganz anderer Ansicht. Sie ermittelt gegen den Heimleiter wegen „sexuellen Mißbrauchs von Schutzbeholdenen“. Über mehrere Jahre hinweg, so Oberstaatsanwalt

und Vater war besorgt um Stefanie und Katrin. Er erfuhr bald, daß sie mit einem wegen sexuellen Mißbrauchs von Kindern verurteilten Mann unter einem Dach leben mußten.

Das Kölner Jugendamt wurde alarmiert. Es sah keinerlei Gefahr. Heute klingt ein Schriftsatz des Amtes wie Hohn: „Für die Identität des Herrn N. und zur Bewältigung seiner Vergangenheit bilden die Kinder einen wichtigen Faktor.“ Und das nach einem Umzug der Familie zum Jugendamt Siegburg, fand sogar: „N. versteht es, in kindgerechter Weise auf die Belange der Kinder einzugehen.“

Wie „Kindgerechter“ Friedhelm N. wirklich war, zeigte schließlich eine Hausdurchsuchung. Die Polizei fand Porno-Fotos von den beiden Kindern und Anzeigen in einschlägigen Ma-

die zu einem Drama führte. Angelika B., das wußte jeder im Jugendamt Köln, war psychisch krank. In einem Aktenvermerk der Behörde vom 12. Dezember 1991 heißt es: „Frau B. hat extrem große Probleme bei der Haushaltsführung, was sich negativ auf die äußere Versorgung der Kinder niederschlägt.“ Deshalb war ein Helfer engagiert worden, der die Mutter und ihre zweieinhalbjährigen Zwillinge betreute. Der Helfer ging in Urlaub. Niemand kümmerte sich um seine Vertretung. Schreckliche Folge: Die Mutter ließ ihre Zwillinge verhungern.

Kölns Jugenddezernent Franz-Josef Schulte will vom Vorwurf der Schlampe nichts wissen: „Ob überhaupt jemand von meinen Mitarbeitern die Aufsichtspflicht verletzt hat, muß erst einmal die Staatsanwaltschaft klären.“ Die ermittelt inzwischen sogar wegen fahrlässiger Tötung gegen das Jugendamt. Der Beamte bleibt dennoch preußisch kühl, als er sagt: „Vielleicht hätte man die beiden kleinen Kinder besser im Heim untergebracht. Aber im Nachhinein ist man ja immer schlauer...“ Ein Bericht von Simone Danne und Josef Hufelschulte

Trauriges Ende eines Behörden-Skandals: Die Leichen der verhungerten Kinder werden abtransportiert

Privat spielte Heimleiter M. den braven Familienvater - Pflegekinder behaupten: Er hat uns gemißhandelt.

Michaela (10) über ihren Heimleiter M.: „Immer wieder kam er zu mir aus dem Bett.“ Die Staatsanwaltschaft: „Der Mann wollte Sex mit Kindern“

Heimleiter Edgar M. legte sich nach dem Vorwurf des sexuellen Mißbrauchs von Kindern mit ins Krankenhaus

Zwei Kinder verhungerten Kölns Jugenddezernent Franz-Josef Schulte: „Hinterher ist man klüger...“

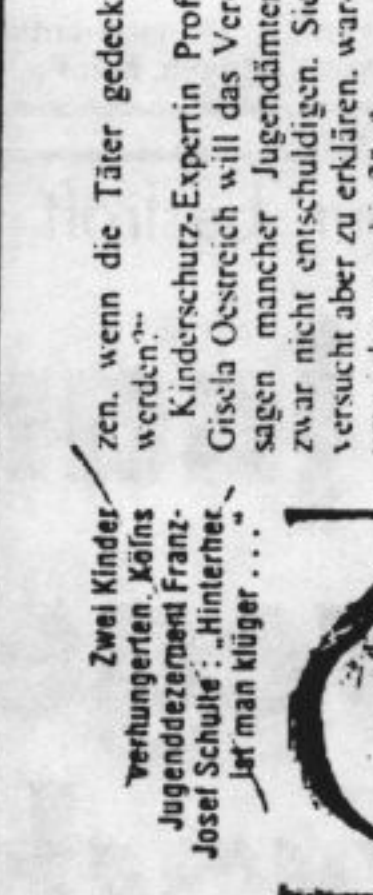
Angellina B. war psychisch krank. Das Jugendamt stellte einen Helfer zur Pflege ihrer beiden Kleinkinder ab. An dessen Urlaubsvertretung dachte niemand - die Kinder mußten verhungern

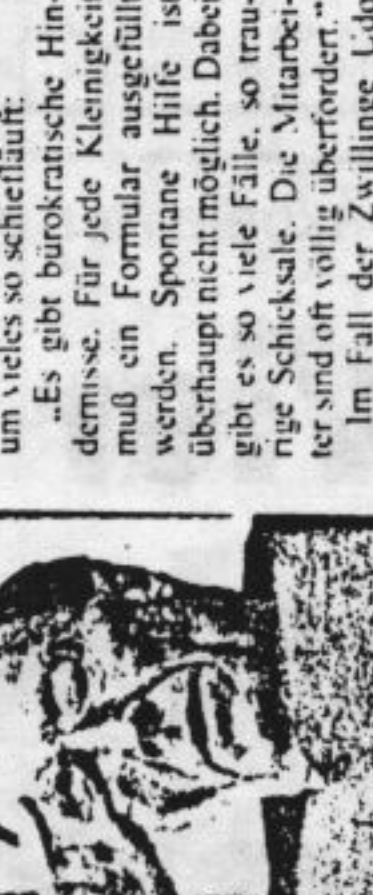
Egon Weillke, soll sich Edgar M. an Mädchen vergangen haben - sogar an seiner eigenen Tochter. Oberstaatsanwalt Weillke ist in diesem Fall auf die Jugendbehörden nicht gut zu sprechen: „Bei unseren Ermittlungen waren wir fast nur auf die Aussagen der Heimkinder angewiesen. Das zuständige Jugendamt ist von sich aus nicht aktiv geworden.“

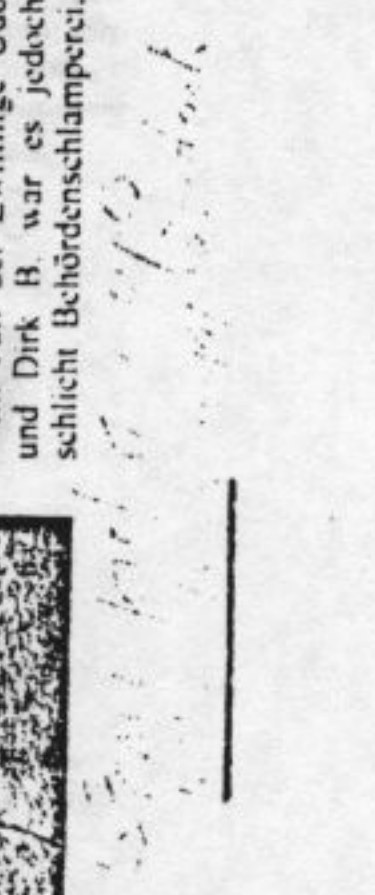
„Amtschef Udo ter Haseborg wußte keinen Rat. Er wollte es den Verwandten überlassen, ob sie eine Anzeige machen. Haseborg: „Ich bin rechtlich nicht verpflichtet, die Polizei zu informieren. Nur wenn Wiederholungsgefahr besteht, schalten wir sie ein.“

Dies wiederum bringt Kripochef Hermann Ego in Rage: „Hier wurde ein Rechtsbrecher von Amts wegen verschont. Wie soll man die Opfer schützen.“

Wie soll man die Opfer schützen. Ein Beispiel aus Bayern: Mutter und Oma einer Sechsjährigen gehen zum Kreisjugendamt Weilheim. Der Stiefvater hatte versucht, das Kind in der Badewanne zu vergewaltigen.

2 QUICK

Nieuwsblad van het Noorden • donderdag 2 juli 1992

Zes jaar cel geëist wegens herhaalde verkrachting

Van onze justitiemedewerkster
ASSEN — Volgens de van meervoudige verkrachting verdachte B.J.A.N. (50) uit Elim is er in 1990 een machine tegen hem in gang gezet die draait om de knickers. De grondslag voor de aangiften en belastende verklaringen over seksueel misbruik binnen het gezin zouden hun oorzak vinden in schulden van de kinderen aan hun stiefvader. Er lopen civiele procedures waarin N. studiegeld van zijn stiefdochter terugvordert en schadevergoeding wegens vermeende brandstichting in de ouderlijke woning van een stiefzoon. Een ex-werkneemster, die aangifte deed van verkrachting door haar ex-baas,

zou daarentegen nog achterstallig loon van hem vorderen.

Officier van justitie mr. E. Läkamp eiste gisteren bij de rechtbank in Assen zes jaar gevangenisstraf tegen B. Zij stelde dat de geldzaken totaal niet ter zake doen in de strafzaak. Zij acht bewezen dat N. zijn stiefdochter vanaf 1982 - het meisje was toen 13 jaar - tot 1990 regelmatig heeft verkracht. De vrouw die in het bedrijf van N. werkte zou in jaren '83 tot '86 vier of vijf keer door hem zijn verkracht. Vorig jaar deden beide vrouwen aangifte.

De man ontkent de beschuldigingen, maar geeft wel toe dat hij

sexuele relaties heeft gehad met beide vrouwen, op vrijwillige basis. Ter onderstreping van het vrijwillige karakter liet hij weten dat de stiefdochter een soort draagmoederschapsovereenkomst met hem had afgesloten. Zij deed volgens hem aangifte nadat ze gemanipuleerd werd door haar broer en haar natuurlijke vader.

Inmiddels is vast komen te staan dat twee zonen in het gezin seksueel zijn misbruikt door de echtgenote van N., de 56-jarige B.S. Zij is enkele weken geleden wegens ontucht tot een jaar voorwaardelijke gevangenisstraf veroordeeld. Deze veroordeling gold ook het feit dat zij het seksuele

contact tussen de vader en de dochter had bevorderd.

Mr. Läkamp stelde dat de kinderen jarenlang onder de terreur van N. hebben geleefd. Die terreur uitte zich op seksueel gebied maar ook in het dagelijks leven. "Zij zijn in hun jeugd ernstig mishandeld door een man van wie zij financieel en emotioneel afhankelijk waren," aldus mr. Läkamp.

De strafzaak tegen de man is tot twee maal toe aangehouden voor het horen van de, nu volwassen, kinderen, de ex-werkneemster en de moeder als getuigen op de zitting. De meeste verhoren hadden achter gesloten deuren

plaats, buiten aanwezigheid van de verdachte.

Raadsman mr. P. Doedens plaatste gisteren grote vraagtekens bij het bewijs in deze zaak. Hij sprak van een soort "Oude Pekela-effect". De hulpverlening en de politie zien volgens hem niet meer de normale verhoudingen zodra het woord incest valt. "De hel breekt dan los," volgen Doedens. De ondervraging van de getuigen is dan niet altijd even objectief. Het beeld dat door de vermeende slachtoffers wordt geschilderd met een volgens hem overdreven fanatisme en selheid is veel te zwart en klopt niet met de werkelijkheid.

Uitspraak op 15 juli.

Sexuele 'terreur' bestraft

Vier jaar cel wegens verkrachten stiefdochter

Van onze justitiemedewerkster

ASSEN — Wegens herhaalde verkrachting van zijn stiefdochter is de 50-jarige B.J.A.N. uit Elim gisteren tot vier jaar gevangenisstraf veroordeeld. De rechtbank in Assen sprak de man vrij van meervoudige verkrachting van zijn voormalige secretaresse. Volgens de aangifte zou dit vier of vijf keer gebeurd zijn. Officier van justitie mr. E. Läkamp had wegens beide feiten zes jaar cel geëist.

De rechtbank acht bewezen dat man zich vanaf 1982, toen de stiefdochter 13 jaar was, tot 1990 regelmatig aan het meisje vergrepen heeft. De 56-jarige echtgenote van de man, B.S., werd al eerder tot een jaar geheel voorwaardelijke celstraf veroordeeld wegens het bevorderen van het seksuele contact tussen haar man en haar dochter en wegens ontucht met twee van haar zonen. De officier had tegen de vrouw een jaar onvoorwaardelijk geëist.

Bij de strafmaat nam de rechtbank in aanmerking dat de vrouw ook als slachtoffer van de dominante en agressieve man moet worden gezien.

De man heeft steeds ontkend. Hij gaf toe dat hij seksuele relaties met beide vrouwen had gehad, maar die bestonden volgens hem geheel vrijwillig, en met de stiefdochter pas vanaf haar achttiende jaar. Volgens de man hadden de kinderen aangifte van seksueel misbruik gedaan nadat hij duizenden gulden van hen terugvorderde wegens opvoedingskosten, studiegeld en schade door een vermeende brandstichting in de ouderlijke woning door een van de zonen.

De officier stelde twee weken geleden dat deze zaken niets van doen hebben met de strafzaken. Volgens haar hebben de kinderen jarenlang onder de terreur van de man geleefd, niet alleen op het seksuele vlak, maar ook in het dagelijkse leven.

Pupillen Maasbrachts internaat jaren misbruikt door groepsleider

Twee jaar geëist voor ontucht met schipperskinderen

ROERMOND - Overmand door emoties en gebroken door schaamte- en schuldgevoelens bood de 44-jarige Roermondenaar R. van der W. gistermorgen voor de rechtbank zijn excuses aan. "Ik heb ontzettend veel spijt en ga keihard werken aan een toekomst waarin dit soort dingen niet meer kunnen gebeuren."

Met "dit soort dingen" doelde de verdachte op hetgeen zich gedurende circa acht jaar heeft afgespeeld binnen het internaat voor schipperskinderen Prins Bernhard in Maasbracht. Van der W. was daar groepsleider en pleegde in die periode met zeker vijf minderjarige jongens ontucht. In sommige gevallen ging dat erg ver, tot anale seks toe. Een enkele keer nam de groepsleider ook pupillen - in die tijd tussen de twaalf en zestien jaar - mee naar zijn woning in Roermond.

Einde

Op twaalf maart dit jaar kwam daar een einde aan. Twee slachtoffers die jarenlang uit schaamte hun mond hielden, stapten naar de directeur van Prins Bernhard. Die ging op zijn beurt verhaal halen bij Van der W.

De groepsleider bekende, werd onmiddellijk ontslagen en ingerekend door de politie.

Om de slachtoffers (drie van de vijf misbruikte kinderen waren gisteren in de rechtszaal) "heel duidelijk te laten zien dat de samenleving Van der W.'s praktijken niet accepteert" eiste officier van justitie mr. H. Drogen twee jaar gevangenisstraf met aftrek van voorarrest. De groepsleider zou de drie slachtoffers die daartoe een verzoek indienden bovendien elk 1.500 gulden moeten betalen voor psychische schade. "De kinderen kunnen daarmee bijvoorbeeld op vakantie. Belangrijker is echter het directe gebaar richting slachtoffers", aldus de officier.

Gevoelens

Zowel reclassering als districtpsychiater E. Jacob hebben zich de voorbije maanden uitvoerig bezig gehouden met de vraag hoe het zo ver kon komen met Van der W. Belangrijkste conclusie uit die onderzoeken: de verdachte kon niet uit de voeten met de homofiele gevoelens die hij begin jaren tachtig bij zichzelf gewaar werd. Hij durfde geen contact met volwassen ho-

mo's te zoeken. Daarom zocht de - in die tijd nog gehuwde - groepsleider toenadering tot pupillen.

Behandeling

Openbaar aanklager Drogen rekende de verdachte gisteren vooral aan dat juist een groepsleider moet weten welke geestelijke schade seksueel misbruikte kinderen kunnen oplopen. Het feit dat Van der W. nooit geweld heeft gebruikt, doet daar volgens de officier weinig aan af. "De jongens hebben toch in voortdurende angst geleefd; elke keer als Van der W. avond- of nachtdienst had zaten de pupillen met het gevoel van kom-ie of kom-ie niet." Drogen wilde dan ook niet te lang stilstaan bij de conclusie van de districtpsychiater dat Van der W. tijdens zijn daden verminderd toerekeningsvatbaar was. De psychiatrische behandeling die arts Jacob adviseerde, kan de verdachte wat Drogen betreft in een daarvoor geschikte gevangenis ondergaan.

Enorme dreun

Van der W.'s advocate, mevrouw mr. B. Pesch, vond dat niemand gebaat is bij het "lang in een hokje duwen" van haar cliënt. "Al met al zit hier een hoopje ellende dat met zijn ontslag, alle publiciteit en schuldgevoelens al een enorme dreun heeft gekregen. Als hij niet toevallig op het internaat had gewerkt, had hij zeker contacten met mannen aangeknoopt maar nooit met kinderen. Met een voorwaardelijke straf zou de verdachte direct onder behandeling gesteld kunnen worden." Uitspraak 21 juli.

Ontucht bestraft met dienstverlening

(Van onze rechtbankverslaggeefster)

ZWOLLE - Omdat hij in de jaren 1985 tot en met 1989 met meerdere meisjes ontucht heeft gepleegd, is de 66-jarige M. van E. uit Emmeloord veroordeeld tot 150 uur dienstverlening ter vervanging van drie maanden gevangenisstraf.

Politierichter mr. I. Olland-Dominicus ging daarmee onder de eis door van officier van justitie mr. D.F. Greive, die tegen Van E. 'de volle mep' van 240 uur ter vervanging van zes maanden had geëist.

Van E. kwam in die jaren, en naar eigen zeggen ook nu nog, als vriend over de vloer van het gezin waarvan een van de dochters aangifte heeft gedaan. Vanaf haar twaalfde heeft Van E. haar regelmatig uitgedaagd tot stoeipartijtjes waarbij de man in haar borsten en soms in haar kruis kneep. Eenmaal, toen zij samen in het busje van de Emmeloorder op stap waren, heeft hij haar gevingerd. Deze praktijken duurde voort totdat het meisje zestien jaar was. Haar oudere zusje heeft bij de politie verklaard dat zij uit huis is weggegaan vanwege de 'vieze praatjes' en handtaste-

lijkheden van Van E. Ook een vriendinnetje van het gezin en haar moeder deden aangifte van ontuchtige handelingen van de Emmeloorder. Die ontkende in alle toonaarden en hield het erop dat er een complot tegen hem is gesmeed. 'Ik schijn wel een borstenman te zijn', grapte hij nog toen de politierechter hem alle verklaringen van slachtoffers voorhield. Maar liet vervolgens weten voor een raadsel te staan. 'De kinderen waren altijd gek met me en noemde me zelfs opa. Als ik dan zo slecht was, waarom gingen ze dan met me mee? Ze proberen me kapot te maken', aldus Van E.

Zijn echtgenote probeerde zijn onschuld te ondersteunen door te getuigen dat haar man nooit alleen weg ging met één kind in het busje; dat waren er altijd meer of zij was er zelf bij.

Volgens de officier is Van E. te ver gegaan in zijn relatie tot de meisjes. 'Dit verhaal past heel goed in dit soort zedenmisdriven. De bal gaat pas jaren later rollen en omdat de kinderen in een spanningsveld terecht komen, onderhouden ze vaak nog lang een relatie met de dader. De kinderen zullen er nog jaren last van hebben', aldus mr. Greive.

AC 25/7 Voorpagina Pianoleraar uit Bergen pleegt jaren ontucht met leerlingen

Van onze verslaggever

BERGEN — Een pianoleraar uit Bergen wordt ervan verdacht zich de afgelopen tien jaar vergrepen te hebben aan een nog onbekend aantal van zijn vrouwelijke leerlingen. De man is aangehouden.

De slachtoffers zijn meisjes, die ten tijde van de vergrepen tussen de twaalf en zestien jaar oud waren. De man pleegde ontucht met zijn pupillen en/of verkrachtte ze tijdens de lessen.

Een niet nader genoemd aantal mensen — onder anderen ouders van de meisjes — heeft de laatste tijd aangifte tegen de pianoleraar gedaan.

De rijkspolitie Bergen en de afdeling jeugd- en zedenzaken van de rijkspolitie district Alkmaar begonnen daarop met hun onderzoek. Dat leidde enkele dagen geleden tot de aanhouding van de Bergenaar. Het gaat om een man van middelbare leeftijd.

De politiewoordvoerder kon gisteravond niet vertellen of de verdachte nog vastzit, noch hoeveel meisjes zijn misbruikt. Het onderzoek is in volle gang.

...ing zal houden.
AC 27/7 (voorpagina)

Muzikleraar (42) ook verdacht van misbruik jongens

BERGEN — De 42-jarige muziekpedagoog C.N. uit Bergen, die vorige week op verdenking van ontucht e.q. verkrachting werd aangehouden, zou niet alleen meisjes maar ook jongens seksueel hebben misbruikt. In alle gevallen gaat het om pupillen in de leeftijd van twaalf tot zestien jaar. Volgens een politiewoordvoerder heeft de man een gedeeltelijke bekentenis afgelegd.

N. werd gearresteerd nadat een aantal ouders aangifte had gedaan. Hoeveel pupillen door de Bergenaar zijn misbruikt, is nog niet duidelijk, omdat het onderzoek nog in volle gang is. Dat onderzoek strekt zich uit over de laatste tien jaar, aan het begin waarvan de Bergenaar ook pianoleraar was aan de (reeds lang opgeheven) plaatselijke muziekschool.

N 1/4 N 25-7-92 Meisje (6) ontvoerd en seksueel misbruikt

MUSSELKANAAL - Een zesjarig meisje uit Musselkanaal is gistermiddag rond drie uur nabij zwembad De Horsten in haar woonplaats door een onbekende man meegenomen en daarna seksueel misbruikt. De dader trok haar in zijn auto en is daarna ongeveer drie kwartier met het kind weggeweest. In die tijd heeft hij ontuchtige handelingen met haar gepleegd. Het meisje is daarna weer op nagenoeg dezelfde plaats uit de auto gezet. Of het

kind is verkracht, wil de politie niet zeggen. Het meisje is in het Refaziekenhuis in Stadskanaal onderzocht. De politie heeft gistermiddag meteen een buurtonderzoek gehouden. De politie vermoedt dat de man met het kind in de omgeving van Ter Apel of Sellingen is geweest. De dader is ongeveer vijftig jaar oud en rijdt in een kleine donkerbruine personenauto. De politie verzoekt eventuele getuigen van het misdrijf om zich te melden.

Nog geen spoor van aanrander meisje (6)

Van een onzer verslaggevers
MUSSELKANAAL - De gemeentepolitie van Stadskanaal heeft nog geen spoor gevonden van de man die vrijdagmiddag een 6-jarig meisje heeft ontvoerd in Musselkanaal. Zoals gemeld in een deel van onze edities, trok de onbekende het kind rond drie uur

nabij zwembad De Horsten in zijn auto. Hij is ongeveer drie kwartier met haar weggeweest. Het meisje is in die tijd seksueel misbruikt en werd daarna op nagenoeg dezelfde plaats weer uit de auto gezet. De politie hield een zoekactie in de regio en een buurtonderzoek in Musselkanaal. Dat leverde niets op. Wel zijn er inmiddels tips binnengekomen. Volgens een verklaring van het slachtoffertje is de dader een man van ongeveer vijftig jaar met rosig haar, die reed in een donkerbruine personenauto.

Waardevolle tip zedenmisdrif 6-jarig meisje

Van een onzer verslaggevers
MUSSELKANAAL — De politie van Stadskanaal heeft een waardevolle tip gekregen over het zedenmisdrif, waarvan een 6-jarig meisje uit Musselkanaal vrijdag het slachtoffer werd. Een getuige heeft bij het plaatselijke zwembad De Horsten, waar het kind werd ontvoerd, een auto gezien die voldoet aan het signalement dat het slachtoffertje de politie gaf. Het gaat om een kleine donkerbruine personenauto, mogelijk van het type Fiat Ritmo of Fiat Panda. De auto heeft een Duitse kentekenplaat.

De politie van Stadskanaal is nu op zoek naar getuigen die vrijdagmiddag ook dit voertuig hebben waargenomen en die mogelijk hier meer bijzonderheden over kunnen verschaffen. De dader heeft het kind ongeveer drie kwartier in de auto gehad en is met het meisje naar een onbekende lokatie gereden, waar ze seksueel is misbruikt. Daarna is zij op vrijwel dezelfde plaats weer uit de auto gezet.

Voor tips is het politiebureau van Stadskanaal bereikbaar onder het telefoonnummer: 05990-16800.

Klacht seksueel misbruik geseponneerd

Geen vervolging ex-groepsleider

ALMELO (ANP) - Het openbaar ministerie (OM) in het arrondissement Almelo heeft gisteren de aangifte geseponneerd die een ex-pupil van Huize Alexandra in Almelo wegens seksueel misbruik had ingediend tegen de Hengeloër P. Swaters. Dat is de voormalige groepsleider van dit Instituut voor meisjes die met justitie in aanraking zijn geweest.

Het bewijs voor seksuele misdrijven van de Hengeloër tegenover het meisje ontbreekt, zo heeft mr. J. Reinders, hoofd-officier van justitie in het arrondissement Almelo, afgeleid uit het onderzoek dat de rijksrecherche de afgelopen maanden heeft ingesteld.

Swaters is opgelucht over het besluit tot het seponeren van de aangifte. Tegelijkertijd is hij verontwaardigd over het feit dat hij door het indienen van de klacht in diskrediet is gebracht. Swaters maakt in dit verband verwijten aan het adres van de Stichting De Goede Herder die Huize Alexandra exploiteert. Het indienen van de klacht paste naar de mening van Swaters in het streven hem te dwingen tot het staken van zijn kritiek.

Het centrum zou zich volgens Swaters onder meer schuldig maken aan intimidatie van pupillen.

Om te bereiken dat Swaters zich voortaan onthoudt van beschuldigingen heeft De Goede Herder een civiele procedure tegen

hem aangespannen. De eis van de stichting om de Hengeloër de mond te snoeren is door de rechtbank in Almelo niet ingewilligd.

Hoger beroep

De Goede Herder is hiertegen in hoger beroep gegaan bij het gerechtshof in Arnhem, dat op 25 augustus uitspraak doet.

Bij de politie zijn volgens Swaters door ex-pupillen verscheidene aanklachten ingediend tegen de leiding van Huize Alexandra. Mevr. mr. E. Heus, pers-officier van justitie, spreekt dit evenwel tegen.

N 1/4 N 28-7-92

Ehefrau des Aktionskünstlers Otto Mühl durch Videos überführt

Geständnis zu Prozeßbeginn: Claudia Mühl

Sexspiele mit Knaben

Claudia (41) vor Gericht

exp Eisenstadt - Es geht um Unzucht mit versuchten Betschlag mit kleinen Jungen, um Nötigung zum Betschlag, um versuchte Blutschande. Angeklagt ist Claudia Mühl, 41jährige Ehefrau des „Aktionskünstlers“ und späteren Kommunen-Gründers Otto Mühl. Der 66jährige wurde im letzten November zu sieben Jahren Haft verurteilt.

Gestern, zum Prozeßbeginn im österreichischen Eisenstadt, legte die attraktive dunkelhaarige Frau ein Teilgeständnis ab. Alles gab sie zu - nur den versuchten Inzest mit ihrem damals vier Jahre alten Sohn Attila bestritt sie. „Ich habe Otto geliebt“, versuchte sie den Sex mit Knaben jeden Alters zu entschuldigen. Mühl nämlich propagierte in seiner Kommune bei Friedrichs-

hof (Burgenland) Sex total, Liebe war verboten. Leugnen konnte sie die Taten nicht: Die Bett-Szenen, die zum Teil sich heilig während Kinder zeigten, wurden auf Videobändern festgehalten. Schlimmer Vorwurf des Staatsanwalts: Attila, der gemeinsame Sohn der Mühls, sollte mit vier Jahren zum „Nachfolger“ des

Kommunen-Gründer bereits zu 7 Jahren verurteilt

hunger, Pausenlos nahm er sich andere - auch minderjährige - Mädchen, ging mit ihnen ins Bett. Und machte seine Vorlieben für Claudia wiederum von deren sexueller Aktivität abhängig. Bereits Dienstag wurde die 33jährige Patricia Hader, die frühere Kommunen-Schulleiterin, zu 16 Monaten auf Bewährung verurteilt. Sie gestand, Minderjährige zum Sex geführt zu haben.

Drie jaar ^{20/7} geëist wegens incest met achtjarige

(Van een onzer rechtbankverslaggeefsters)

ZWOLLE - Van juni 1991 tot 23 januari van dit jaar zou de 45-jarige G.B. uit Zwolle seksueel misbruik hebben gemaakt van het achtjarige dochtertje van zijn vriendin. Officier van justitie mr. A.C. Steenbeek heeft op grond hiervan een gevangenisstraf geëist van drie jaar.

De verdachte is in het Pieter Baan Centrum in Utrecht onderzocht. Daar vond men hem enigszins verminderd toerekeningsvatbaar. Het PBC kreeg overigens geen kans om een zogenaamd milieu-onderzoek onder familie en vrienden van B. te doen. Daarin stemde hij niet toe. 'Het mag bij niemand bekend worden. Dat is de hele teneur', mopperde Steenbeek. B. woont sinds drie jaar met zijn vriendin en haar twee kinderen samen. De ontucht vond plaats tijdens stoeibuien die hij samen met het meisje in bad had. Ook maakte hij foto's van het kind, die volgens de officier aan duidelijkheid niets te wensen over lieten. 'Die neigen tot perversie', vond Steenbeek.

De Zwollenaar was al eerder voor seksuele delicten in aanraking met justitie. In 1985 werd hij veroordeeld voor een verregaande seksuele relatie die hij met zijn dochter - uit zijn toenmalige huwelijk - had. In 1988 kreeg hij anderhalf jaar cel voor een verkrachting. Het PBC vindt een ter beschikkingstelling niet nodig. Reclasering en districtspsychiater dr. Dam adviseren beide om B. te laten deelnemen aan het incest-daderproject dat in september officieel in Zwolle van start gaat. De officier keerde zich hiertegen.

Zij wil niet dat B. als eerste het nog nauwelijks uitgewerkte project gaat volgen. 'We hebben er geen ervaring mee in dit arrondissement.' Verder lag haar eis ver boven datgene wat wenselijk wordt geacht voor deelnemers aan het project; een maximale straf van twaalf tot vijftien maanden cel. Vonnis op 30 juli.

Jaar cel voor ontucht met acht-jarige

ZWOLLE (ANP) - De rechtbank in Zwolle heeft de 45-jarige G.B. uit die stad veroordeeld tot een gevangenisstraf van achttien maanden, waarvan zes maanden voorwaardelijk. Verder moet B. gaan deelnemen aan het incest-daderproject dat eendaags in het arrondissement Zwolle van start gaat.

De Zwollenaar pleegde in de periode van juni 1991 tot en met 23 januari van dit jaar ontucht met de acht-jarige dochter van de vrouw waarmee hij samenwoont. Eerder werd hij veroordeeld voor incest met zijn eigen dochter (1985) en een verkrachting in 1988. Tegen B. was twee weken geleden drie jaar cel geëist.

Vaticaan: discriminatie homoseksuelen mag

NRC
1994

Door onze correspondent
MARC LEIJENDEKKER

ROME, 24 JULI. Discriminatie van 'praktiserende' homoseksuelen is volgens het Vaticaan gerechtvaardigd omdat „homoseksuele oriëntatie een objectieve stoornis is.” In een document voor de bisschoppen schrijft de Congregatie voor de Geloofsleer, de vroegere Inquisitie, dat het in een aantal gevallen „geen onrechtvaardige discriminatie is rekening te houden met de seksuele neigingen”.

Als voorbeelden worden genoemd de adoptie van of voogdij over kinderen, het aannemen van leraren of atletiektrainers en de dienstplicht. Elders in het vier pagina's tellende document wordt gesuggereerd dat homoseksuelen ook bij de toewijzing van woningen zouden mogen worden gediscrimineerd.

Het document is bedoeld als leidraad voor bisschoppen die hun standpunt moeten bepalen over wetgeving tegen discriminatie van homoseksuelen, iets wat sterk in de Verenigde Staten speelt. Het had geheim moeten blijven, maar het Vaticaan heeft gisteren de tekst ervan gepubliceerd nadat

delen ervan waren verschenen in de Amerikaanse media.

„Seksuele neigingen vormen geen eigenschap die vergelijkbaar is met ras, etnische achtergrond, etc.” wanneer het over discriminatie gaat, omdat homoseksualiteit „een objectieve stoornis” is, aldus het document. De congregatie verwijst in dit verband naar de beperkingen van rechten van geesteszieken of mensen met besmettelijke ziektes.

Het document maakt onderscheid tussen „praktiserende” homoseksuelen en „mensen die een kuis leven leiden en hun seksuele neiging niet publiek maken.” In het laatste geval „komt het probleem van de discriminatie in termen van werk, onderdak gewoonlijk niet voor”.

Duidelijk blijkt de angst dat het traditionele gezin in het gedrang komt. „Het gevaar bestaat dat een wetgeving die van homoseksualiteit een basis maakt voor rechten, een persoon met homoseksuele neigingen aanmoedigt zijn homoseksualiteit te verklaren, of zelfs een partner te zoeken met het oogmerk te profiteren van de mogelijkheden van de wet.”

De pitbulls van het Vaticaan

Vk 29

De Vaticaanse Congregatie voor de Geloofsleer, onder leiding van Kardinaal Ratzinger, verloochent haar pitbull-karakter niet. In vasthoudendheid steekt ze de rampzalige hondesoort naar de kroon. Enkele jaren geleden liet het gezelschap — dat toch waarachtig geen te verwaarlozen functie bekleedt in de hofhouding van de plaatsvervanger-Christi — al weten dat 'geweld tegen homoseksuelen weliswaar niet juist was, maar wel te begrijpen'.

In een proces dat ik destijds aanspande tegen de vertegenwoordiger van Ratzinger c.s. in ons land, de heer Simonis (die de Romeinse visie nog eens dunnetjes herhaalde door te verklaren dat homoseksualiteit een bedreiging voor de maatschappij was), oordeelde een Utrechtse rechter het niet nodig dat de Nederlandse afdeling van de rooms-katholieke kerk zich van deze uitspraak zou distantiëren.

De belangrijkste argumenten van de rechter lagen in de sfeer van de 'geloofsvrijheid'. Een wereldlijke macht zou zich niet moeten en/of kunnen uitspreken over geloofszaken. Daar zit iets in — je

begeeft je op een weg die naar bizarre oorden kan leiden.

In haar meest recente uitspraken gaat de Congregatie voor de Geloofsleer echter een paar essentiële stappen verder. De rooms-katholieke kerk trekt namelijk een aantal vergaande sociale consequenties uit haar afwijzing van homoseksualiteit. Zo mogen — volgens de nieuwste instructies — homoseksuelen geen leraar of sporttrainer worden, geen militaire dienst meer vervullen en mogen aan hen geen goedkope huurwoningen worden toegewezen. De vraag is nu gerechtvaardigd of dan nog steeds geldt dat een wereldlijke macht dat niet zou moeten toetsen aan wetten en regels die in het sociale verkeer gelden. In elk geval in ons eigen land.

Ik beschik niet over de middelen opnieuw een proces tegen de vaderlandse slippendragers van Ratzinger c.s. aan te spannen, maar misschien kunnen ze op een andere manier worden uitgedaagd kleur te bekennen. Door ze publiekelijk een aantal vragen voor te leggen en ze te vragen daar even publiek op te reageren.

1. In hoeverre vinden (vertegenwoordigers van) de lidmaten van rooms-katholiek Nederland — met hun Congregatie voor de Geloofsleer — dat sociale discriminatie van homoseksuelen gerechtvaardigd is?

2. Als de eerste vraag (in welke omfloerste termen ook) positief wordt beantwoord, zou dan aangegeven kunnen worden hoe die discriminatie-praktijk zich zou moeten verhouden tot het verbod van discriminatie, zoals vastgelegd in artikel 1 van de Nederlandse grondwet?

3. Zou de consequentie van het onderschrijven van de stellingname van de Congregatie voor de Geloofsleer of zelfs maar het continueren van het lidmaatschap van een kerk die dit soort stellingen betreft, niet moeten leiden tot het richten van een verzoek aan Hare Majesteit de Koningin tot onthefing van het Nederlanderschap, en zou het niet logisch zijn tegelijkertijd een emigratieformulier aan te vragen bij de Pauselijke Nuntius, tevens ambassadeur van Vaticaanstad in Den Haag?

DOORN Henk Branderhorst

Rechten homo's zijn voor Vaticaan VK 24 allesbehalve heilig

Van onze correspondent

ROME — 'Homoseksuelen hebben dezelfde rechten als iedereen, maar die kunnen legitiem worden ingeperkt.' Volgens de definitieve versie van een document van de Vaticaanse Congregatie voor de Geloofsleer kunnen aan de homoseksuelen enkele burgerrechten worden onttrokken. Dat gebeurt op grond van het feit dat hun geartheid geldt als een 'objectieve wanorde' die vergeleken wordt met 'een geestesziekte'.

Dat het rooms-katholieke leergezag de 'homoseksualiteit afwijst, is niet nieuw. Kardinaal Ratzinger, prefect van de Congregatie voor de Geloofsleer, heeft daarover in herhaalde uitspraken geen twijfel laten bestaan. Homo's kunnen volgens hem niets anders doen dan de strijd aanbinden met hun zondige neigingen.

Eind vorige week werd een ontwerpdocument bekend dat het Vaticaan had gestuurd naar de Amerikaanse bisschoppen. Daaruit bleek dat de kerk voor het eerst verregaande sociale consequenties wil trekken uit haar afwijzing van de homoseksualiteit. Discriminatie van de homoseksuelen is volgens het document gerechtvaardigd omdat de betrokkenen de natuurwet zouden schenden en gezin en de maatschappij moeten worden beschermd.

Homopastores vinden discriminatie-advies Vaticaan stuitend VK 28

HUISSEN (ANP) — Het werkverband van katholieke homopastores vindt het 'stuitend' dat het Vaticaan politici ertoe aanzet homoseksuelen te discrimineren en te isoleren van andere leden van de samenleving.

Het werkverband reageert op de leidraad die het Vaticaan vorige week uitgaf, nadat grote delen ervan via de Washington Post waren uitgelekt. In de leidraad worden bisschoppen opgeroepen zich te verzetten tegen de gelijkstelling van homo- en heteroseksuelen in de wetgeving. Bij de adoptie van kinderen of de aanstelling van leraren of militairen is een ongelijke behandeling van homoseksuelen en heteroseksuelen niet onjuist, meent het Vaticaan.

Woordvoerder T. Koster van het werkverband vreest dat Nederlandse politici van de leidraad misbruik maken om de gelijkstelling van hetero's en homo's door middel van de Wet gelijke behandeling tegen te gaan. Maar hij sluit ook niet uit dat het document de politici de ogen opent voor de kwalijke gevolgen van discriminatie van homoseksuelen.

Dit is ACHTERWERK N° 29 Brieven sturen naar Katja de Bruin, V

De hetero-norm

Hoi, ik heb geen probleem, maar ik walg ergens van: de maatschappij. Het laat zien man-vrouw. De hetero-norm. In reclame, populaire films, idem series (met name soap-series). Het is altijd man-vrouw. Het kan namelijk ook (lees door op de AW1)

De hetero-norm

(vervolg van de AW1) anders: man-man of vrouw-vrouw. Wanneer gaat dat ooit nog eens tot de wereld doordringen? Er zijn heel veel mensen die zeggen dat ze de homoseksualiteit accepteren, maar als hun zoon en/of dochter zegt dat hij of zij homo is, dan is het ineens van: Wát? Kind toch, enz. Dan vallen hun verwachtingen in gruzelementen. Het is ook zo jammer dat ieder mens ervan uitgaat dat je hetero bent. Want: 1) Het is geen ziekte. 2) AIDS komt niet van de homo's. Dit zeggen ze om homo's nog meer zwart te maken. Als ik kijk naar de toekomst van de homo's en lesbiennes dan is dat niet bepaald een toekomst om

naar uit te kijken. En wij, de jeugd, de toekomst, moeten voor de toekomst vechten! Hoeveel homo's en lesbiennes plegen er wel geen zelfmoord? Stop de HOMO-HAAT!!!
Roos van den IJssel (13 jaar)
ZEIST

Roze Nederland en de pers

Homoseksuelen vinden doorgaans een gewillig oor bij de Nederlandse media. De homohuwelijken hebben veel aandacht gekregen en misten ook de uitwerking niet op wat altijd 'de man en de vrouw in de straat' wordt genoemd.

Het aantal gemeenten dat inmiddels homoseksuelen in de gelegenheid stelt om een verbintenis aan te gaan, groeit nog steeds. Een fraai succes zou je kunnen zeggen. Niet in de laatste plaats door de aandacht van de media.

Kranten, weekbladen en tijdschriften hebben er vele regels over geschreven en de NOS-televisie zond zelfs een mooie documentaire uit over alles wat vooraf ging aan het 'huwelijk' van Frans Stelloo en Gerard Kuipers. Geen enkele reden dus voor homoseksuelen om te klagen over gebrek aan begrip in de media.

Toch loopt het zeker een keer per jaar uit de hand. Dat is voor en na Roze Zaterdag, de landdag voor homoseksueel Nederland. Dan is een deel ons roze landje boos, want de berichtgeving is dan 'vertekend' en 'geeft geen juiste weergave van de werkelijkheid'.

Natuurlijk trekt zo'n manifestatie, dit keer in Zoetermeer waar zo'n 15.000 mannelijke en vrouwelijke homoseksuelen op af kwamen, veel aandacht. Ook, misschien wel vooral, van de media. Hoofdredacteur Henk Krol van de Gay Krant, een tijdschrift voor

homoseksuelen in Nederland, schreef aan de vooravond van Roze Zaterdag dat een dergelijke manifestatie nog steeds nodig is: "Zolang de (wettelijke) positie van homoseksuelen en lesbiennes nog niet volledig gelijk is aan die van heteroseksuelen is zo'n dag niet alleen leuk, maar ook noodzakelijk. Daarbij gaat het niet alleen om het uitlijven van een Wet Gelijke Behandeling. Er is nog veel meer te doen, bij voorbeeld in het arbeidsrecht, met name in veel CAO's, in het asielrecht, het huwelijksrecht en gewoon bij de man en de vrouw op straat".

Praalwagen

Die man en vrouw wilden in Zoetermeer wel komen kijken naar die bonte stoet vrolijke feestvierders. Ook de kranten waren ruim vertegenwoordigd. Een van de landelijke ochtendbladen plaatste een foto van een meertijdende

praalwagen met daarop een groep mensen die de leedracht van het sado masochisme wilde propageren. De tekst boven de foto: 'SM lokt Zoetermeesters de straat op'. Een paar dagen later in dezelfde krant al een reactie: 'De wijze waarop de verslaggeving van Roze Zaterdag plaatsvond geeft wel een erg mager en eenzijdig beeld. Het doel van deze dag is te komen tot een betere acceptatie, emancipatie en integratie van homoseksuelen. De geplaatste foto is in ieder geval niet

FOTO VAN LEEUWEN

Veel ophef over de aandacht voor mensen die het sado masochisme willen propageren.

een reële afspiegeling van deze volstrekt agressie-loze, gezellige en drukke dag die heel wat meer had uit te dragen dan SM en het uitjouwen van minister d'Ancona. Een van de avondbladen drukte een foto af van een groepje zwaar in het leer gestoken SM-vrouwen. Daarnaast veel aandacht voor de als

grappig bedoelde slavenmarkt die op Roze Zaterdag te bewonderen was. Fotografen stonden vooraan om niets van de zweepjes, de kettingen en de laarzen te hoeven missen. Een van de ochtendbladen citeerde de veiligheidsmeester: 'Ze kunnen kloppen, zuigen, vegen en afwassen'. Alles kan tijdens Roze Zaterdag' schreef

de krant, zich daarmee scharend bij de verbaasde Zoetermeesters.

Ook stond een van de kranten uitvoerig stil bij de kennelijke tweestrijd tussen vrouwelijke en mannelijke homoseksuelen, wat tot uiting kwam bij een van feesttenten: 'Het vrouwenfeest is voor geen enkele man, homo of niet, toegankelijk'. Ook de uitspraak 'We komen samen op tegen de hetero-terreur' en 'een keer per jaar willen we daarom bij elkaar zijn' werd gretig opgetekend.

Het NOS-journaal toonde een van de vrouwen die met haar borsten door de Zoetermeerse straten liep te pronken. Een aantal jaren terug kreeg de redactie van het Journaal nog boze brieven en telefoontjes, onder anderen van het COC, omdat te veel de nadruk zou zijn gelegd op extremen. De NOS beloofde beterschap, maar zag dit jaar, evenals de meeste kranten, geen kans enige vorm van extravagantie te ontlopen.

Saamhorigheid

Maar, kan dat de media worden aangerekend? Van enige saamhorigheid binnen de homobeweging, voor zover die bestaat, is nauwelijks sprake, ofschoon op die ene dag de meest uiteenlopende geesten zich verzamelen onder één noemer: roze. Op koninginnedag kon men zich al warm lopen aan de voet van de oude Wester in Amsterdam, waar

iedereen die zich als homo wilde manifesteren achter een kraampje mocht plaatsnemen.

In Zoetermeer waren ze er weer. Naast de traditionele informatiekraampjes van organisaties als het COC, De Schoterstichting en de Gay Krant was bij voorbeeld ook de

homoseksuele motorclub 'Pink Spirit' aanwezig en 'Flikkers tegen racisme'. Ook Roze Links, een homoseksueel takje van Groen Links ontbrak niet. Verder waren 'Vroom en vrolijk', bestaande uit homoseksuelen die de kerk nog niet hebben afgezworen en niet te vergeten de Vereniging Studiegroep Sado Masochisme met informatiestandjes aanwezig. En daar tussen stond dan ook nog eens een kraampje van 'Martijn', een algemene pedofielvereniging die in feite niets op Roze Zaterdag te zoeken heeft.

Niemand mag de media kwalijk nemen dat een praalwagen met daarop in SM-kleding gestoken medemensen die door de straten rijdt, of het nu homoseksuelen of heteroseksuelen zijn, aandacht trekt en veelvuldig gefotografeerd wordt. Of dat nu in Zoetermeer of op de braderie in Tweede Exloërmond plaats heeft. Roze Zaterdag of niet. De kritiek dat de man en vrouw in de straat daardoor een verkeerd beeld zouden krijgen van homo's in Nederland moet de homobeweging zichzelf aanrekenen.

MEDIA

DOOR JOHN STAEL

Na Roze Zaterdag is een deel van homoseksueel Nederland meestal boos. Want, de kranten hebben verkeerde dingen geschreven en de televisie heeft vertekende beelden laten zien. Maar, heeft de homobeweging dat niet deels aan zichzelf te wijten? HC 8

Homo's maken roze festijn van Tilburgse kermis

VK 20

Zijn homo-vrienden noemen Tom wel eens gekscherend 'de oudste nicht van Tilburg'. Tegenwoordig mag dat hardop worden gezegd, maar er zijn tijden geweest dat Tom zijn seksuele identiteit liever binnenskamers hield. Tom staat op het balkon van 'Manfred's Privé Champagnesalon': een bovenwoning op het Heuvelplein die voor de duur van de Tilburgse kermis is omgebouwd tot ontmoetingsplaats voor homo's.

Binnen speelt een pianist. Een vreemd contrast met de massieve brei van kermisklanken waarin Michael Jackson, de Zangers zonder Naam en het schelle 'Nieuwwee rondèè, Nieuwèè prijzèè' naadloos in elkaar overgaan. Onder het balkon schuifelen de duizenden bezoekers stapvoets langs de vele attracties.

Tom bekijkt ze als een vorst die zijn troepen inspecteert. Hij mag gezien worden. Nee, hij wil gezien worden. Het kermisvolk heeft echter meer oog voor de twee bont uitgedoste figuren op de hoek van het balkon. Van het duo heeft een zich verkleed als *bunny*: hij draagt netkousen, loopt op naaldhakken en zwaait kwasi ondeugend met een zweepje.

Zijn compaan kan zo de titelrol van de opera Carmen voor zijn rekening nemen. Vanachter zijn kleurige waaijer werpt hij steelse blikken naar de menigte, die veelal besmuikt lachend, maar in een enkel geval verstoord of agressief reageert.

De Tilburgse kermis, met een miljoen bezoekers en 227 attracties de grootste kermis van de Benelux, is door de homo's uitgeroepen tot Roze Kermis. Van 18 tot 26 juli zullen tienduizenden van hen naar het centrum van de Brabantse stad trekken om hun aandeel in dit

Het idee werd drie jaar geleden uit meligheid geboren: een redacteur van The Gay Krant toverde de Tilburgse kermis bij gebrek aan andere evenementen om tot Roze Kermis. Het liep storm. En was vorig jaar het vervolg nog vrijblijvend, nu hebben de exploitanten van de Tilburgse kermis - de grootste van de Benelux - hun activiteiten aangepast. De *Temple of Doom* spuit roze water en over de oliebolletjes gaat roze poedersuiker.

door Hans Horsten

eeuwenoude volksvermaak op te eisen. 'De kermis is altijd het exclusieve terrein van de hetero's geweest', zegt H. Krol, hoofdredacteur van The Gay Krant, het lijfblad van de homoseksuelen. 'Mijn grootvader en grootmoeder bijvoorbeeld hebben elkaar op de kermis ontmoet. Maar de kermis is natuurlijk ook een plek waar homoseksuelen altijd contacten hebben gelegd, zij het in het geniep. In het verleden hebben we moeten onderduiken in de massa. Nu is de tijd daar om ons te laten zien. Gewoon, zoals we zijn, want het is ook weer niet de bedoeling om boven de massa uit te steken.'

Het idee voor Roze Kermis werd drie jaar terug bij toeval geboren. Een redacteur van The Gay Krant ontbeerde op een smikhete julidag elk snippertje nieuws om de servicepagina's van het blad op Teletekst te vullen en zette daarom in een melige bui op het scherm: 'Tilburg, Roze Maandag op het kermisterrein.'

Wat volgde was een stormloop van homo's op Tilburg. Vorig jaar kreeg het initiatief een vrijblijvend vervolg, maar dit keer valt Roze Kermis voor het eerst officieel onder het priemaat van de homo-beweging en The Gay Krant. Dat heeft onder meer tot gevolg gehad dat verschillende kermis-exploitanten hun attractie op de massale aanwezigheid van homo's hebben aangepast.

Zo spuwt de 'Temple of Doom' dit jaar roze water; is er een Oud Hollandse gebak-kraam waar op verzoek roze poedersuiker over de oliebolletjes wordt uitgestrooid, en stelt een openluchtrestaurent op Roze Maandag een Pink Menu samen met exquise gerechten als zalm, kreeftsaus en frambozen-ijs. De bekende Amsterdamse discotheek It kiest voor de duur van de Tilburgse kermis domicilie in de Brabantse gemeente.

'Op die manier geven we de kermis een roze tintje', vertelt Krol. 'Dat is hard nodig ook'.

meent hij. 'De doorsnee-kermisexploitant richt zich volledig op het doorsnee hetero-gezin. De knuffelbeer is altijd voor de kleine, de krultang altijd voor het vrouwtje thuis.'

Waar de uitbaters op de kermis (inclusief hun organisatie de Bovak) en het publiek zich zonder problemen aanpassen aan de massale belangstelling van de homo's, reageerde de gemeente Tilburg aanvankelijk wat minder enthousiast. Het gemeentebestuur was vooral beducht voor 'provocerende activiteiten' die het publiek mogelijk zouden kunnen 'shockeren'.

'Dat is van meet af aan nooit onze bedoeling geweest', zegt Krol. 'Kermis behoort een feest te zijn, en wij willen daar slechts onderdeel van vormen, zij het voor iedereen zichtbaar. Overigens is het de gemeente Tilburg inmiddels ook duidelijk geworden dat ze niet meer om ons evenement heen kunnen. Dat blijkt ook wel uit het feit dat dit jaar voor het eerst in

de gemeentelijke voorlichtingsstand ook buttons en stickers van onze organisaties zullen liggen op Roze Maandag.'

Terwijl in Tilburg de homo's zich massaal in het feestgedruis storten, is tegelijkertijd in Amsterdam het grote Aids-wereldcongres begonnen. Een toevallige, maar navrante samenloop die ook de hoofdredacteur van The Gay Krant niet is ontgaan.

Krol: 'Tja, zo'n congres drukt je natuurlijk ook weer even met de neus op de feiten. Enkele weken terug heb ik nog een vriend begraven die aan Aids is overleden. Dat is de ene kant van de medaille. Dat aspect maakt de noodzaak voor zoiets als een Roze Kermis alleen maar groter. We moeten als homo's kunnen laten zien dat we ook nog pret en plezier met elkaar kunnen maken. Dat is volgens mij de enige manier om te overleven.'

Op het Stadhuisplein in Tilburg staat een originele *Bierhalle aus Bayern*. Het is geen lokaliteit waar je voor een beschaafde conversatie naar toe trekt. In de walm van vette humor, vette muziek en vette hap hebben enkele lesbiennes hier hun plekje gevonden. In *dirndls* draaien ze de Beierse hoempapa op topvolume af. 'Het lijkt wel carnaval', schreeuwt een van de vrouwen, terwijl ze haar lege bierpul aan een passerende ober meegeeft.

Iets verderop lopen twee jongens nonchalant gearmd langs een van de vele loterijen op de kermis. Ze gaan voor de wervende praatjes van de exploitant door de knieën en kopen voor een paar gulden lootjes. De ene jongen trekt alleen maar nieten, maar zijn vriend valt in de prijzen en wint een pluchen beest. Toch een knuffelbeer voor een homo.

Homobeweging pakte strijd tegen rotvirus als eerste op

M VIK IS

MARCUS, van wie we allemaal wisten dat hij HIV-positief was, nam een slokje water en gaf het glas waaruit hij had gedronken, aan de persoon die naast hem zat. 'Geef eens door en neem ook een slokje', zei hij.

Van drinken uit het zelfde glas krijg je geen aids, maar het was grappig te zien hoe in dit gezelschap van personen die allemaal bij aids-preventie betrokken waren, de een na de ander verzekerde dat hij of zij nu even geen zin had om iets te drinken. Geen dorst.

'Zie je wel', zei Marcus, 'iedereen heeft een grote mond en beweert hard dat alleen onveilige sex en geknoei met bloed het virus overbrengen. Maar als puntje bij paaltje komt, blijkt vrijwel elk gezond mens zich heel anders te gedragen.'

Het was een overduidelijke demonstratie. De angst is zo groot, dat zelfs personen die heel goed weten hoe het aids-virus van de ene mens naar de andere gaat, terugschrokken voor het delen van een glas. 'Ik ben gewend gediscrimineerd te worden', lachte Marcus een beetje gemeen. 'Dat ik homo was, heb ik ook moeten weten.'

Marcus was voor hij HIV-positief werd al actief geweest in de homobeweging. Hij viel als het ware van de ene organisatie in de andere. Van de homobeweging ging hij door naar de HIV-vereniging. Hij noemde zijn werk voor de HIV-vereniging wel eens een tweede *coming out*.

Wij mogen de homobeweging wel dankbaar zijn dat zij zo adequaat heeft gereageerd op de wereldwijde aids-epidemie. De homobeweging in de westerse landen had juist de emancipatoire strijd van de jaren zestig en zeventig achter de rug en was als het ware nog gewapend, toen zij werd opgeschrikt door de HIV/aids-ziekte.

De beweging is onmiddellijk actief geworden. Aanvankelijk in het vragen voor meer aandacht voor deze aandoening. Op bijeenkomsten waar over seksuele voorlichting werd gesproken, verschenen ineens personen die het woord vroegen en vervolgens zeiden dat het geen zin had over sex te praten als er niet ook over aids werd gesproken. Men vroeg ook overal om een deel van het budget, om het te kunnen gebruiken voor de strijd tegen aids. Later pakte de homobeweging ook andere activiteiten op.

In New York werd in 1982 al de City

Gay Men's Health Crisis (CGMHC) opgezet. Wat wisten we in 1982 nu over aids? Bijna niets. Maar de CGMHC was al actief. Inmiddels is de CGMHC uitgegroeid tot een organisatie die alle aspecten van het probleem aanpakt: voorlichting, steun aan medisch onderzoek, opzetten van een anonieme telefoondienst, voorzien in persoonlijke diensten, opzetten van een *buddy*-systeem en van een netwerk voor partnersteun.

Alleen degenen die graag in slaap worden gesust, geloven dat de aids-pandemie, de wereldwijde verspreiding van de ziekte, op eenvoudige wijze is op te lossen. Wacht maar tot er een medicijn is, wacht maar tot ze een vaccin hebben ontwikkeld. Wacht maar tot iedereen is voorgelicht. Wacht maar tot er een goed systeem van condoomdistributie bestaat.

Nee, een ingewikkeld probleem los je maar heel zelden op simpele wijze op. Voor de aanpak van aids is dan ook heel veel nodig en de hele samenleving moet worden gemobiliseerd om ertoe bij te dragen dat een preventief programma effectief is en om te garanderen dat HIV-positieven niet worden gediscrimineerd.

Het is juist de homobeweging geweest die daarmee onmiddellijk een begin heeft gemaakt. Als dat niet was gebeurd, had het langer geduurd voordat de samenleving op dat rotvirus had gereageerd. Dat is te zien in landen waar homoseksualiteit nog wordt onderdrukt. Daar bestaan geen organisaties die zich onmiddellijk zijn gaan bezig houden met aids. Het heeft daar langer geduurd voordat een bevolkingsgroep zich bedreigd genoeg voelde om er iets aan te gaan doen.

Ook HIV-positieven zijn gemotiveerd genoeg om zich te organiseren. In Nederland is er de HIV-vereniging. In Groot-Brittannië is er Body Positive. In Frankrijk bestaat Aides en in Canada Aids Vancouver. Ook in andere landen en vooral in ontwikkelingslanden bestaan er zulke organisaties. Waar ze niet zijn, proberen personen ze op te richten. In Thailand lukt dat bijvoorbeeld moeilijk, omdat men gezichtsverlies vreest en aan niemand durft te vertellen dat men HIV-positief is, zelfs niet aan de naaste familie.

Die organisaties zijn hard nodig om op te komen voor de belangen van de betrokkenen. HIV-positieven en per-

sonen met aids worden gediscrimineerd. In veel landen worden ze, omdat ze het virus hebben, zomaar ontslagen. In sommige landen worden ze uit het ziekenhuis gezet, omdat de artsen vrezen dat ze hun rendabele ziekenhuisje niet draaiende kunnen houden als de andere patiënten erachter zullen komen.

Wij mogen dan via onze humanitaire advertentiespotjes op de televisie aansporen eens een arm te slaan om iemand met het virus ('Van een beetje begrip heeft nog nooit iemand aids gekregen'), maar velen denken nog wel een keertje na voor ze dat doen.

Homobeweging en organisaties van HIV-positieven zijn het beste in staat er telkens op te letten of de rest van de samenleving zich wel correct gedraagt. Zij immers voelen het als ze er buiten worden gelaten, of zelfs ronduit worden verstoten. Het woord 'mensenrechten' valt daarom ook al snel als over de sociale gevolgen van aids wordt gesproken. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) is hier heel duidelijk over. Het is in ieders belang dat mensen met HIV/aids niet worden gediscrimineerd: 'Falen bij het voorkomen van discriminatie kan de volksgezondheid schaden.'

Dat wil zeggen dat er geen speciale regels voor personen met HIV/aids nodig zijn. Als een vrouw haar baan kwijt raakt omdat ze zwanger is, is dat net zo erg als wanneer iemand werkloos wordt als er sprake is van aids. In beide gevallen moet er luid worden geprotesteerd. Als er in de kranten slordig wordt geschreven over personen met aids, dan moet er luid worden geroepen om de aandacht erop te vestigen dat zo iets niet kan.

Het is daarom een beetje lullig verwijt aan de homobeweging dat zij de aids-crisis naar zich toe heeft getrokken, zich er eigenaar van heeft gemaakt en in sommige gevallen zelfs tot onderdeel van haar identiteit. De homobeweging en organisaties van HIV-positieven komen beter dan wie ook op voor de rechten van mensen met aids. Respect is meer op zijn plaats.

IVAN WOLFFERS

Dit is de achtste aflevering van een serie over aids. De vorige afleveringen verschenen op 29 juni, 1, 4, 6, 8, 11 en 13 juli.

Tamme reactie homo's op slap aids-beleid is zeer begrijpelijk

Frankrijk ligt het zo'n tien jaar later, en aids kwam gelijk daarop aan het begin van de jaren tachtig.

De homo's hadden nauwelijks aan de vrijheid geroken of de ziekte van aids zette een domper op vele mogelijkheden. Ze hadden de eerste stappen gezet om interessante vernieuwingen te bewerkstelligen in wetenschap, literatuur en beeldende kunsten, maar een virus maakte aan alle mooie verwachtingen een einde. En het ging niet alleen om het creëren van een homomotivatie, want vrijwel alle genoemde auteurs hadden wel meer pijpen op hun boog dan alleen homoseksuele.

Aids is een culturele ramp, in de eerste plaats voor de homowereld, maar in tweede instantie evengoed voor de rest van de wereld. De namen van Foucault, Koltes, Guibert, Mapplethorpe zijn misschien wel bekender buiten dan binnen de homowereld.

WANNEER we ons met Marty PN van Kerkhof afvragen waarom de homo's zo tam reageren op een slap (maar massaal) aids-beleid in Nederland, dan is er ook een tweede antwoord. Wanneer je wordt geconfronteerd met een persoonlijk drama en een culturele ramp, dan is je eerste belangstelling niet het sponzige ambtelijke wereldje van het aids-beleid.

Gert Hekma is voorzitter van de werkgroep homostudies van de Universiteit van Amsterdam.

Gert Hekma

Francisco en iets minder voor andere steden zoals Amsterdam. Maar ook hier zijn homo's die zich in de discussie mengen, aan aids bezweken, zoals Frans Kellendonk, Jim Holmes, Jac. Heijer, Hellen Zelluf.

Aids is een persoonlijk drama voor hen die ermee te maken hebben, het is een maatschappelijk schandaal en het is een culturele ramp. In Parijs is de homoseksuele intelligentsia weggevallen die bezig was een rijke en belangwekkende homotraditie te creëren. Voor mij als medewerker homostudies is Parijs een stad van doden. Wat eraan zat te komen, is in de kiem gesmoord door aids. Voor New York en San Francisco geldt vrijwel hetzelfde. Robert Mapplethorpe en Keith Haring zijn al dood, evenals vele van hun literaire collega's. Anderen hebben hun doodsankondiging gekregen. De homowereld in deze drie steden heeft een harde klap gehad.

Na een zeer kortstondige homorenaissance is het afwachten of de Phoenix ooit uit de as zal herrijzen en of de overlevenden de kloof die is geslagen, kunnen overbruggen. Het begin van de homobevrijding dateert voor Noord-Amerika van 1969, met de Stonewall-opstand in de New Yorkse Village, voor

en de toneelschrijvers Copi en Bernard Marie Koltes zijn eraan overleden, net als de al genoemde Guy Hocquenghem en Gilles Barbedette die beiden als romanschrijvers een belofte inhielden. De verschillende romans van Guibert over aids, Copi's tragikomische *Une visite inopportune* en Hocquenghem's *Eve* behoren tot het beste dat er tot nu toe over aids is geschreven. Met deze opsomming is de lijst van dood en verderf nog lang niet volledig. Wie de *Gai Pied* leest wordt elke week opnieuw geconfronteerd met slachtoffers uit de homowereld; de medewerkers van het blad zelf, homodokters en activisten en andere lokale beroemdheden. Op het ogenblik dat zich in Parijs een homo-intelligentsia 'out of the closet' vormde, is het virus er binnengedrongen en heeft het zijn moordende werk verricht.

Wanneer Marty PN van Kerkhof op de Forum-pagina van 22 juli de lichtelijk naïeve vraag stelt waar de homoseksuele voortrekkers zijn die zich roeren aan het aids-front, dan zijn er vele antwoorden op te geven. Een even simpel als duidelijk antwoord is echter: velen van hen zijn er gewoon aan gestorven. Dat geldt in het bijzonder voor Parijs, New York en San

laet zich natuurlijk niet voor een apathische tut uitmaken. Zijn antwoord is enerzijds/anderzijds (hij is tenslotte wetenschapper): enerzijds zijn de mensen die er iets verstandigs over zouden kunnen zeggen zelf aan aids gestorven, anderzijds bestaan er mensen die ontdekt hebben 'dat er meer is tussen hemel en aarde dan alleen aids'; mensen zoals Hekma zelf die zich bezig blijven houden met 'het het verder ontwikkelen van wat de laatste 25 jaar rond homoseksualiteit aan culturele tradities is ontstaan'.

In een poging zijn redenering enige kracht bij te zetten, vergelijkt Hekma de Nederlandse situatie met die in Frankrijk en de VS. Als je de indrukwekkende lijst met Franse overledenen leest, ben je geneigd hem gelijk te geven: ja, de belangrijkste Franse denkers op het gebied van aids en seksualiteit zijn zelf aan aids gestorven. Zijn voorbeelden voor de VS, Mapplethorpe en Haring, zijn wat minder sterk: zo maakten in Mapplethorpe latere foto-werk de ver-

De rok van de homo-man

Theo van Os

op de lokale kabel werd uitgezonden. Ze mag daarmee enige faam verworven hebben in bepaalde kringen in Amsterdam, maar om haar daarom uit te roepen tot een van de belangrijkste denkers op aidsgebied in Nederland is simpelweg ridicuul.

Wie van de door Hekma opgevoerde namen is dan wel een grootheid zonder wie een goed gesprek (*pardon, discours*) in Nederland over aids niet goed meer mogelijk is? Frans Kellendonk? Schrijver van het eerste Nederlandse literaire aidsboek, al zou hij zelf meteen geprotesteerd hebben tegen deze benaming, aangezien hij een hekel had aan elke benoeming en zeker die van zichzelf; hij leek er de voorkeur aan te geven dat de buitenwereld zo min mogelijk van zijn ziekte wist.

Jac Heijer? Wie was dat ook al weer? Even zoeken... o ja: journalist en toneelredacteur bij *NRC Handelsblad*; veel indrukken hebben

ontrustende portretten van SM-vrienden plaats voor soft-focus afbeeldingen van society-figures en bewaarde hij zijn haarscherpe techniek niet meer voor een met bloed en vuil besmeurde lul maar voor een enkele orchidee of een meloen. Als Gert Hekma echter Nederlandse namen gaat noemen, maakt hij het failliet van zijn argument meteen duidelijk.

Met wie zou ik Hellun Zelluf moeten vergelijken? Met Foucault? Want Hellun had ook weinig haar op haar hoofd, zij droeg afcault ook nogal nuchterig was, en in Helluns show liep er voortdurend een prachtige gespierde man rond in niet veel meer dan een leren tuig en Foucault hield toch ook van aftuigen? Hellun mag veel geweest zijn, maar ze was vooral de centrale figuur in een semi-amateuristisch programma in een plaatselijke trendy disco dat op een gegeven moment regelmatig

H

ELLUN Zelluf als intellectuele vaandeldragster van de Nederlandse homo-élite: als ze in een snepende gillach zijn uitgebarsten, maar ze ligt al weer bijna een maand onder de grond.

Gert Hekma roept haar daartoe uit in zijn artikel in Forum van 21 juli waarin hij een antwoord tracht te vinden op de door Marty van Kerkhof gestelde vraag (Forum 17 juli) waarom de Nederlandse homo's zo apathisch zijn als het gaat om 'zelf een steentje aan de aidsbestrijding bij te dragen'.

Volgens Van Kerkhof ligt dat aan de binnenkultuur van de geprofessionaliseerde homo-aids-werkers, een wat vreemde conclusie voor iemand die zelf ook bij die geprofessionaliseerde homo-aids-werkers hoort, gezien zijn redacteurschap van Aids Info en het soort boeken dat hij publiceert, maar ja, in de belangrijkste beleidsbepalende aidscommissies zit hij niet.

Gert Hekma — ook al zo'n homo-professional: hij verdient zijn brood als voorzitter van de werkgroep homostudies van de Universiteit van Amsterdam —

W

ANNEER we ons met Marty PN van Kerkhof afvragen waarom de homo's zo tam reageren op een slap (maar massaal) aids-beleid in Nederland, dan is er ook een tweede antwoord. Wanneer je wordt geconfronteerd met een persoonlijk drama en een culturele ramp, dan is je eerste belangstelling niet het sponzige ambtelijke wereldje van het aids-beleid.

De meeste Nederlandse homo's maken zich niet zo druk om aids omdat het niet hun dagelijkse werk is en omdat er geen mensen in hun directe omgeving met aids voorkomen. Aids is een zeldzame ziekte in Nederland, zelfs in de meeste homoseksuele kringen: vermoedelijk zo'n driehonderd doden dit jaar, een getal dat in het niet valt bij andere ziekten.

Natuurlijk weet men best dat het dodental kan stijgen als men niet uitkipt, maar een ziekte die je mogelijkwerijs zou kunnen krijgen, maakt nou eenmaal veel minder indruk dan de ziekte waaraan iemand in je vriendenkring, laat

staan jūzelf lijdt. Dus probeert men voorlopig het roken te laten, gezond te eten en veilig te vrijen, meestal... waarbij datgene wat directer voordeel lijkt te bieden, makkelijker volgehouden zal worden. Pas als homoseksuele mannen massaal seropositief blijken te zijn en aids krijgen, pas dan komen ze massaal in beweging: gezien de huidige Nederlandse ontwikkelingen zal dat dus nooit gebeuren.

In plaats daarvan mompelt men (net als zijn heteroseksuele naasten) 'het is toch verschrikkelijk' als men een foto van een uitgemergelde aidslijder, een stakerig zwart oedeemkintje, het lijk van een halfverkoelde soldaat of een strand zwart van in de olie gestikte vogels ziet, doet een paar gulden in de collectebus en maakt een giro over naar het aids-fonds.

Het hemd is nu eenmaal nader dan de rok, ook voor de Nederlandse homoseksuele man, zelfs de meest achterlijke.

Deo van Os is scheepsarts, tot voor kort was hij redacteur van *Sek*, het voormalige blad van het COC, en voorzitter van de *Flikker-theatergroep Mannen van Daarnet*.

VK 21

rechtvaardigen dat er zo veel geld is gegaan naar de grote campagnes', zegt C. van Eijk, medewerker afdeling voorlichting en preventie van de Nationale Commissie Aidsbestrijding (NCAB). 'Het heeft misschien onnodige angst veroorzaakt onder de heteroseksuelen. Maar er gaat nu meer geld naar de homovoortlichting.'

HET 'twee-sporenbeleid' dat is uitgestippeld door de NCAB zal worden voortgezet door grote campagnes voor radio, televisie, bioscoop en bushaltes, plus de gerichte informatie voor de risicogroepen. Want de NCAB is tevreden. 'Het ging om bewustwording. Er zijn veel misverstanden weggenomen. Vroeger dacht 22 procent van de bevolking nog dat je aids kon krijgen van zoenen. Nu is dat nog maar 4 procent.'

Van Eijk erkent dat de campagnes niet altijd even duidelijk waren. In de campagne met het bijtje zagen velen de bevestiging dat je toch aids kon krijgen van een insektenbeet. Buitenlanders hadden moeite met de symboliek. En de 'smoezen-campagne' werd niet begrepen door veel laag-opgeleiden. De ironie is ze ontgaan.

Eind dit jaar begint er een nieuwe campagne. Die zal, tot grote vreugde van epidemioloog Huisman, niet louter zijn gericht op aids. Het veilig vrijen zal worden gepropageerd vanwege het gevaar voor seksueel overdraagbare aandoeningen, waaronder Aids.

Huisman maakt zich vooral zorgen over de Chlamydia-infectie, een gonorrhoe-achtige aandoening die naar schatting 100- tot 300 duizend mannen en vrouwen hebben. Bij mannen is de infectie zichtbaar (uitscheiding uit de peni), maar vrouwen hebben geen klachten. En juist zij kunnen er op den duur, als er niet wordt ingegrepen, onvruchtbaar van worden. 'Dit is een groter probleem voor de volksgezondheid dan aids.'

Elke campagne die condoomgebruik bevordert, moet worden toegejuicht, vinden de deskundigen in koor, want neuken is *the real thing*, en dat zal ook wel zo blijven. 'Zonder condoom vrijen moet sociaal worden', vindt onderzoeker Van Zessen.

Beleidend zijn, werkt niet, is de overtuiging van Huisman, voorlichter bij de Stichting Aanvullende Dienstverlening. 'Geef technische informatie. Hoe zorg je dat je een condoom snel om doet? Hoe voorkom je dat je een slappe krijgt? En: hoe veel drank is ervoor nodig of hoe geil moet je zijn om op het laatste ogenblik toch een condoom te gebruiken?'

De eerste poster werkt, de derde of vierde niet meer. De Safe Sex Promotieteam die voorstellingen geven in homo-kroegen, moeten anders ook maar een andere, creatieve benadering zoeken, meent Huisman. Misschien helpt het als er ook iemand in een bed het toneel wordt opgedrepen. ERIC VAN DEN BERG

Aids-campagnes te schools genoemd

Van een onzer verslaggevers

UTRECHT — De aidsvoortlichting in het voortgezet onderwijs wint terrein. Lag het percentage scholen waar aandacht werd besteed aan de oorzaak van de dodelijke ziekte in 1989 nog op 85, in 1991 was dat percentage gestegen tot 95.

Dit blijkt uit een glaseren gepubliceerd onderzoek onder 1134 docenten op 618 scholen. Het Landelijk Centrum Gezondheidsvoortlichting en Opvoeding dat het onderzoek uitvoerde, noemt de cijfers bemoedigend maar vindt ze 'onvoldoende reden geven tot tevredenheid'.

Vijf lessen

De voortlichting is vaak

te schools, waardoor leerlingen nauwelijks eigen opvattingen kunnen vormen over veilig vrijen. Leerlingen in de bovenbouw kregen gemiddeld vijf lessen voortlichting.

Op protestants-christelijke scholen zien leraren nogal eens af van aidsvoortlichting, omdat het bevorderen van veilig vrijen niet strookt met de eigen opvattingen.

Speciaal voor deze scholen gemaakt lesmateriaal — waarin seks minder expliciet ter sprake komt — heeft er voor gezorgd dat hun in 1989 nog aanwezige achterstand in de 'totaalstand' is verdwenen.

Het centrum betreurt het dat de aidsvoortlichting in het lbo/mavo-onderwijs achterblijft in vergelijking met havo en vwo. Leerlingen van lbo en mavo zijn er vaak 'eerder bij' en hebben om die reden de voortlichting harder nodig.

definitief veilig ging vrijen. 'Ik merk vaak dat ze 'm er gewoon in willen prikken zonder condoom. Vroeger dacht ik, nou doe maar, maar nu lukt ze dat bij mij niet meer.' Lastig is het wel. 'Als ik in een geile bui ben, vind ik het zo'n afknapper om over een condoom te beginnen.'

Jan ziet om zich heen, vooral in de sauna's en de *dark rooms*, dat veel mannen weer overstappen op onveilig vrijen. 'De angst is eruit. Er wordt over aids gepraat als over kanker. Het wordt gewoon.'

'Het condoomgebruik in de homo-subcultuur had misschien nog meer moeten worden bevorderd. Zeker omdat homo's niet gewend waren aan condooms', meent dr. T. Sandfort, voorzitter van de Interfacultaire Werkgroep Homostudies aan de Universiteit Utrecht en auteur van *Seksualiteit in Nederland*. 'In Australië hangen de condooms in saunas op plekken waar je ze nodig hebt. Hier moet je ze kopen aan de bar. Dat doe je niet als je aan het vrijen bent.'

Terecht wordt een onevenredig deel van het budget voor aidsvoortlichting (dit jaar ongeveer vijftien miljoen gulden) gespendeerd aan de risicogroepen, vindt Sandfort. Zo'n 33 procent (vorig jaar 30 procent) gaat naar de voortlichting aan homo's en drugsgebruikers. De algemene publiekvoortlichting neemt 55 procent van het budget in beslag. 'Als je kijkt naar waar de besmetting plaatsvindt, moet er meer geld naar de homo-voortlichting.'

'Feitelijk is het niet helemaal te

zijn veel homo's geschrokken van aids', zegt voorlichter R. Huisman van de SAD. 'Een aantal homo's ging een vaste relatie aan, een aantal beperkte het repertoire aan seksuele activiteiten, niet pijpen, niet kontneuken.'

'Die periode is voorbij. Het aantal aids-patiënten blijft immers achter bij de schattingen. Tot en met dit jaar zouden er 4000 patiënten zijn, en het aantal ligt nu rond 2100. De sfeer slaat om: ach, het valt wel mee; tegen de tijd dat ik aids krijg, is er wel een medicijn. Dat hoor ik vaak.'

JAN SCHOUTEN (29) is laat geschrokken, eigenlijk alleen van wat hij om zich heen zag. Seksueel actief is hij sinds zijn twaalfde (jongens en meisjes, gewoon lekker'), lang voordat er sprake was van aids, maar bewust van de risico's werd hij zich pas enkele jaren geleden. Drie jaar was hij monogaam, in een vaste relatie met een vriendin, maar toen dat stukliep, had hij nog 'heel wat in te halen'. Vier, vijf keer in de week met een man, steeds een ander, naar bed.

Soms had hij in de sauna zelfs vier keer per dag een ander. Een keer een druipeer, een keer syfilis, maar dat was 'een penicilinekuur halen bij de dokter, en huppelkeek'. De eerste voortlichting sprak hem niet erg aan. 'Ik was niet zo hoerig, dacht ik. Ik deed toch geen foute dingen?' In 1986 heeft Jan zich laten testen, want steeds vaker hoorde hij 'Ik ben ziek' of 'Die is dood', en dan was het iemand met wie hij ook had geneukt. Jan bleek niet besmet.

Nog twee jaar duurde het voor hij weer vaker voor. 'Tussen 1984 en 1986

Toch vindt Van Zessen de aids-campagnes redelijk geslaagd. 'Iedereen praat erover. Wat dat betreft, is het een succes.' Huisman ziet ook dat de kennisoverdracht redelijk is gelukt, maar hij hecht meer aan de voortlichting voor de risicogroepen, met name de homoseksuele mannen met veel wisselende contacten.

De voortlichting in de homowereld, vooral in Amsterdam, kwam al in 1983 op gang, vlak nadat de eerste signalen over de ziekte uit de Verenigde Staten kwamen. Er was nog niet veel bekend over het virus, en de boodschap die werd meegegeven aan de homo's was: kijk uit met lichaamsvoelstoffen, en leef gezond, wat dat ook mag betekenen. Nu is er meer bekend.

Anale sex zonder extra stevig condoom is gevaarlijk; pijpen kan, maar de zaadlozing moet niet in de mond plaatsvinden. Deze informatie bereikt de homo's vooral in de homo-kroegen, de homo-sauna's, op 'de baan' (plekken in de openlucht waar mannen met mannen vrijen), en via de Gay-krant. De Stichting Aanvullende Dienstverlening (SAD) organiseert informatieweekenden, brengt Safe Sex Videoshows, laat het Safe Sex Promotieteam, met onder meer het Safe Sextet, optreden in kroegen.

De voortlichting leek jarenlang een geweldige succes. Het aantal gevallen van de geslachtsziekten gonorrhoe en syfilis nam drastisch af, wat duidt op het afnemen van anale sex of een toenemende gebruik van condoomgebruik. Gonorrhoe en syfilis komen de laatste jaren echter weer vaker voor. 'Tussen 1984 en 1986

Zondag begint in Amsterdam de

achtste internationale wetenschappelijke conferentie over

aids, voor de medische wetenschap de jaarlijkse oefening in

bescheidenheid. Doorbraken zijn ook nu niet te verwachten. Tien jaar nadat in Nederland de eerste aids-patiënt overleed, heeft de wetenschap nog geen begin van een adequaat antwoord. Op korte termijn heeft dat vooral consequenties voor Afrika, in Zimbabwe is acht procent van de bevolking met het aids-virus besmet. Maar gevreesd wordt dat Azië voor 2000 de leidende rol overneemt, vooral als ook voor heteroseksuelen de kans op besmetting toeneemt.

ALS RONALD terugkomt met een dik meisje, als hij die dus pakt, vindt hij elf man tegenover zich. Of hij geen betere had kunnen vinden. Zo gaat dat op de camping in Renesse, waar de hele dag 'Wie heb jij?' En jij?' wordt gevraagd. Ronald, die voor zijn verjaardag een pak condooms heeft gekregen, kijkt dus wel beter uit. Scores, dat doe je in Renesse. Je scoort een meisje, voor de nacht, en je scoort punten.

Martijn (20) had gisteravond een homerun kunnen slaan, maar nee, verder dan zoenen is het nog niet gekomen. Dat komt ongetwijfeld vanavond. Vandaag dus slechts tot honk 2 gekomen, maar dat is in elk geval beter dan honk 1 (praten). Honk 3 staat op de camping voor 'vinger ruiken', 4 voor 'het echte', het neuken. Een homerun is de eerste avond meteen alles.

En dan is er nog de puntentelling voor het kratje pills, met Martijn voorlopig als grootste kanshebber. Tien punten is het streven. Tongzoenen levert één punt op, neuken vijf en kontneuken zes, maar dat is eigenlijk alleen voor de grap in het rijtje opgenomen. 'Dat doen we toch niet.'

Ook Joost (17) is naar het Zeeuwse Renesse gekomen voor de sex. 'Vrouwen komen hier ook voor de jongens, dat weet je gewoon. Je gaat niet zo vlug af.' Hij is samen met Arnold (18) naar 'Duin en Strand' gekomen. Die gaat niet verder dan de beoordeling van meisjes, want hij heeft 'thuis een vaste vriendin zitten'. He, daar loopt een 38, betekent dat Joost en Arnold het voorbijlopende meisje waarschijnlijk beiden beoordeelen met een acht. Bij 28 vindt Arnold het meisje een achtje waard, bij 18 geldt dat voor Joost.

Joost heeft condooms bij zich, zoals de meesten meer uit angst een meisje zwanger te maken dan uit angst voor aids. Hij zal ze ook gebruiken, zegt hij, al vindt hij het zonder lekkerder. Hij gebruikt ze nagenoeg altijd. Behalve dan vorig jaar, na een vakantie in Renesse, toen hij gek was op een meisje. De eerste keer vreeën ze zonder condoom, maar 'je weet gewoon dat je een lange relatie aan kan gaan'.

'Je ziet aan een meisje of ze aids kan hebben', zegt de negenjarige Roald, die zich geen enkele aids-campagne weet te herinneren, maar zegt toch nooit zonder condoom te vrijen ('Zwangerschap, aids, eigenlijk allebei'). Hij kwam er gisteren achter dat een van zijn vriendinnen van vorig jaar niet Ariëtte blijkt te heten, maar Harriëtte. 'Drie waren het er, denk ik, of zo. Nee, Ilona ook, nee, dat was wel gaaf zeg.'

Marieke is ook niet heilig, dat weet ze. 'Oeh... jôngens!' Gisteren vroeg een jongen haar of ze onder de douche zijn

SMOEZEN-CAMPAGNE' in 1989 en 1990. 'Jantje zou niet veilig vrijen omdat hij alleen met Marietje vrijt. Welkusten Jantje. Dat is gewoon niet waar. Kijk, er is altijd een kans dat een heteroseksueel wordt besmet, maar moet je nu de hele bevolking om de oren slaan met dat ene voorbeeld? Voor de heteroseksuele is aids niet interessant.'

Tien jaar aids in Nederland, en vijf jaar grote publiciteitscampagnes, vooral gericht op veilig vrijen. De kennis over aids en veilig vrijen is toegenomen — de officiële doelstelling. Enige gedragsverandering is echter nauwelijks te bespeuren. Zo'n 12 procent van de bevolking loopt in theorie kans op een aids-besmetting, zo bleek vorig jaar uit het onderzoek *Seksualiteit in Nederland*, doordat ze onbeschermd vrijen met diverse partners of omdat ze sex hebben met iemand die regelmatig met anderen vrijt.

'Niet terecht, wel begrijpelijk', noemt drs G. van Zessen, psycholoog bij het Nederlands Instituut voor Sociaal Seksuologisch Onderzoek (NISSO) en mede-auteur van *Seksualiteit in Nederland*, het uitblijven van de gedragsverandering. 'Het voornemen om een condoom te gebruiken, sneuvelt vaak omdat iemand het maar lastig vindt of het vrijen zelf al moeilijk genoeg vindt. Het condoom kan onder het kussen liggen en niet worden gebruikt. Of ze zeggen na een keer sex zonder condoom: als we al aids hadden, hebben we elkaar toch al besmet, dus nu hebben we geen condoom meer nodig.'

verbonden hand omhoog wilde houden. Dat zou heel aardig zijn, want die mocht niet nat worden. Het was erg gezellig. Maar die *macho-taiki* En die puntentelling. Enkele meisjes op de camping hebben ook een weddenschap lopen. Om een kopje thee. Er hoeft niet per se iets te 'gebeuren'. Met 'm gaar is genoeg.'

HET IS NIET verbazingwekkend dat jongeren 'jumpy, jumpy' zijn en zich niet al te veel gelegen laten liggen aan de aids-campagnes van de afgelopen jaren, vindt prof. dr. J. Huisman, bijzonder hoogleraar epidemiologie en bestrijding infectieziekten aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. 'En terecht. De kans dat een heteroseksueel meisje doodgaat aan aids is kleiner dan dat ze neerstort in het vliegtuig naar Mallorca.'

De kans, volgens de berekening van Huisman, die eind 1990 veel opwindend en woede veroorzaakte onder collega-deskundigen, dat een heteroseksuele man of vrouw die een keer een slipperje (zonder condoom) maakt wordt besmet met het aids-virus, is een op een miljoen. 'Dat is geen getal waarmee je gedrag verandert. De kans zien dat één 'fout' contact in principe voldoende kan zijn voor een HIV-besmetting.

De grote landelijke aids-campagnes die sinds 1987 zijn gevoerd, zijn in de ogen van Huisman niet op waarheid gebaseerd. Het bijtje dat dood neervalt naast de bloem (de eerste campagne), Sonja/Linda/André gebruikt ze, en de

S O C I E T E

PASTEUR DOUCÉ: LES REVELATIONS DE L'EXPERTISE

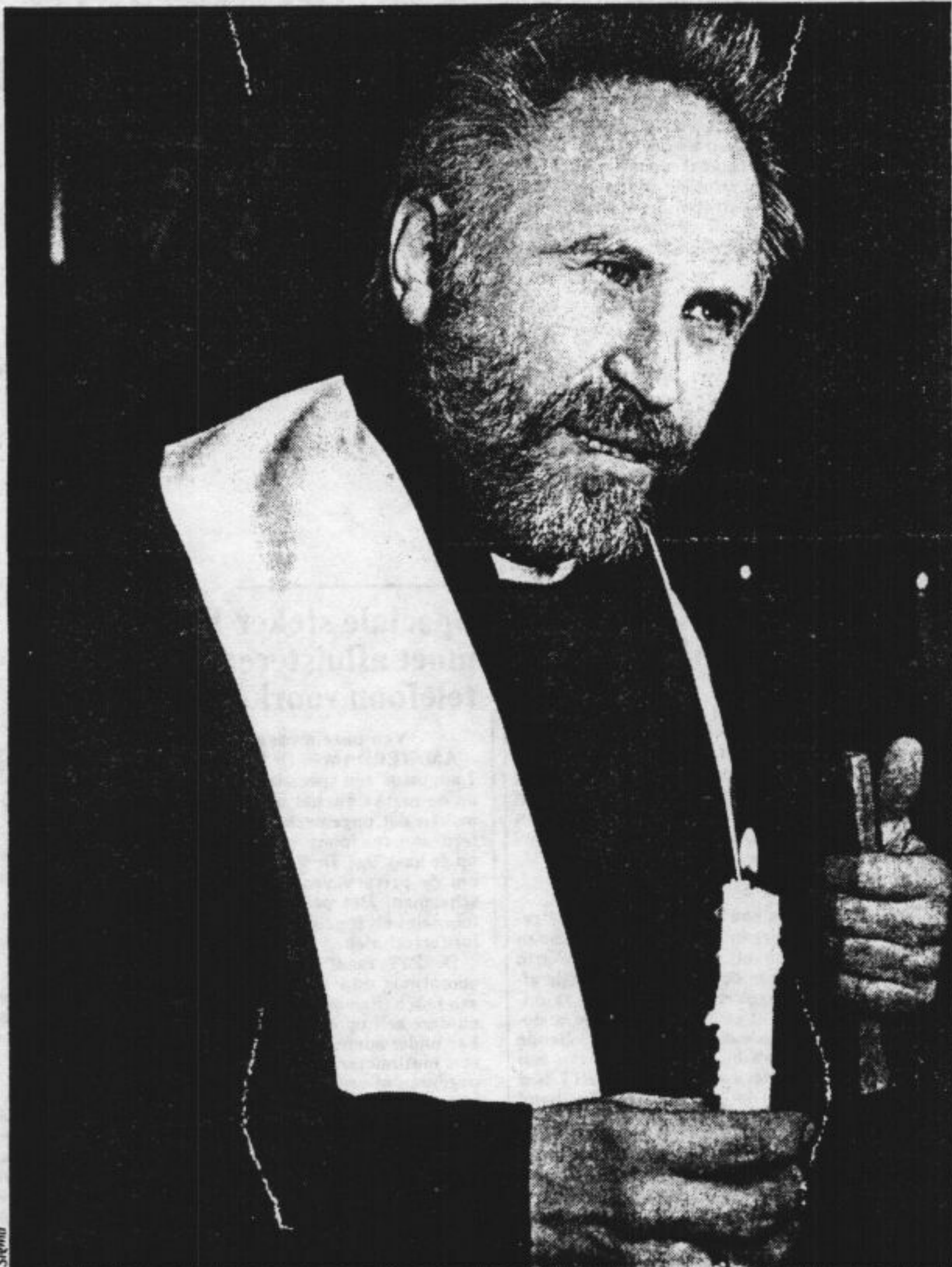
CRIME

Tenus secrets, les résultats de l'examen du cadavre du pasteur concluent que la strangulation est très vraisemblablement « la cause de la mort ». Jusqu'alors, l'enquête n'avait jamais établi d'intention criminelle chez les inconnus qui ont enlevé le fondateur du Centre du Christ libérateur le 19 juillet 1990.

L'affaire Doucé, du nom du pasteur homosexuel disparu à Paris le 19 juillet 1990 et retrouvé mort en forêt de Rambouillet le 17 octobre suivant, semblait enterrée. On apprend aujourd'hui qu'elle a fait un pas en avant: les enquêteurs savent maintenant que Joseph Doucé a probablement été étranglé. C'est en tout cas la conclusion du « rapport médico-légal d'expertise odontostomatologique » (examen des dents et de la bouche) réalisé par le docteur Michel Evenot, un expert parisien réputé. Daté du 27 mars 1992, ce document montre qu'un médecin a fait parler le cadavre de Joseph Doucé, pourtant retrouvé dans un état de décomposition avancée. Jusqu'à présent, l'autopsie avait déterminé que le pasteur n'avait été ni tué par balle, ni empoisonné, ni victime de coups ayant entraîné des fractures. Même si le dossier d'instruction de la juge Catherine Courcol est ouvert pour « arrestation et séquestration illégales, et homicide volontaire », aucun élément d'enquête ne permettait d'étayer l'hypothèse d'une intention criminelle. C'est chose faite aujourd'hui.

Cette nouvelle donne va à l'encontre de l'hypothèse avancée il y a un an (*Libération* du 19 juillet 1991), par des policiers de la brigade criminelle: « Les kidnappeurs n'ont sûrement pas voulu assassiner. Le scénario le plus vraisemblable est un "arrachage" (enlèvement pour forcer quelqu'un à collaborer ou à parler) qui a mal tourné. » Une technique douteuse parfois utilisée par les services de renseignement. Me Metzner, avocat de Guy Bondar, le compagnon du pasteur sexologue, se souvient « des rumeurs sur de soi-disant antécédents cardiaques du pasteur, et mettaient son assassinat sur le compte de défaillances de santé ». Or, l'analyse du docteur Evenot exclut la mort naturelle et conclut à une « mort brutale »: « Après élimination des autres causes, et bien que l'on ne puisse l'affirmer de manière absolue, au vu des éléments dentaires seuls, la strangulation demeure une hypothèse probable avant pu être la ou l'une des causes de la mort. »

Sur la foi de ce rapport, Me Olivier Metzner balaye les réserves: « Cela laisse penser à une réelle volonté d'homicide, une intention criminelle et non plus à des coups ayant entraîné la mort sans intention de la donner. » L'avocat évacue aussi les questions sur la véritable identité de l'amas de chair, désagrégé sous les feuilles, que des promeneurs avaient pris pour un animal. L'étude comparative des photos dentaires et des superpositions faciales du visage de Joseph Doucé permettent en effet à l'expert « d'affirmer de manière absolue et sans aucun doute possible

Le pasteur Doucé a été enlevé par un homme muni d'un insigne ou une carte de police.

l'identité d'origine entre les documents ante-mortem relatifs à Joseph Doucé et le crâne du corps découvert le 17 octobre 1990. Pour le défenseur de la partie civile, « cette expertise contredit totalement les doutes entretenus à ce sujet par certains, notamment par l'inspecteur des RG Dufourg ». Le policier révoqué a été souvent cité comme suspect numéro un, sans qu'il n'ait jamais été inculpé.

Un soir d'été, il y a deux ans, Joseph

Doucé a suivi deux hommes pour ne plus jamais revenir. 20 h 30. Un coup de sonnette à la porte de son domicile, au Centre du Christ libérateur (CCL), dans le 17e arrondissement. Son compagnon Guy Bondar est témoin de la scène. « Avancez », dit Joseph Doucé. Ces « visiteurs » sont « bien mis » et « courtois ». L'un s'avance dans le couloir, montre au pasteur « un insigne ou une carte de police » et l'enjoint avec politesse: « Suivez-moi, oui,

j'apprécierais beaucoup que vous me suiviez. » Le pasteur a questionné: « Vous m'emmenez au château? » Le château, d'après ses proches, c'est la prison. L'homme a répondu « non ». Alors, Joseph Doucé a pris son portefeuille. Guy Bondar s'est renseigné: « Vous en avez pour longtemps? Vingt minutes, une demi-heure? ». Et le visiteur a rétorqué « tout au plus ». Puis Joseph Doucé est parti avec eux « surpris mais confiant ».

A pied ou en voiture? Dans le quartier dont le pasteur baptiste, ami des travestis, lesbiennes, transsexuels et pédophiles, est une figure, personne n'a assisté à son départ. Le 23 juillet, Guy Bondar déclare la disparition de son ami et alerte l'IGS, la police des polices. Car un mois avant « l'enlèvement » de Joseph Doucé, des policiers exhibant des cartes tricolores ont frappé à 1 h 30 du matin à sa porte, en hurlant: « Police, ouvrez » et en menaçant: « Si vous n'ouvrez pas, on reviendra vous chercher. » Affolé, le pasteur a composé le 17. Police-Secours est intervenue. Les gardiens de la paix sont tombés nez à nez avec des collègues RG: l'inspecteur Dufourg et deux jeunes acolytes.

Depuis le 1er juin 1990, Jean-Marc Dufourg, qui officie au Ger (un groupe chargé au sein des RG des « enquêtes sensibles »), s'intéresse au CCL animé par le pasteur Doucé. Sa hiérarchie a demandé des renseignements sur un assidu des réunions sur la pédophilie qui se tiennent au CCL, un postier soupçonné d'attentat à la pudeur sur des mineurs. En homme rompu à l'action et à la manipulation, l'inspecteur Dufourg met le paquet. Il va même tenter de « retourner » un indic pour infiltrer la librairie *Autres Cultures* du pasteur, en tirant un coup de feu à travers sa porte. Coïncidence, la petite bande de RG composée de Dufourg, Azéma et Passamonti se trouvent dans les parages de la librairie le 19 juillet, jour de « l'enlèvement » de Joseph Doucé. Vers 18 h/18 h 30, ils examinent dans la librairie « les revues sensibles ». A 19 h 10, ils discutent et trinquent aux *Voltigeurs*, un bar-tachac du quartier. Vers 20 h/20 h 15, les deux « collègues » de Dufourg « jettent un œil » rue de Sauffroy à *Autres Cultures*.

A 20 h 30, le pasteur est « interpellé » par deux inconnus. L'équipe Dufourg affirme avoir levé le camp un quart d'heure plus tôt, appelée par d'autres tâches. Ni le juge, ni les enquêteurs de la PJ ne sont convaincus par cet alibi. Manquent les preuves. Après avoir enquêté sur les autres pistes possibles, les gens de la PJ en reviennent toujours à la piste Dufourg. Mais jamais ils n'ont réussi à cerner son petit monde d'indics à moitié barbouzes. La perquisition au domicile de l'ex-inspecteur n'a en effet pas permis de découvrir son précieux carnet de « contacts ». Du coup, la « Criminelle » n'a pas réussi à vérifier les emplois du temps des copains du RG qui, éventuellement, auraient pu lui rendre service en « arrachant » le pasteur Doucé. Après deux ans d'enquête, on ne peut donc toujours pas mettre de nom sur les étranglements du pasteur Doucé.

Patricia TOURANCHEAU

Toestel geeft gesprekken in huiskamer, kantoor, café of slaapkamer haarfijn weer

Telefoon is permanente afluisterapparatuur

Van onze medewerker ^{VK 15}
FRANCISCO VAN JOLE
AMSTERDAM — Big Brother was, naar nu blijkt, reeds geboren vóór hij door George Orwell werd bedacht. Overal in de wereld zijn in de afgelopen decennia microfoons geplaatst waarmee zonder enige moeite ongemerkt op ieder willekeurig moment de directe omgeving afgeluisterd kan worden. Gesprekken en geluiden worden haarfijn opgevangen. In Nederland zijn vrijwel alle huiskamers, kantoren, cafés en zelfs slaapkamers voorzien van dergelijke permanente, geheime afluisterapparatuur.

De introductie van het systeem kon geruisloos gebeuren omdat het in het geheim werd meegeleverd met iets dat iedereen graag wil hebben: telefoon.

Tot nu toe werd er uiterst geheimzinnig over gedaan, maar telefoonhobbyist R. Gonggrijp en de zijnen van het computerkrakersblad *Hack-Tic* ontdekten vorige week wat sommigen al jaren vermoedden. Het is mogelijk om via een telefoontoestel af te luisteren als de hoorn op de haak ligt. De microfoon geeft in zo'n geval gesprekken die op meters afstand van het toestel worden gevoerd vlekkeloos weer. De methode werkt volledig op afstand, er hoeft niets aan het betreffende toestel gewijzigd te worden. Vrijwel alle telefoons zijn met behulp van een verbluffend eenvoudige en goedkope techniek in te zetten als spionagemiddel, zonder dat de bezitter er iets van merkt.

In tegenstelling tot wat de meeste

mensen menen, heeft ieder telefoontoestel een permanente verbinding met de centrale. Ook als de hoorn op de haak ligt. Die verbinding is noodzakelijk om de telefoon te laten rinkelen als er gebeld wordt. Om deze verbinding te onderscheiden van een gespreksverbinding gebruikt het telefoonnet twee verschillende elektrische circuits. De rinkelverbinding maakt gebruik van wisselstroom. Een gesprek wordt gevoerd met behulp van gelijkstroom. De haak van het toestel is een schakelaar die het gelijkstroomcircuit en dus het spraakgedeelte uitschakelt als de hoorn erop ligt. Op het moment dat de hoorn wordt opgenomen gaat de gelijkstroom weer door het net lopen en stopt automatisch de wisselstroom.

In de praktijk blijkt het mogelijk de schakelaar van de haak buiten werking te stellen. Of liever gezegd: het verbroken contact te herstellen. Daardoor ontvangt het spraakgedeelte weer stroom en gaat de microfoon van het toestel ongemerkt werken. De schakelaar volstaat met het uit elkaar duwen van twee koperen contacten om de gelijkstroom te stoppen. Door een bepaalde (hoogfrequente) wisselspanning op de lijn te zetten verandert de afluisteraar de functie van de schakelaar in die van een condensator. De twee contacten veranderen als het ware in kleine antennes, die elkaar door de lucht een elektrische stroom doorgeven. Deze elektrische stroom is vervolgens voldoende om de microfoon van het toestel in werking te stellen. De — zwakke — signalen die de

microfoon registreert worden over de lijn naar de afluisteraar gestuurd. Deze kan ze met behulp van eenvoudige apparatuur versterken en zo alle geluiden registreren.

Gonggrijp heeft de methode vorige week in de praktijk gebracht. Een gesprek dat in zijn huiskamer op minstens vijf meter van het toestel werd gevoerd, was met behulp van dit systeem in een andere ruimte luid en duidelijk te volgen. De telefoonhobbyisten hebben daartoe een eenvoudig apparaatje in elkaar gezet dat de methode mogelijk maakt. Kosten: circa honderdvijftig gulden. Volgens Gonggrijp, die gisteren voor de rechtbank in Den Bosch in een afluisterzaak tegen een XTC-handelaar als getuige-deskundige verscheen, moet de techniek bij telefoonmaatschappijen al sinds de jaren dertig bekend zijn.

Criminelen

De PTT onthoudt zich in verband met de lopende rechtszaak van commentaar. Een verzoek van advocaat mr P. Doedens aan het onderzoeksinstituut TNO om het bestaan van de techniek te onderzoeken werd — na een aanvankelijke toezegging — afgewezen. Een woordvoerder verklaart dat TNO bevestigd is dat de techniek in verkeerde handen valt en het maatschappelijk belang geschaad wordt: 'We vertellen criminelen ook niet hoe elektrische sloten geopend moeten worden.'

De methode werkt overigens niet bij alle toestellen. De oorzaak daarvan heb-

ben de computerkrakers nog niet ontdekt. Het maakt in ieder geval niet uit of er sprake is van een modern of ouderwets type. In sommige gevallen gaat de bel rinkelen zo gauw de extra spanning op de lijn wordt gezet. De afluisteraar kan dit echter horen en de verbinding verbreken. De methode is evenmin toepasbaar bij autotelefoons en draadloze toestellen die niet op het moederstation zijn aangesloten. De enige manier om de techniek bij andere toestellen onmogelijk te maken, is de stekker uit het contact te trekken. Maar dan is er natuurlijk geen sprake meer van een telefoonaansluiting.

Wel kan geconstateerd worden of de telefoon dient als afluistermiddel. In het komende najaarsnummer van *Hack-Tic* wordt een schema gepubliceerd voor een apparaatje dat de toegevoegde spanning detecteert en de telefoonbezoeker waarschuwt voor afluisterpraktijken. Daarnaast is de toepassing ook hoorbaar. Aangezien de toegevoegde spanning van de lijn afgehaald moet worden als de gebruiker de hoorn van de haak neemt, treedt er een minieme vertraging op in het verkrijgen van de kiestoon. Gonggrijp stelt dat alleen deskundigen het verschil kunnen waarnemen.

Toegang tot een centrale is voor het afluisteren niet noodzakelijk. De apparatuur kan in principe overal op de lijn tussen de centrale en het betreffende toestel ingezet worden. Bijvoorbeeld via verdeelkasten of vanuit ruimtes waar telefoonlijnen lopen.

'Politie gebruikt telefoon als verborgen microfoon'

Van onze verslaggever ^{VK 15}
DEN BOSCH — Met eenvoudige middelen kan elke telefoon veranderd worden in een geheime, verborgen microfoon. Het is een methode die volgens advocaat P. Doedens door de Nederlandse politie wordt gebruikt om verdachten af te luisteren — niet alleen bij telefoongesprekken, maar ook tijdens persoonlijke gesprekken in hun huiskamer of elders. Doedens uitte deze beschuldiging dinsdag in Den Bosch tijdens het proces tegen een van zijn cliënten.

De politie houdt het op een gelukkig toeval: doordat een verdachte wiens telefoon werd afgeluisterd de hoorn van zijn telefoon niet goed op de haak had gelegd, was het toestel gaan functioneren als een verborgen microfoon. Hierdoor had de politie geruime tijd kunnen meeluisteren met een gesprek in de woonkamer, dat een schat aan belastende informatie opleverde over de handel in XTC-pillen.

Maar de advocaat van de verdachte, Doedens, gelooft niet in dat soort toevalstreffers. Het zou hem niets verbazen als de politie in haar opsporingsjiver heeft geknoeid met de telefoon — via de centrale van de PTT. 'Bij praktisch elke grote drugszaak blijken er de laatste tijd, vooral in het zuiden des lands, toevallig hoorns naast de haak te hebben gelegen,' sneerde de advocaat dinsdag in Den Bosch bij de behandeling van de strafzaak tegen de hoofdverdachte V. uit Valkenswaard. 'Het is mij allemaal net iets te toevallig,' aldus Doedens.

Er staat veel op het spel voor zijn

cliënt. De officier van justitie eiste gisteren zeven jaar gevangenisstraf voor zijn leidende rol in de pillenhandel. Plus ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel, volgens schattingen van de politie al gauw een miljoen gulden.

Bronnen

Doedens had zelfs het particulier recherchebureau van oud-politieman P. Velraath uit Etten-Leur in de arm genomen om de vermeende illegale afluisterpraktijken van de politie te onderzoeken. Velraath verklaarde gisteren onder ede dat hij van verschillende oud-collega's bij de politie en van een vroegere werknemer van de PTT had vernomen dat regelmatig de hand wordt gelicht met de wettelijke regels voor het afluisteren van telefoons. Maar de detective had geen van zijn bronnen bereid gevonden hun beschuldigingen in het openbaar voor de rechtbank te herhalen. 'Ze zijn allemaal doodsbang voor hun baan.'

Een andere door de verdediging opgeroepen getuige, telefoonhobbyist R. Gonggrijp, had de proef op de som genomen. Volgens hem is het mogelijk om vanuit een PTT centrale met een hoogfrequent radiosignaal een telefoon te veranderen in een verborgen microfoon. Ook als de hoorn gewoon op de haak ligt. Deze methode is volgens Doedens — de ontkenningen van politie en PTT ten spijt — ook gehanteerd om zijn cliënt een loer te draaien. 'Onrechtmatig verkregen bewijs dus', aldus de advocaat.

Speciale stekker PTT moet afluisteren via telefoon voorkomen

Van onze medewerker ^{VK 10}
AMSTERDAM — De PTT brengt per 1 augustus een speciale telefoonstekker op de markt die het onmogelijk moet maken dat ongemerkt wordt afgeluisterd met telefoons waarvan de hoorn op de haak ligt. De PTT zegt dit te doen om de privacy van de klanten te beschermen. Het personeel van Primafoonwinkels is geïnstrueerd over de afluisterstechniek.

De PTT raadt verontruste klanten vooralsnog aan een folie-condensator aan te schaffen bij de elektronicahandel en deze zelf op de stekker te monteren. Een ander advies is het aanschaffen van een multimeter waarmee kan worden nagegaan of er wordt getracht met een hoogfrequent signaal het toestel te gebruiken als verborgen microfoon.

De maatregelen zijn het gevolg van een beleidswijziging. Tot afgelopen donderdag hield de PTT vol dat afluisteren van een telefoontoestel waarvan de hoorn op de haak ligt, onmogelijk was. Deze week werd echter aangetoond dat met een hoogfrequent radiosignaal het haakcontact op afstand kan worden omzeild en de microfoon ongemerkt in werking kan worden gesteld.

Daardoor is het mogelijk om bijvoorbeeld vanuit een telefooncentrale te allen tijde gesprekken af te luisteren die tot op meters afstand van het toestel worden gevoerd. Het toestel waar niets aan veranderd hoeft te worden, werkt dan als een verborgen microfoon.

'Laat PTT stekkers tegen afluisteren via telefoon betalen'

Van onze verslaggever ^{VK 26}
AMSTERDAM — De PTT moet zelf opdraaien voor de kosten van apparatuur die moet voorkomen dat de telefoon ongemerkt kan dienen als afluistermicrofoon. Dat heeft de Consumentenbond zondagavond verklaard in de actualiteitenprogramma *Brandpunt*.

Woordvoerder Van der Meijden van de Consumentenbond reageerde op het besluit van de PTT vanaf 1 augustus speciale telefoonstekkers op de markt te brengen die het onmogelijk moeten maken dat via de telefoon wordt afgeluisterd. Vorige week werd aangetoond dat met een hoogfrequent signaal de microfoon van een telefoon kan gaan werken, al ligt de hoorn op de haak. Het toestel kan daardoor dienen als verborgen microfoon.

De kwestie kwam aan het licht tijdens de behandeling van een drugszaak voor de rechtbank in Den Bosch. Advocaat Doedens beweerde daar dat de politie op deze manier regelmatig gesprekken van criminelen afluistert. In *Brandpunt* zei Doedens gisteravond dat afgesloten rechtszaken waarbij het vonnis is gebaseerd op het afluisteren via de telefoon, met de hoorn van de haak, voor herziening in aanmerking komen.

de Volkskrant VAN DONDERDAG 23 JULI 1992

Schakelingen aangebracht zonder vereiste toestemming Ex-PTT'er bevestigt illegaal afluisteren van telefoons

Van onze verslaggever
JOS SLATS

ROTTERDAM — Een voormalige medewerker van de telefooncentrale van PTT Telecom in Rotterdam zegt dat er in opdracht van justitie tapschakelingen tot stand worden gebracht zonder de wettelijk vereiste toestemming van de rechter-commissaris. De oud-PTT'er zal over twee weken als kroongetuige van de verdediging optreden in de rechtszaak tegen de van handel in verdovende middelen verdachte T. van D. PTT Telecom is ook door anderen beschuldigd van medewerking aan onwettige af luisterpraktijken.

dat ook in de telefooncentrale in Amsterdam illegale tapverbindingen worden gelegd.

Het recherchebureau, dat wordt geleid door oud-politieman P. Velrath, werkte in opdracht van de Utrechtse advocaat mr. P. Doedens, die het sterke vermoeden heeft dat de telefoon van een van zijn cliënten — een handelaar in XTC-pillen — met hulp van de PTT is gemanipuleerd. Hierdoor zou de politie in staat zijn geweest de man af te luisteren, terwijl de hoorn van de telefoon gewoon op de haak lag en het toestel functioneerde als een verborgen microfoon.

Op de zitting — anderhalve week geleden — hield PTT Telecom nog vol dat zoiets volstrekt onmogelijk is. Maar enkele dagen later moest het telefoonbedrijf erkennen dat met behulp van een hoog frequent radiosignaal een telefoontoestel-in-rust inderdaad op afstand in een microfoon kan worden veranderd. De PTT heeft aangekondigd binnenkort met een speciale stekker op de markt te komen om telefoons tegen deze mogelijke inbreuk op de privacy te beveiligen.

Particulier rechercheur Velrath zegt geschrokken te zijn van de informatie die hij in de afgelopen weken vergaarde bij zijn onderzoek ten behoeve van advocaat Doedens. 'Toen ik die opdracht kreeg om eens uit te zoeken of er illegaal wordt afgeluisterd, dacht ik: het zal wel loslopen. Ik had als politiemans nooit van dit soort praktijken gehoord.'

Inmiddels zegt hij beter te weten. Hij sprak met in totaal 31 personen onder wie een aantal politiemensen, medewerkers en oud-medewerkers van PTT Telecom. Allen wensten anoniem te blijven. 'Uit vrees voor hun baan', aldus Velrath. 'Van verschillende politiemensen heb ik gehoord dat er illegaal wordt afgeluisterd. Ze wilden niet in details treden. Maar ze zeiden wel dat ze alles glashard zouden ontkennen als ik hun namen bekend maakte.'

Velrath sprak ook met een voormalige employe van PTT Telecom in Amsterdam. 'Dat er illegaal zou worden afgeluisterd, had hij van horen zeggen. Maar hij heeft wel zelf waargenomen dat bij de telefooncentrale regelmatig de hand werd gelicht met de officiële procedure. Opdrachten om een telefoon af te luisteren, horen vergezeld te gaan van een speciaal machtigingsformulier. Maar het personeel in de centrale kreeg ook wel eens een kladpapiertje in handen gedrukt met zo'n opdracht. En daar bleef het dan bij volgens mijn bron. Er kwam niet alsnog een officiële bevestiging achteraan.'

De Utrechtse strafpleiter Doedens vroeg de rechtbank in Den Bosch vorige week een nader onderzoek te gelasten om te achterhalen of alle wettelijke regels zijn eerbiedigd bij het af luisteren van zijn cliënt. Vandaag doet de rechtbank uitspraak.

PTT Telecom wil hangende de rechtszaak geen commentaar geven op de aantijgingen van de vroegere werknemer. In april van dit jaar werd de medewerker van de Rotterdamse centrale op staande voet ontslagen, omdat hij criminelen zou hebben getipt dat hun telefoon werd afgeluisterd. De man was bij de PTT geruime tijd verantwoordelijk voor het aanbrengen van de schakelingen, waarmee het af luisteren van telefoons door de politie mogelijk wordt gemaakt.

De ontslagen PTT'er, tegen wie een gerechtelijk onderzoek loopt, heeft onlangs een uitvoerige brief geschreven aan de in voorarrest zittende drugshandelaar. Daarin doet hij uit de doeken hoe er in de telefooncentrale in Rotterdam wordt 'geknoeid met de printplaten' waarmee de schakelingen tot stand worden gebracht tussen een afgeluisterde telefoon en de tapkamers op politiebureaus.

In de brief aan Van D. schrijft de man dat in de centrale regelmatig wordt afgeweken van de officiële procedure. Normaal gesproken wordt op elk machtigingsformulier van de rechter-commissaris een nummer genoteerd, dat overeenkomt met het registratienummer van de 'printplaat' waarmee de bewuste verbinding met de afgeluisterde telefoon tot stand wordt gebracht.

Maar volgens de ontslagen medewerker heeft de centrale ook een aantal ongenummerde printplaten. Die zouden worden gebruikt om buiten de rechter-commissaris om verdachten af te luisteren. Dat zou gebeuren in opdracht van justitie, aldus de schrijver.

De advocaat van de drugshandelaar, mr. J. Boone uit Wijk bij Duurstede, is bijzonder ingenomen met de brief van de voormalige PTT-medewerker. Ook omdat hij daarin de naam noemt van een medewerker van de afdeling beveiliging van PTT Telecom die van de illegale praktijken op de hoogte zou zijn.

Bij de behandeling van de rechtszaak tegen Van D., die op 10 augustus begint, hoopt Boone te kunnen aantonen dat ook zijn cliënt het slachtoffer is geworden van onwettige af luisterpraktijken. De advocaat is van plan om zowel de ontslagen PTT'er als de door hem in de brief genoemde veiligheidsfunctionaris als getuigen op de zitting te horen.

Het particuliere recherchebureau *Counsels Investigation Office* uit Breda stuitte onlangs op een vroegere medewerker van PTT Telecom, die beweerde

de Volkskrant VAN DINSDAG 28 JULI 1992

Politie luistert vaker telefoons van verdachten af

Van onze verslaggever
JOS SLATS

DEN HAAG — Het aantal door de politie afgeluisterde telefoons is in 1991 opnieuw toegenomen, zij het dat de groei beduidend minder was dan in voorgaande jaren. In totaal werd er vorig jaar 2071 keer toestemming gegeven voor het af luisteren van verdachten. In 1990 bedroeg het aantal machtigingen 2031. De meeste telefoontaps hielden verband met drugs- (888) en vermogensdelicten (502).

In de jaren tachtig ontwikkelde de telefoontap zich tot een geliefd opsporingsmiddel. Het aantal in opdracht van justitie afgeluisterde aansluitingen nam jaarlijks soms met honderden tegelijk toe: van 869 in 1982 tot meer dan tweeduizend in 1991. Politie en justitie houden rekening met een verdere toename, maar stellen tegelijkertijd vast dat de effectiviteit van het bijzondere opsporingsmiddel afneemt.

In een interne nota van de werkgroep Justitieel Aftappen van de Recherche Advies Commissie (RAC) werd vorig jaar al vastgesteld dat veel doorgewinterde criminelen het niet meer in hun hoofd halen om hun illegale zaakjes via de telefoon te regelen. Ze zijn zich bewust van het risico dat ze kunnen worden afgeluisterd.

Met spijt moest de werkgroep vaststellen: 'Infiltranten van de politie worden steeds vaker geconfronteerd met criminelen die aangeven dat gevoelige gesprekken niet over de telefoon gevoerd dienen te worden. Ook vanuit de criminele-inlichtingendiensten komen signalen dat criminelen anticiperen op de mogelijkheid van een telefoontap.'

Aansluitingen

Het aantal machtigingen dat door rechters-commissarissen wordt verstrekt, zegt weinig over het aantal afgeluisterde telefoons, omdat één machtiging betrekking kan hebben op meerdere aansluitingen. Zo werden er in 1990 (2031 machtigingen) in totaal ruim 3500 verschillende telefoonnummers afgeluisterd, waarvan een onbekend aantal (staatsgeheim) door de Binnenlandse Veiligheidsdienst.

De BVD heeft voor het aanbrengen van taps geen toestemming nodig van de rechter-commissaris, maar moet wel beschikken over de goedkeurende paraaf van de premier en die van de ministers van Binnenlandse Zaken, Justitie en van Verkeer en Waterstaat.

Uit de eerder genoemde nota ('vertrouwelijk') van de RAC-werkgroep,

waarin ook een vertegenwoordiger van de BVD zitting had, valt op te maken dat de dienst vooral telefoons af luistert om de activiteiten in Nederland van buitenlandse inlichtingendiensten in de gaten te houden. Contra-spionage dus.

De tap wordt in dit verband omschreven als: 'Een onontbeerlijk inlichtingmiddel gelet op de hier te lande opererende inlichtingendiensten die vaak rigide instructies kennen ten aanzien van het operationeel gebruik van telecommunicatievoorzieningen namelijk telefoon- en telegram-verkeer.'

Blijkbaar is de BVD af luisterend heel wat aan de weet gekomen. 'Met betrekking tot het laatste aspect (gedoeld wordt op de buitenlandse inlichtingendiensten-red) is over de afgelopen twintig jaren waarneembaar dat steeds meer van de publieke telecommunicatievoorzieningen gebruik wordt gemaakt. Het openbare telecommunicatiesysteem in Nederland heeft — *nolens volens* — bijgedragen tot het functioneren van (staats)terroristische organisaties', aldus de BVD.

Met paspoort of rijbewijs op de werkplek loopt Nederland al bijna volledig in de Europese pas

Algemene identificatieplicht houdt 'factor huidskleur'

Van onze verslaggever

VK 15

DEN HAAG — Terecht constateert de Raad van State in een advies aan het kabinet dat het wetsvoorstel voor een beperkte identificatieplicht 'discriminerend en incriminerend' overheidsoptreden in de hand werkt. Dat dit probleem kan worden ondervangen met een algemene identificatieplicht — zoals de raad stelt — is echter onwaarschijnlijk.

Het gelijkheidsbeginsel zou bij een algemene identificatieplicht immers slechts in naam zijn gegarandeerd. In de dagelijkse praktijk zou de factor huidskleur ook dan voor opsporingsambtenaren een wezenlijk criterium zijn voor identiteitsonderzoek. Wel lijkt de nu gekozen wettelijke kwestiebaarder voor een eventuele juridische procedure bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Minister Hirsch Ballin van Justitie tracht het bezwaar van de Raad van State weg te nemen met de toezegging dat er nauwkeurige uitvoeringsvoorschriften komen. Deze per circulaire geregelde voorschriften beogen te voorkomen dat opsporingsambtenaren onverschillig gebruik gaan maken van de bevoegdheden die ze krijgen met de invoering van de Wet op de Identificatie-

plicht en de daaraan gerelateerde Wet op de Anonieme Verdachte.

Het enkele feit dat iemand een donkere huidskleur heeft, is onder de nieuwe wetgeving onvoldoende reden voor identiteitsonderzoek, voert Hirsch Ballin aan. Er moet nog een motief zijn voor onderzoek. De 'vermoedelijke vreemdeling' moet bijvoorbeeld 'overlast' veroorzaken, of verdacht worden van strafbare feiten, of tijdens ander onderzoek min of meer in aanraking komen met de politie. Het zijn tamelijk vage formuleringen, die uitwerking behoeven.

Maar zelfs een zeer strak geformuleerde circulaire zal niet kunnen verhinderen dat er meer klachten komen over discriminerend politie-optreden. Dat denkt ook het gezaghebbende college van de Raad van State. Afgezien van het feit dat de uitvoeringsvoorschriften in dit soort delicate kwesties niet per circulaire maar bij wet behoort te regelen, verwacht de raad dat er 'onvermijdelijk gevallen overblijven waarin discriminerend of incriminerend overheidsoptreden in de hand wordt gewerkt'.

De door het kabinet voorgestelde benadering verdient dan ook een bredere overweging dan blijkbaar heeft plaats gevonden, aldus de niet mis te verstane kritiek van de raad. Wat doe je als Surinaamse of Turkse Nederlander als je wordt staande ge-

houden en geen identiteitsbewijs op zak hebt? Je zegt dat je Nederlander bent. Maar wat als de politie-agent dit niet gelooft? 'De bewering dat men Nederlander is, zal niet meer volstaan om de uitvoering van het vreemdelingenrecht te frustreren', antwoordt Hirsch Ballin hierop in zijn toelichting op het wetsvoorstel.

Duidelijke taal. De Vreemdelingenwet wordt aangepast aan de introductie van de identificatieplicht. Als je niet kunt aantonen dat je Nederlander bent, mag je in de nieuwe opzet worden gefouilleerd en voor verhoor worden meegenomen naar het bureau. 'Daarbij geldt uiteraard als randvoorwaarde dat de uitvoering van het binnenlands vreemdelingenrecht evenredig dient te zijn aan het daarmee te dienen doel', aldus Hirsch Ballin.

Maar hoeveel rek zit er in die randvoorwaarde? 'De met de grensbewaking of het toezicht op vreemdelingen belaste ambtenaren zijn, voor zover dat rederijkerwijs nodig is voor de vervulling van hun taak bij de uitoefening van het toezicht op vreemdelingen, bevoegd personen staande te houden ter vaststelling van hun identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie', aldus de Vreemdelingenwet nieuwe stijl. Maar wat is rederijkerwijs nodig?

De invoeringsdatum voor de Wet op de Identificatieplicht is bepaald op 1 januari 1994. Precies een jaar eerder

treedt het Akkoord van Schengen in werking. Dit akkoord regelt het vrije personenverkeer tussen de aangesloten landen Nederland, België, Luxemburg, Frankrijk, Duitsland, Spanje, Portugal en Italië. Omdat de grenzen tussen de Schengen-landen wegvallen, zal het binnenlands vreemdelingenrecht aanzienlijk worden verscherpt.

'Het is uiteraard niet de bedoeling dat de betere uitvoerbaarheid van de wettelijke regeling van het vreemdelingenrecht gebruik gaat worden voor willekeurige en ongerichte controles; dit zal ondubbelzinnig in de uitvoeringsvoorschriften worden vastgelegd', verzekert Hirsch Ballin nu in zijn toelichting op het wetsvoorstel. Identificatieplicht. Het is een uitspraak om te houden voor later.

Werknemers

Het binnenlands vreemdelingenrecht leidt vooralsnog niet tot een scherpe controverse in de coalitie. Dat doet wel een ander element in het kabinetvoorstel: de verplichting voor alle werknemers om altijd een identiteitsbewijs onder handbereik te hebben, dit voor het geval opsporingsambtenaren op de werkplek komen controleren of er nog illegalen, zwartwerkers en steuntrekkers rondlopen.

Het tonen van een legitimatiekaart, bijvoorbeeld een pasje dat door de werk-

gever is uitgereikt, is onvoldoende. Iedereen moet een identiteitsbewijs kunnen laten zien, en dan hebben we het uitsluitend over rijbewijs of paspoort. Voor mensen die geen paspoort of rijbewijs hebben, komt er een identiteitskaart. Heb je geen rijbewijs of paspoort bij je, of in je bureau, dan moet je mee naar het politiebureau. Dit is iets te veel voor de PvdA, maar de kleinste regeringsfractie zal haar verlies moeten nemen, lijkt het.

Hirsch Ballin vraagt werkgevers nauwlettend toe te zien op deze plicht voor hun werknemers. Hij adviseert werkgevers steekproefwijze controles te houden onder het eigen personeel door beveiligingsfunctionarissen van het bedrijf. 'Als het bedrijf een persoonsblad heeft, kan daarin van een en ander mededeling worden gedaan', aldus de minister.

Uiteraard zullen weinigen hun paspoort of rijbewijs permanent in hun bureau laten liggen. Zo kan de gewoonte om altijd een identiteitsbewijs op zak te hebben in Nederland inburgeren. Op termijn is het dan voor een ander kabinet, dat niet gebonden is aan het regeerakkoord van 1989, nog maar een kleine stap naar de introductie van een algemene identificatieplicht. En dan loopt Nederland netjes in de Europese pas, want die plicht geldt al voor de andere Schengen-landen.

JOHN WANDERS

Kabinet houdt vast aan criteria legitimatieplicht

Van onze verslaggever VK 3
DEN HAAG — Minister Hirsch Ballin van Justitie zal naar verwachting begin volgende week zijn wetsvoorstel voor een beperkte legitimatieplicht bij de Kamer indienen. De ministerraad heeft hierover donderdag overeenstemming bereikt. Het kabinet houdt volgens zijn voorlichter vast aan 'de hoofdlijnen van het wetsvoorstel zoals dat in maart van dit jaar voor advies naar de Raad van State is gestuurd'.

Dit zou betekenen dat de PvdA-bevindslieden ermee instemmen dat over anderhalf jaar iedereen op zijn werk-

plek een geldig legitimatiebewijs, het omstrepen onderdeel uit het wetsvoorstel, binnen handbereik moet hebben. De PvdA-fractie is tegen een dergelijke maatregel. De fractie geeft de voorkeur aan een plicht voor werkgevers om kopieën te maken van identiteitsbewijzen die werknemers bij indiensttreding moeten te tonen.

Een legitimatieplicht op de werkplek zou volgens de PvdA onvoldoende bijdragen aan de bestrijding van zwart werk. Omdat onduidelijk is in welke mate er buiten de bekende sectoren als confectie en tuinbouw sprake is van illegale arbeid, wil Hirsch Ballin de legitimatieplicht voor alle sectoren regelen. De legitimatieplicht gaat daarnaast gelden in het openbaar vervoer, voor vreemdelingen, bij het bezoek aan voetbalwedstrijden, bij bepaalde financiële transacties en bij het aanvragen van een sof-nummer.

Kind mag ook scheiden

Een Amerikaanse rechter in de staat Florida heeft donderdag besloten dat de 11-jarige Gregory een 'scheiding' van zijn ouders mag aanvragen. De jongen woont al jaren in pleeggezinnen en wil nu geadopteerd worden door een van die gezinnen.

Rechter Thomas Kirk vindt dat Gregory, een minderjarige, dezelfde grondwettelijke rechten heeft als een volwassene om fundamentele rechten voor een rechtbank te verdedigen. Door de beslissing kan Gregory K. nu eisen van zijn ouders gescheiden te worden.

De ouders van Gregory zijn gescheiden. Zijn moeder en het ministerie van gezondheid van de staat Florida vechten de eis van Gregory aan, maar de vader gaat akkoord met de adoptie.

De jongen wil alle juridische banden met zijn moeder verbreken zodat hij kan worden geadopteerd door een gezin waar hij al negen maanden in huis is. In zijn eis, die door een hogere rechtbank zal worden gehoord, stelt de jongen door zijn natuurlijke ouders verwaarloosd en mishandeld te zijn. Volgens de moeder en het ministerie heeft de jongen als minderjarige niet het recht om een rechtszaak te beginnen, maar Gregory beweert dat het ministerie, dat de voorgedij over hem heeft, zijn belangen niet goed waarneemt.

Gregory vertelde de rechter dat hij geen contact met zijn moeder wil hebben, omdat hij haar niet vertrouwt. Karen Adams, van de coalitie voor kinderrechten, een overkoepelend orgaan van achttien organisaties, zei dat de beslissing de weg vrijmaakt voor kinderen in andere staten om voor zichzelf op te komen. 'Het opent de deur een beetje verder voor kinderen om zeggenschap te krijgen over hun eigen leven, vooral voor mishandelde kinderen'.

VK 13

US-Urteil: Kind darf die Eltern verklagen

Bub (11) will selbst entscheiden, bei wem er leben möchte

Orlando
Ein elfjähriger Amerikaner darf gegen seine Eltern klagen. Gregory K. möchte von seinen Pflegeeltern adoptiert werden und will vor Gericht eine Trennung erzwingen. Der Richter: „Ein Kind hat das gleiche Recht wie ein Erwachsener seine Grundrechte zu vertreten.“

Der clevere Bub hatte bei einer Anhörung dem verdutzten Richter erklärt: „In den vergangenen acht Jahren war

ich entweder bei meinem Vater, in Heimen oder bei Pflegeeltern. Und keiner hat meine Interessen richtig vertreten.“ Gregory erzählte, daß ihn seine Eltern vernachlässigt und geschlagen haben. Er will von seinen jetzigen Pflegeeltern adoptiert werden.

Der Vater hat der Adoption schon zugestimmt, Gregorys Mutter ist aber dagegen. Nach dem Richterspruch wird Gregory wahrscheinlich schon im Herbst seine Eltern auf Tren-

nung verklagen können.

Es ist das erste Mal, daß eine solche Klage vor Gericht zugelassen wird. Bedenken äußerte der Bund für Kinderrechte: „Es ist der Anfang eines Trends, daß Kindern die Kompetenz eingeräumt wird, sich vor Gericht zu vertreten.“ Der Richter habe das ganze System verändert. Gregorys Mutter meinte verständnislos: „Minderjährige können doch nicht selbst vor Gericht ziehen.“

MTZ 11.01.92

Prozeß: Bub will Eltern loswerden

A13

re. Orlando / München - Wenn dieses Urteil Schule macht, haben Eltern schlechte Karten: Erstmals in der Justizgeschichte der USA hat ein Richter in Orlando (Florida) jetzt einem Minderjährigen das Recht eingeräumt, gegen seine Eltern zu klagen. Der elfjährige Gregory K. will sich von Mama und Papa scheiden lassen, weil sie ihn vernachlässigt haben sollen.

Richter Thomas Kirk: „Der Bub hat das gleiche Recht wie Erwachsene, seine Grundrechte zu vertreten.“ Gregory möchte von seinen Pflegeeltern adoptiert werden, bei denen er seit neun Monaten lebt.

Ohrfeigen, Hausarrest, Fernsehverbot - amerikanische Eltern werden sich künftig genau überlegen müssen, mit welchen erzieherischen Mitteln sie ihre Sprößlinge zur Räson bringen. Können diese doch postwendend mit dem Gang zum Kadi drohen. In den USA wird bereits eine Prozeßwelle befürchtet. Die Anwältin der leiblichen

Mutter: „Der Richter hat eine Büchse der Pandora geöffnet.“ In Deutschland bleibt Kindern nur der Weg über Sozialamt und Vormundschaftsgericht. „Kinder sind bei uns ein rechtliches Nullum. Das ist heutzutage nicht mehr angemessen“, begrüßt der Münchner Anwalt Bernhard Fricke das kinderfreundliche Urteil. Positiv sieht es auch der Hamburger Anwalt Mathias Prinz, Experte für US-Recht: „Wenn der Vormund nicht für die Kinder klagen kann, weil er selbst beklagt wird, sollten es die Kinder dürfen.“

AZ 11.07.92

Kamelenrace-moord schokt Emiraten

ABU DHABI - Opschudding in de Verenigde Arabische Emiraten. De populairste sport van het Midden-Oosten, het houden van kamelenraces, is ernstig in opspraak geraakt.

Het dagblad 'Emirates News' berichtte deze week dat vier kamelenjockeys, jongetjes van tussen de zeven en tien jaar oud, een zevenjarige Bengaalse rivaal hebben doodgeslagen.

De rijke sheiks, die de broederschap van kamelenhouders domineren, geven de voorkeur aan kinderjockeys, soms nog maar vier of vijf jaar oud, omdat ze klein en licht zijn.

De recrutering van de jongetjes, die vooral uit Pakistan en Bangladesh komen, wordt door tegenstanders wel vergeleken met slavenhandel.

De Arabische kameleneigenaars beweren dat er een felle concurrentie is tussen de jongetjes

vanwege de relatief hoge lonen die een succesvolle kamelenjockey kan verdienen. Het vermoorde jongetje werd door de andere jockeys beschouwd als een bedreiging voor hun inkomsten. Zij bonden de handen van hun zevenjarig slachtoffer achter zijn rug en dienden hem stok- en zweepslagen toe. Het jongetje stierf aan een hartstilstand.

De moord in Al-Dhaid in Sharjah vond plaats buiten het seizoen. De voornaamste kamelenraces vinden plaats in de koelste maanden van september tot mei. Volgens de politie zijn de vier jockeys, werknemers van dezelfde kamelenfokkerij. Ze kunnen veroordeeld worden tot een maximum van tien jaar in een jeugdgevangenis.

(C) The Times

Reclameposters voor spijkerbroeken VK 9 alsnog toegestaan

Van onze verslaggever
AMSTERDAM - Aanstootgevend zijn ze niet, de reclameaffiches van de jeansmerken Love en Jordache. In strijd met de goede smaak en zeden zijn ze evenmin, meent het college van beroep dat de, door de Reclame Code Commissie afgekondigde, reclameverboden vrijdag heeft vernietigd.

Tegen de posters waren klachten ingediend door de beweging Christenen voor de Waarheid, een 350 leden tellende organisatie die de affiches pornografisch vond en er een gevaar voor christelijke gezinnen in zag. De poster van Jordache toont een vrouw die gekleed in een korte jurk met haar armen omhoog tegen een hek geleund staat. Voor haar knielt een man die zijn gezicht tegen de (bedekte) buik van de vrouw drukt. Op de affiche van Love omhelst een van de kijker afgewende man in onderbroek met zijn spijkerbroek ter hoogte van zijn knieën een met gespreide benen staande geklede vrouw.

De Reclame Code Commissie vond beide affiches in strijd met de goede smaak en zeden, maar het college van beroep is minder preuts en oordeelt dat de campagne wel door de beugel kan. Dat de meerderheid van de bevolking aanstoot zou nemen aan de campagnes gelooft het college niet.

Gemeenten geven gehandicapten bijdrage voor seksuele contacten

Van onze verslaggever V.K. Z. h
DEN HAAG — Zes à zeven gemeenten geven gehandicapten geld voor seksuele diensten. De gehandicapten kunnen van hun minimale inkomsten de kosten van seksuele diensten niet zelf betalen, vinden die gemeenten.

De stichting Alternatieve Relatiebemiddeling meldt dit in een reactie op een uitspraak van de Raad van State in een procedure tussen de gemeente Noordostpolder en een 31-jarige gehandicapte man. De raad bepaalde dat de gemeente de man elke maand 65 gulden moet geven als bijdrage in de kosten van één keer seksueel contact per maand.

Het is voor gehandicapten niet altijd moeielijk op een niet-commerciële manier sex te regelen. De stichting Alternatieve Relatiebemiddeling arrangeert daarom contacten voor gehandicapten met vrouwen of mannen die voor die dienstverlening worden betaald. De prijs is 150 gulden per anderhalf uur. Jaarlijks wordt voor vijftienderd gehandicapten bemiddeld.

Voorzitter R. Vercoutre van de Stichting Alternatieve Relatiebemiddeling vindt dat ziekenfondsen of verzekeraars de kosten moeten vergoeden van seksuele dienstverlening voor gehandicapten. Volgens hem zijn er zes à zeven gemeenten die vergoeding toekennen. Ze betalen dat doorgaans via de bijzondere bijstand. Bij de toekenning van deze bijstand zijn gemeenten nauwkeurig gebonden aan regels van het rijk in de wijze waarop ze het geld besteden. De belangrijkste norm is dat een aanvrager over een minimaal netto-inkomen beschikt.

Van de gemeente Papendrecht is bekend dat ze een gehandicapte inwoner maandelijks een bedrag betaalt voor commerciële sex. Volgens Papendrecht gaat het om sextherapie en is het niet ongebruikelijk dat kosten voor therapie via de bijzondere bijstand worden vergoed.

Ook bij de 31-jarige man in Noordostpolder ligt een therapeutisch advies ten grondslag aan de maandelijks contacten. In zijn geval heeft een psycholoog bepaald dat de man gebaat is bij een maandelijks sexcontact.

Tot nu toe is het niet makkelijk gebieden voor de man om zijn kosten te declareren. Hij heeft aanvragen voor vergoeding lopen via de AAW, de AWEZ en het ziekenfonds. Via de AAW worden in principe kosten betaald die gehandicapten extra maken (in vergelijking met niet-gehandicapten) om een 'normaal leven' te kunnen hebben. De AWEZ financiert verpleegkosten en bijzondere ziektekosten, het ziekenfonds betaalt voor ieder gangbare medische kosten.

Het provinciebestuur had echter anders geoordeeld en al bepaald dat de gemeente het geld moet geven. De Raad van State heeft dat provincie-oordeel overgenomen. Voornaam argument voor de Raad van State is dat het een gering bedrag betreft: 65 gulden per maand. Het gaat om een voorlopige beslissing. In een langer lopende procedure, waarin alle details van de zaak worden betrokken, volgt later een nieuw oordeel.

De Raad van State heeft bij het oordeel duidelijk gemaakt dat op preventieve werking niet hoeft te worden gerekend. Uitdrukkelijk is bepaald dat de verdeling van de gemeente Noordostpolder niet wil zeggen dat in alle vergelijkbare gevallen sextherapie moet worden vergoed.

De Gehandicaptenraad is het met dat laatste eens. Wordvoerder E. van Uden: „Als een therapeut aangeeft dat sex een oplossing kan zijn, dan moet het geld ergens vandaan komen. Maar we zeggen niet dat als een gehandicapte sex nodig heeft, die maar naar de bijstand moet lopen. Het gaat om individuele beoordeling.”

Verminkt kind krijgt mogelijk andere sexe

Van onze redactie buitenland
JOHANNESBURG — Zuidafrikaanse artsen overwogen gisteren operatief de sexe te veranderen van een ernstig verminkt 2-jarig jongetje.

Het jongetje was gevonden in een veld in Soweto, bij Johannesburg. De duimen van het kind waren afgesneden, er was een poging gedaan de ogen uit te steken en de penis en testikels van het kind waren verwijderd.

Vermoedens voor de oorzaak van de verminking gingen richting exentrieke vormen van bijgeloof. Sommige Zuidafrikaanse medicijnmannen geloven dat lichaamsdelen van kinderen nodig zijn voor het maken van toverdranken waarmee boze geesten verdreven moeten worden. Dit gebruik komt echter alleen voor in traditionele streken op het platteland, maar niet in stedelijke gebieden als Johannesburg en Soweto.

Een dokter van het Baragwanath ziekenhuis in Soweto zei dat de jongen misschien een beter leven krijgt als hij van sexe verandert en vrouwelijke hormonen krijgt toegediend.

N/A N
 6-7-92
 © EPA

Murky opening for Dutch satellite TV pornography

By Michael Leapman

FROM NEXT weekend British viewers with a modified satellite dish and a decoder will be able to watch five hours of non-stop continental pornography every Saturday night.

The reception may be a little murky, but the launch in Britain of the Red Hot Dutch channel confirms the fears of the anti-porn lobby that the deregulation of European broadcasting renders the British Government almost powerless to prevent such material reaching its airwaves.

The European Directive on trans-frontier broadcasting, accepted by Britain last year, says that television stations may only be regulated in their country of origin, even if their programmes are aimed at an international audience. Red Hot Dutch is broadcast from the Netherlands, where pornography is tolerated.

Red Hot Dutch, which has 18,000 subscribers in the Netherlands, is marketed in Britain by Continental Television, based in Manchester. The company says that after only two weeks of advertising, 3,000 British viewers have signed up.

The service is being beamed to Britain on the Eutelsat II-F1 satellite. Most British dishes are set up to receive broadcasts from the Astra satellite, but they can receive tolerable pictures from Eutelsat by the addition of a low noise blocker (LNB), which costs £98 plus an installation charge. After that a subscription to the porn channel, including a decoder, costs £47.25 a quarter.

Programmes will be broadcast from 11pm on Saturday to 4am on Sunday. Subscribers will have a personal identification number to prevent children from watching.

The Department of National Heritage said yesterday that the Government does have a right of redress under the directive, but the process is cumbersome. It may complain to the Dutch and, if nothing is done after three complaints in a year, may introduce legislation to ban decoder sales. No decision will be taken until the first programmes have been seen.

The Adult Channel, on Astra, broadcasts moderately steamy material but it is based in Britain and regulated by the Independent Television Commission, which inhibits excess. Mark Garner, a consultant to Continental, said Red Hot Dutch would show more explicit films that would "make Astra adult-type TV shows look like the BBC's Children's Hour".

The Independent (London)
 18 July 92
 P3

Raad voor Jeugdbeleid bezorgd over gebrek normen- en waardenbesef

'Jeugd is veel te materialistisch'

2C 14/7

BUNSCHOTEN - De jeugd heeft het materieel goed, te goed misschien wel, maar het ontbreekt jongeren aan voldoende 'normen- en waardebesef'. Dat zegt A. Matthijssen uit Bunschoten, die net opnieuw voor vier jaar is gekozen in de Raad voor het Jeugdbeleid.

Breed uitgemeten

Van één onzer verslaggevers

Jongeren, zegt Matthijssen, missen een duidelijke begrenzing die aangeeft wat wel en niet kan. Hij vertolkt hiermee de mening binnen de hele Raad voor het Jeugdbeleid. Als oorzaak van het probleem wordt een samenleving gezien, waarin de nadruk op geldverdiene én uitgeven ligt. Het onderwijs is vooral gericht op kennis vergaren. De morele kanten aan het leven, die vroeger door ouders werden bijgebracht, komen niet of te weinig aan bod. Veel ouders hebben daar geen tijd voor vanwege een baan en drang tot persoonlijke ontplooiing.

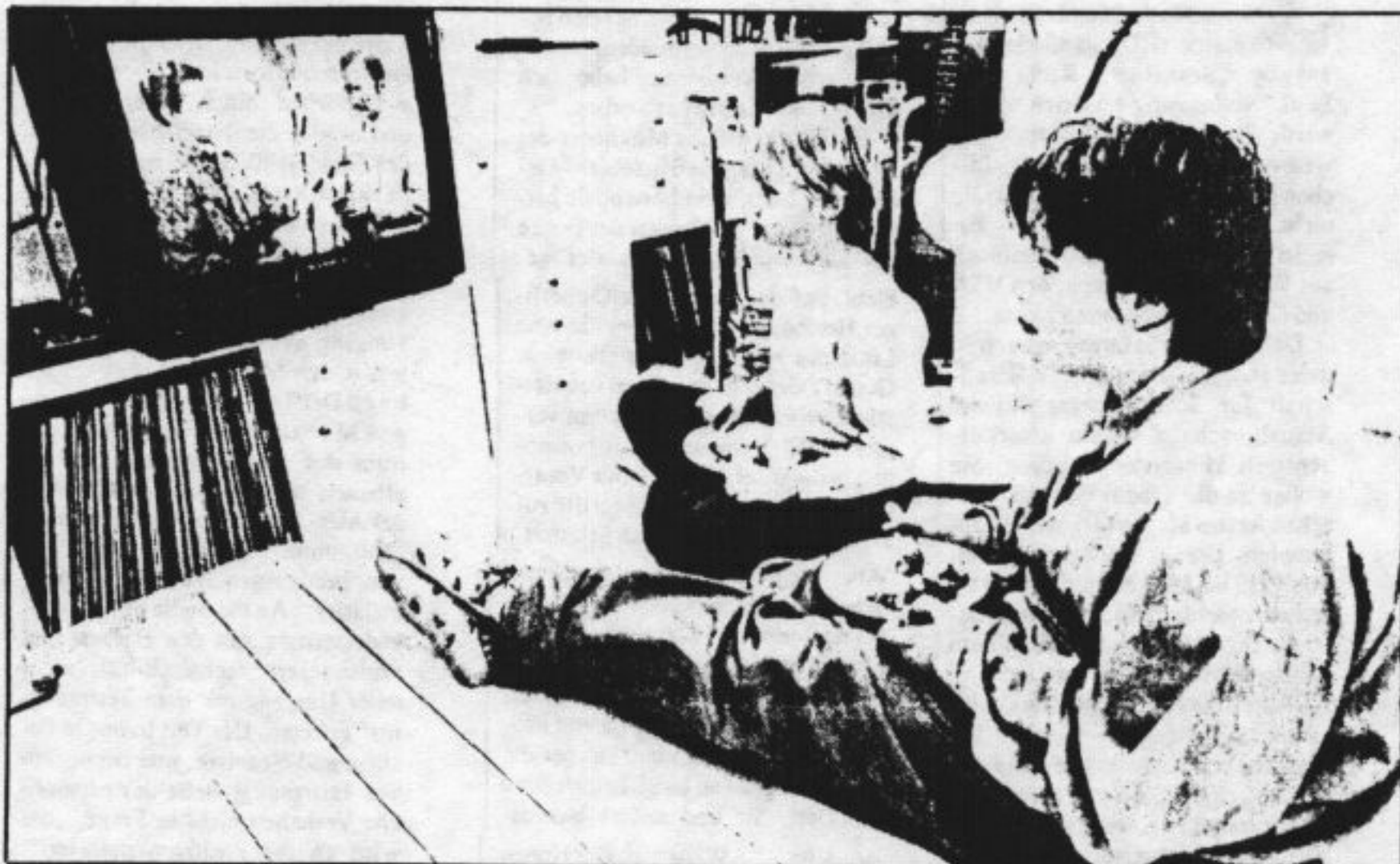
Over deze zaken laat de Raad voor het Jeugdbeleid zijn licht schijnen in een nieuwe Nota Jeugdbeleid ('Investeren in Jeugd'). Eén van de kernpunten in het beleidsstuk is een pleidooi voor een 'leefbare school'.

Steun

Volgens Matthijssen hebben jongeren, meer dan vroeger, steun nodig bij het bepalen van hun levenshouding. En juist nu ontbreekt die steun, zegt hij. Vroeger, zeker in zijn eigen jeugd, was moeder thuis als kinderen van school kwamen. Dat is drastisch veranderd, zo wordt ook door de Raad voor het Jeugdbeleid in de conceptnota vastgesteld. Ouders werken in de regel beiden, als er al sprake is van een traditioneel twee-ouder gezin. Er is een veelheid aan ge-

● Veel ouders hebben geen tijd meer om hun kroost besef van normen en waarden bij te brengen. Kinderen hebben het daarbij materieel goed en hun hang naar luxe is groot.

Foto Pers Unie

zinsvormen ontstaan, met opnieuw als gevolg dat de begeleiding voor jongeren erbij inschiet. Het gros van de ouders streeft bewust naar het zo snel mogelijk zelfstandig worden van hun kroost. In de concepttekst wordt gesteld dat kinderen hierdoor al op jonge leeftijd 'in democratisch overleg' worden opgevoed door hun ouders. De veel mondiger houding die daar uit voortvloeit, heeft tot gevolg dat 'overleggen' tussen kinderen en ouders steeds meer 'onderhandelen' wordt. Ouders zouden daardoor volgens de raad in 'opvoedingsonzekerheid' terecht komen. 'De grote verscheidenheid aan informatie en een schijnbaar onbegrensd aanbod van kansen en mogelijkheden voor kinderen, versterken deze onzekerheid nog eens' zo luidt een citaat uit de nieuwe Nota Jeugdbeleid.

Opvoeden

De ontbrekende component in de opvoeding van de jeugd zouden scholen en (sport)clubs moeten bieden. 'De school moet er niet alleen zijn voor kennisoverdracht maar zou kinderen ook kunnen opvoeden', licht Matthijssen toe. In de concepttekst van de Nota Jeugdbe-

leid staat dat jongeren een 'mooie, gezellige en goed verzorgde school willen, die goed onderwijs geeft en die stimuleert tot goede leerprestaties'. Verder verwacht de jeugd van de school 'een warme en open ambiance, waarin jongeren zich als individu erkend zien'. Scholen, sportclubs en sociaal-culturele centra bieden jongeren steeds vaker een 'tweede thuis', aldus de nota. De bedoeling is dat 'de politiek' de adviezen uit de nota oppikt. Het kabinet vraagt zelfs rechtstreeks advies aan de raad, maar volgens Matthijssen is het steeds weer een vraag of de regering adviezen over zal nemen. Hij beklagt zich dat de regering naar believen delen uit adviezen van de raad pikt. Binnen het kabinet wordt volgens hem nu gestoeid met de gedachte van korte werkstages voor jongeren bij zorginstellingen, zoals bejaardenhuizen en ziekenhuizen. Het kan echter ook zijn dat de regering de Raad voor het Jeugdbeleid vraagt te bestuderen hoe een 'sociale dienstplicht' voor jongeren kan worden ingesteld. In plaats militaire dienstplicht vervullen, zouden ze dan een periode kunnen werken in een verpleeg-inrichting. Daarmee zou de overheid het personeelsprobleem in die sector

oplossen en tegelijkertijd de betrokkenheid van jongeren bij een uit het oog rakend deel van de samenleving aanwakkeren.

Consumptie

Aan verschillende uitlatingen van Matthijssen is te merken dat hij is beïnvloed door een milieu, waarin soberheid en morele waarden hoog scoren. Als het welzijn van de jeugd ter sprake komt, keert hij zich tegen een sterk consumptief gedrag dat van jongeren bezit genomen zou hebben. Op een vriendelijke toon, maar wel consistent, zegt hij zich zorgen te maken over de gestegen inkomens bij veel jeugdigen, die onder invloed van kennelijk indringende reclamecampagnes, in modieuze artikelen worden omgezet. Matthijssen: 'Dat begint al heel vroeg, met Ninja Turtles bijvoorbeeld, die alle kleine kinderen willen hebben. Het is heel moeilijk voor ouders om dat soort dingen te weigeren, de reclame is zeer indringend.' Voor jongeren staan stereo-apparatuur en Nike-sportschoenen hoog op de verlanglijst, weet hij. 'Je kunt je afvragen of voor reclame geen grenzen bepaald moet worden'.

Internationale Konferenz von Sexualwissenschaftlern in Berlin

Magnus Hirschfelds unpolitische Enkel

TAZ 18

Den politischen Anspruch des Sexualreformers löst seine Zunft heute nicht ein.

Trotz spannender Themen fehlten kontroverse Debatten. ■ VON UTE SCHEUB

Sex interessiert alle, Sexualwissenschaft viel weniger. Obwohl die Veranstalter der derzeit in der Humboldt-Universität (HU) stattfindenden Tagung „Sexualität, Recht und Ethik“ vollmundig erklärten, damit werde Berlin „zum Zentrum des weltweiten sexualwissenschaftlichen Diskurses“, waren die Hörsäle nicht mal halbvoll. Auch die — zu meist männlichen — ReferentInnen aus West- und Osteuropa, den USA und China änderten daran nichts.

Dabei haben die Organisatoren — unter anderem die Deutsche Gesellschaft für Sozialwissenschaftliche Sexualforschung — ein unterstützenswert klingendes Anliegen. Sie wollen an die Traditionen des jüdischen Arztes Magnus Hirschfeld anknüpfen, der in Berlin-Tiergarten von 1919 bis 1933 das weltweit erste sexualwissenschaftliche Institut betrieb. Hirschfeld gründete mit dem „Wissenschaftlich-Humanitären Komitee“ die erste Schwulenorganisation und engagierte sich für die Freigabe von Verhütungsmitteln und der Abtreibung. Als die Nazis sein Institut zerstörten, kehrte er, gerade auf einer Weltreise, nicht nach Deutschland zurück.

Den Anspruch auf gesellschaftliche Intervention zur Veränderung beklemmender und verklemmter Verhältnisse, wie ihn Hirschfeld hegte, scheinen seine Nachfahren jedoch aufgegeben zu haben. Trotz interessanter Themen — Menschenrechte und sexuelle Rechte, Homosexualität in China, Prostitution als Verquickung von Recht und Moral und anderes mehr — wirkt die Konferenz seltsam blutleer. Ohne Zusammenhang reiht sich ein Vortrag an den anderen. Kontroverse Podiumsdiskussionen etwa zum sexuellen Selbstbestimmungsrecht im vereinigten Deutschland oder zur Frage, ob derzeit eine weltweite Konterrevolution gegen die erkämpften Rechte von Frauen oder sexuellen Minderheiten stattfindet, gibt es nicht.

Hirschfeld wurde aus Berlin in schändlicher Weise vertrieben, und wir haben ihn immer noch nicht zurückgeholt“, beklagte Prof. Karl-Friedrich Wessel, Leiter des Inter-

disziplinären Instituts für Wissenschaftsphilosophie und Humanontogenetik an der Humboldt-Uni, in seiner Eingangsrede. Doch es seien positive Ansätze zu vermelden, besonders große Verdienste habe sich Prof. Günter Dörner erworben.

Ein Glück, daß die Mitglieder der Berliner „Magnus-Hirschfeld-Gesellschaft“ das nicht hörten, sie hätten sonst womöglich unter der Decke des ehrwürdigen Senatsaales geklebt, daß der umstrittene Ostberliner Hormonforscher Dörner in eine Linie mit Hirschfeld gestellt wird. Günter Dörner hatte anhand von Rattenexperimenten nachzuweisen versucht, daß Homosexualität hormonell bedingt sei — und damit Vorarbeiten für medizinische Eingriffe zur „Heilung“ von Pädophilen geliefert.

Aber auch von jenem — inzwischen von Abwicklung bedrohten — Institut und seinem Forschungsprojekt „bio-psycho-soziale Einheit Mensch“ halten sie nicht eben viel, vor allem seit eine Gruppe von Professoren um Wessel und Dörner die Umsetzung ihrer langjährigen Idee blockiert. Sie und andere bundesdeutsche WissenschaftlerInnen wollten nämlich die Umstrukturierung der Humboldt-Universität zur Gründung eines „Instituts für Geschlechter- und Sexualforschung“ bei den Sozialwissenschaften nutzen — ebenfalls als Fortführung des Erbes von Hirschfeld.

Die Hirschfeld-Enkel also fechten's nicht besser aus, sondern streiten sich untereinander. Denn die Humboldt-Professoren halten einen rein sozialwissenschaftlichen Ansatz für die pure Katastrophe, während die Magnus-Hirschfeld-Gesellschaft umgekehrt „Biologismus“ wittert. Doch mit der neuen Universitätspräsidentin Marlis Dürkop könnten die verfeindeten Gruppen eine kompetente Vermittlerin und Instituts-Befürworterin gefunden haben, die gleichzeitig die feministischen Interessen in diesem männlich dominierten Wissenschaftszweig nicht vergißt. Die bestehenden Kontroversen, meinte sie in ihrer Begrüßungsrede, halte sie „nicht für ein Unglück, sondern für eine notwendige Auseinandersetzung“. „Aber“,

so ihr zarter Wink zu Prof. Wessel, „ich kann nicht sehen, daß die Betrachtung des Menschen als bio-psycho-soziale Einheit und die sozialwissenschaftliche Orientierung der Geschlechterforschung einander ausschließen sollten.“ Mehr konnte und wollte die Noch-Abgeordnete des Bündnis90/Grüne nicht sagen, da sie erst am 22. Juli ihr Amt antritt.

Ein paar interessante Referate seien hier hervorgehoben. So rückte der Arzt und Philosoph Stephan Dressler die ethischen Probleme im Umgang mit dem HIV-Antikörper-test in den Mittelpunkt seines Vortrags. Der Test, so die These des jungen Mediziners, der im Aids-Zentrum des Bundesgesundheitsamtes arbeitet, stehe zu stark im Zentrum der Aids-Aufklärung. Er sei zu einer „Institution“ geworden, „die uns von bestimmten Verhaltensweisen entlastet“. An die Stelle der Auseinandersetzung mit den eigenen Gefühlen sei ein „technisch-instrumenteller Umgang mit dem Testergebnis“ getreten. Der Test trenne in Positive und Negative, und ein negatives Testresultat stelle das persönliche Verhalten nicht in Frage, „das wird an die Positiven delegiert“. Sein Referat war ein Hinweis darauf, daß die Kritik an der „Testerei“ nun auch in offiziellen Institutionen Eingang gefunden hat. Denn was nützt ein Test, wenn man oder frau danach genauso lustig weiterliebt und die Spielregeln des „safer sex“ mißachtet? Auch die Annahme, daß HIV-Positive schon ihr Leben ändern würden, wird laut Dressler immer fragwürdiger. Er zitierte aus einer US-Zeitschrift, wonach „keine kontinuierliche Korrelation zwischen Testergebnis und Verhaltensänderung“ besteht. Sprich: Jedes Mitglied jeder Gruppe, ob bei Schwulen oder Schwangeren, verhält sich ganz unterschiedlich.

Der österreichische Sexologe Prof. Ernest Borneman plädierte leidenschaftlich für die umfassende Freigabe aller Pornografie und Erotika mit Ausnahme der gewaltverherrlichenden. Ansonsten beklagte er sich darüber, daß er in Deutschland nicht mehr auftreten könne, seit Zeitungen in Schlagzeilen wie „Verrückter Professor ruft zu Kindersex auf“ über ihn berichtet hätten.

Wahlalter sechzehn

WEL 25 Von Leonid Hoerschelmann

Auch wenn es draußen hagelte und schneite, wüßte man: Es ist Sommer. Die Sommerthemen sind auf dem Trip. Und einen uralten Bekannten unter ihnen gilt es hier freudig zu begrüßen: Die Herabsetzung des Wahlalters. Dem Generalsekretär der nordrhein-westfälischen FDP, Reichel, ist für das Wiedersehen zu danken. Er meint, es sei endlich an der Zeit, auch die Sechzehnjährigen an die Urnen zu kriegen.

Es ist jetzt zweiundzwanzig Jahre her, daß der Bundestag das aktive und passive Wahlalter auf achtzehn Jahre senkte. Er tat dies damals mit spitzer Feder: Artikel 38 GG bindet das aktive Wahlrecht an die Vollendung des 18. Lebensjahres, die Wahlbarkeit dagegen an die Volljährigkeit. Daraus könnte man im Nachhinein schließen, der Gesetzgeber habe die Hürden für eine weitere Senkung unterschiedlich hoch bauen und damit eine nochmalige Revision des aktiven Wahlalters nicht ganz ausschließen wollen.

Doch das ist jetzt unerheblich. Zweiundzwanzig Jahre Praxis bieten ein anderes Bild. Reichels Behauptung, die Herabsetzung des Wahlalters habe damals die achtundsechziger Revolte dämpfen helfen, ist durch nichts bewiesen. Tatsache dagegen ist, daß der Anteil der über achtzehnjährigen Jungwähler inzwischen besonders hoch ist und fast von Wahl zu Wahl größer wird. Daß ein Teil der Dreizehn- bis Sechzehnjährigen auf der anderen Seite erfreulich stark an den öffentlichen Angelegenheiten interessiert ist, spricht nicht unbedingt dagegen. Weitaus größer dürfte die Zahl derer sein, die sich durch diese Wahlermunterung überhaupt nicht oder gar auf eine ungewollte Art angesprochen fühlen.

Die Frage, wie lange Jugend dauert und wann das Erwachsensein beginnt, ist aktuell auf vielen Gebieten. Die Tendenz fast aller Erkenntnisse geht dahin, diesen Wendepunkt eher später als früher anzunehmen. Das Jugendstrafrecht zum Beispiel hat sich einen breiten Beurteilungsspielraum bis zum 21. Lebensjahr freigehalten. Das Wahlrecht so weit davon abzukoppeln, wäre nicht sinnvoll. Die FDP — um zum vermutlichen Hintergrund dieses Hitzethemas zu kommen — wird sich neu Wähler wohl doch anderswo suchen müssen.

Blutjunge Verführerinnen

Von Dr. Carolin Lenz

Heutzutage läuft ein Mann schon Gefahr, mit argwöhnischen Blicken bedacht zu werden, wenn er ein junges Mädchen nur einen Moment zu lange anschaut. Presseveröffentlichungen über das meist verschwiegene schreckliche Schicksal von Kindern, die über Jahre hinweg sexuell mißbraucht werden, haben sozusagen den Blick der Öffentlichkeit geschärft. Allerdings muß man kein Zyniker sein, um zu vermuten, daß die allermeisten Menschen auch heute noch solche Perversionen in ihrer näheren Umgebung für unmöglich halten und demzufolge gerade dann die Augen verschließen, wenn sie etwas könnten. Ins Gerede kommen werden letztlich wohl vorwiegend jene Männer, die zwar möglicherweise sogar gegen das Gesetz verstößen (s. Kapitel), deren eigenes Verschulden daran aber eher gering ist. Ich hab zuerst überhaupt nicht mitbekommen, was passiert, als diese kleine Hexe ihr Netz nach mir auswarf. Schreibt etwa ein 32-jähriger Wochenend-Leser, der ein zwar kurzes, aber offenbar

recht heftiges Verhältnis mit einer 15-jährigen Nachbarstochter hatte. „Ich begreife mich heute selbst nicht mehr“, gibt er zu, „aber ich hatte ihren Verführungskünsten nichts entgegenzusetzen. Wenn ich jetzt daran denke, was passiert, wenn das rauskommt, ist entsetzlich. Wer wird mir denn glauben, daß die Initiativen nicht von mir ausging? Dann bin ich doch ein für allemal als Kinderschänder gebrandmarkt – und dabei war ich bei ihr noch nicht mal der erste!“

Ist das nun nur der klägliche Entschuldigungsversuch eines Mannes, dem es an Selbstbeherrschung und Verantwortungsfähigkeit mangelt? Oder sind es tatsächlich die jungen Mädchen von heute, die hemmungslos ihre noch neuen sexuellen Reize ausspielen und dabei regelrecht Jagd auf erwachsene Männer machen? Wochenend wollte Gewißheit. Deshalb suchten wir Schülerninnen zwischen vierzehn und siebzehn, die über sexuelle Erfahrungen mit älteren Männern berichten konnten. Um es vorweg zu sagen: Wir stießen dabei auf so manchen Fall, in dem Unerfahrenheit und Arglosigkeit des

darauf anspringt. Er hat dann zwar versucht, mir aus dem Weg zu gehen, aber ich hab schon dafür gesorgt, daß wir uns immer wieder trafen. Schließlich hab ich ihn tatsächlich ins Bett bekommen – und meiner Schwester tags darauf grinsend Bericht erstattet, daß er so toll wohl nicht sei, obwohl ich das ja gar nicht beurteilen konnte, weil es für mich das erste Mal war. Meine Güte, hat die ein Geschrei veranstaltet – ich dachte schon, die ruft die Polizei.“

Des Nachbarn Frau "ersetzt"

„Als die Frau unseres Nachbarn im Krankenhaus war hab ich ihm beim Saubermachen und so geholfen“, sagt Karin (15) aus Erfurt. „Eines Abends haben wir ferngesehen und ein paar Glas Sekt getrunken. Da kam ich auf die Idee, ihm auch im Bett die Frau zu ersetzen. Er wollte nicht, war empört. Aber ich hab gedroht, ich würde sonst behaupten, er habe mich vergewaltigt. Da gab er nach – offenbar gar nicht so ungern. Schade nur, daß er mich seitdem nicht mal mehr grüßt.“

Den Cousin „systematisch“ heiß gemacht

„In unserem Dorf rasten die Erwachsenden schon aus, wenn ein Mädchen nur mit 'nem Jungen spricht“, behauptet Petra (15) aus Himmelforten. „Da kam mir ganz recht, daß mein Cousin er ist zweiundzwanzig – ein paar Wochen bei uns wohnte, ich hab ihm systematisch heiß gemacht: mal 'nen Büß, mal 'ne Beirührung erlaßt. Eines Morgens hatte ich dann die Badezimmertür offen gelassen, so daß er fast über mich stolperte. Er meinte, nur 'Okay, wenn du es so willst“, und dann passierte es. Danach war er jede Nacht in meinem Bett!“

Aus Rache den Freund der großen Schwester verführt

„Meine große Schwester und ich hatten uns wüst gegeben, und irgendwie wollte ich mich rächen“, sagt Melanie (14) aus Tespe. „Da hab ich mit ihrem Freund – er ist fünfundzwanzig – geflirtet. Hätte ja nie gedacht, daß der mir aus dem Weg zu gehen, aber ich hab schon dafür gesorgt, daß wir uns immer wieder trafen. Schließlich hab ich ihn tatsächlich ins Bett bekommen – und meiner Schwester tags darauf grinsend Bericht erstattet, daß er so toll wohl nicht sei, obwohl ich das ja gar nicht beurteilen konnte, weil es für mich das erste Mal war. Meine Güte, hat die ein Geschrei veranstaltet – ich dachte schon, die ruft die Polizei.“

Sex mit jungen Mädchen – was ist erlaubt, was verboten?

Das Strafbuch stellt sexuelle Handlungen mit Kindern unter 14 Jahren grundsätzlich unter Strafe, und zwar als „Offizialdelikte“. Das heißt, daß die Staatsanwaltschaft auch ohne Anzeige von sich aus ermitteln muß. Ist das Mädchen jedoch zwischen 14 und 16 Jahre alt, wird nur aufgrund einer Anzeige der Erziehungsberechtigten ermittelt. Vielfach berücksichtigen die Gerichte in solchen Fällen jedoch, daß der Täter entweder das Alter des Mädchens falsch einschätzte oder aber gegenüber dessen Verführungskünsten relativ hilflos war. Verlassen kann man sich darauf indes nicht, und auch ein „Geständnis“ der minderjährigen Verführerin schützt nicht unbedingt vor Strafe. Der Erwachsene kann sich seiner Verantwortung grundsätzlich nicht entziehen.

Sex statt Englisch-Nachhilfe

„Zuerst hab ich versucht, meinen Nachhilfelehrer rumzukriegen, indem ich auf Erwachsenden machte“, berichtet Monika (15) aus Magdeburg. „Aber das ließ ihn total kalt. Auf die Kombination Mimikleid und Teddy im Arm jedoch sprang er gleich an. Der Rest war einfach – jedenfall für mich. Er hatte danach ziemliche Probleme. Immerhin sollte er mir Englisch beibringen, worauf ich keinen Bock hatte. Nachdem er mit mir im Bett war, konnte er natürlich keine große Lippe mehr riskieren. Leider haben meine Eltern das spitzgekriegt. Die wollten ihn sogar verklagen, weil er mich sogar heiß verführt hätte. Jetzt hab ich Englisch bei 'ner Studentin nicht flecht.“

Sie sind noch abenteuerlustige Kinder, aber schon mit dem Körper einer Frau – und sie machen regelrecht Jagd auf erwachsene Männer!

„Darf ich ganz offen reden?“ ist eine immer wiederkehrende Frage am anonymen Lesertelefon. Ja, Sie dürfen! Der Abdruck intimer Beichten an dieser Stelle soll deutlich machen: Es gibt nichts, wirklich gar nichts im sexuellen Bereich, das über diesen „heißen Draht“ nicht besprochen werden kann. Gerade das offene Gespräch, verbunden mit individueller Beratung, bietet eine Chance zur Lösung von zunächst scheinbar unüberwindlichen Problemen.

Meine Anruferin stellt sich als Beate vor. Sie ist seit 13 Jahren verheiratet und Mutter eines 1-jährigen Zwillingspärchens. Anja und Michael. „Meinen Mann Claus lernte ich kennen, als ich sechzehn war“, beginnt die heute zweiunddreißigjährige ihre Geschichte. „Schon damals spielte ich nur die zweite Geige in seinem Leben – sein Motorrad und seine Clique gingen immer vor. Das hat sich bis heute nicht geändert.“

Zu Beginn ihrer Freundschaft stierte sich Beate allerdings nicht daran, wie sie ehrlich zugibt: „Ich bin als Motorrad-Braut immer sehr gem mit ihm gefahren, und wenn uns danach war, haben wir irgendwo im Grünen angehalten und Sex gemacht.“ Mit 19 Jahren wurde sie schwanger, weil Claus wieder mal die Kondome vergessen hatte. Ihr Freund wollte von einem Baby nichts wissen und schlug Abtreibung vor, doch das kam für Beate nicht in Frage. „Da haben wir eben geheiratet“, sagt sie. „Ich war ganz sicher, daß mein Mann dann nicht mehr so oft mit seinen Freunden wegfahren würde, aber das war ein Irrtum. Zwar hat er immer gut für uns gesorgt, aber mit den Kindern hat er mich total alleingelassen. Wenn ich mal mit ihm ausgehen wollte und wir keinen Babysitter fanden, ging er eben ohne mich – ich hatte die Götter schließlich gewollt, also müßte ich auch für sie dastehen.“

Manchmal nahm Beates Freundin Inge die Zwillinge zu sich, damit die junge Ehefrau ihren Gatten auf einer Motorrad-Tour begleiten konnte. So verbrachte man auch im Sommer

Wenn Ehebruch zum Schweigen zwingt: „Jetzt hat er auch meine Tochter verführt, und die ist doch erst dreizehn“

Dennoch wagt Beate* (32) nicht, das verbotene Treiben zu unterbinden, weil ihr skrupelloser Geliebter sonst auspacken will

vor sechs Jahren mit der Clique einen zweiwöchigen Camping-Urlaub in Dänemark. Während ihr Mann wegen eines Knöchelbruchs ein paar Tage im Krankenhaus lag, verliebte Beate sich in den damals 15-jährigen Dirk, der mit seinem älteren Bruder angereist war. „Trotz seiner Jugend sah Dirk damals schon aus wie Tarzan“, erinnert sich Beate. Die elf Jahre ältere Frau war offenbar genau das, wonach sich der Jugendliche geseht hatte, aber auch sie selbst bekennt bescheiden: „Ich sah schön und echt scharf auf ihn sein, das war für mich eins.“ Hätte ihr Mann erfahren, „was da mit Dirk läuft, der hätte ihn kaltgemacht.“

So hütelte sie sich, auch nur ein Sterbenswörtchen über ihre amourösen Abenteuer verlautbaren zu lassen. Sie genoß heimlich: „Er war beim Sex so ausdauernd, ganz anders als Claus“, schwärmt sie mir vor. „Irgendwie war er noch ein großes Kind, er mochte gestreichelt werden und wollte genau wissen, was ich empfinde. Und trotzdem erschien er mir als Liebhaber ungeheuer erfahren.“

Nach diesem Urlaub hielt sie die sexuelle Beziehung zu Dirk aufrecht. Freimütig gesteht sie ein: „Er kam jedesmal zu mir, wenn mein Mann nicht daheim war. Auf diese Weise sah er meine Kinder aufwachsen.“ Vor etwa einem Jahr fiel ihr zum erstenmal auf, daß Dirk

heftig mit ihrer Tochter Anja flirtete. „Da war sie erst zwölf, ein Kind“, sagt Beate deutlich empört. „Das muß man sich mal vorstellen!“ Vor fünf Wochen schließlich erreichte Dirk sein Ziel: Er holte Anja von der Schule ab, fuhr mit ihr ins Grüne und überredete sie zum Sex. Beate hatte nie davon erfahren, wenn ihre Tochter ihr nicht anvertraut hätte, daß ihre Regel ausgeblieben war. „Das

war allerdings falscher Alarm“, erzählt Beate, kaum erleichtert. „Schwanger ist sie nicht. Aber darum geht's auch gar nicht. Mein Geliebter hat meine kleine Tochter verführt, und die ist doch erst dreizehn! Ich konnte sie offenbar nicht davor beschützen, auf Männer reinzufallen, wie es mir selbst auch passiert ist.“

Zwar hat sie versucht, ihrem Liebhaber ins Gewissen zu reden. Vergeblich: „Er hat mir ganz frech ins Gesicht gesagt, ich solle mich da raushalten“, klagt Beate. „Er weiß genau, daß mein Mann ihn fertigmachen würde, wenn er wußte, was los ist. Er weiß auch, daß ich ihn wegen Verführung Minderjähriger anzeigen könnte. Aber in meiner Situation... Wenn er auspackt, mein Mann hat ja keine Ahnung von alledem... Die letzten Sitten gehen in Schluchzen über, und dann weint Beate hemmungslos. Sie legt auf, ohne ein weiteres Wort rauszubringen.

Verbotener Sex mit Kindern
Sexueller Mißbrauch von Kindern, eines der schlimmsten Verbrechen, wird mit hohen Strafen belegt, selbst wenn das Kind wie hier eine Dreizehnjährige ist, die freiwillig beim Sex mitmacht. Dennoch ist sie das Opfer einer Verführung: Sie begreift nur noch nicht, was sie sich selbst antut. Aber ihre Seele nimmt sicherlich Schaden.

Blank rectangular area in the top left corner.

Vertical text on the right side, possibly a stamp or label, containing the words "COMMISSION" and "BIRMINGHAM" in reverse order.